

Risto Suikkanen

Toimittajien näkökulmia Suomen Tietotoimistoon

Vuoden 2004 kyselytutkimuksen tulokset

Journalismin tutkimusyksikkö
Tampereen yliopisto
Tampere 2004

ISBN 978-952-03-1049-3

Sisällys

1. Alkusanat	1
2. Käyttö ja merkitys	4
2.1. Merkitys	5
2.2. Vastaajien odotukset	7
2.3. Odotusten toteutuminen	10
3. Juttukohtaiset arviot	13
3.1. Yleiskatsaus	13
3.2. Juttujen rakenne	15
3.3. Aihevalinnat	17
3.4. Otsikot	18
3.5. Uutisaiheiden seuranta	21
3.6. Juttutyyppeiden kattavuus	22
3.7. Viralliset lähteet	24
3.8. Juttujen pituus	27
3.9. Kieliasu	29
4. Yleiset arviot STT:n uutisvälityksestä	32
4.1. Ennakkotiedotus	33
4.2. Luotettavuus	35
4.3. Aiheiden alueellinen kattavuus kotimaassa	37
4.4. EU-uutisointi	40
4.5. Yleismaailmallinen kattavuus	42
4.6. Nopeus	44
4.7. Riippumattomuus	46
4.8. Taustoitus	49
4.9. Oma-aloitteisuus ja aktiivisuus	51
4.10. Kriittisyys ja analyttisyys	53
5. Käsitteet tulevaisuudesta, toiveet	57
5.1. STT:n merkitys vastaisuudessa	57
5.2. STT vs. Internet	59
5.3. STT ja viestinten välinen juttuvaihto	61
5.4. Kehittämistoiveet	63
6. Lopuksi	67
Liite 1: STT:n arviointilomake toimittajille	70
Liite 2: Lomakekyselyn kohteena olevat välineet sekä vastaajien määrät	79

1. Alkusanat

Käsillä oleva raportti tekee selkoa Journalismin tutkimusyksikön syksyllä 2004 suorittamasta kyselytutkimuksesta. Tutkimuksen kohteena olivat eri viestinten toimittajat, ja sen tarkoituksena on luoda katsaus siihen, miten toimittajat arvioivat Suomen Tietotoimiston uutisvälitystä. Selvitys tehtiin nyt kolmannen kerran, aiemmat selvitykset tehtiin vuosina 2000 ja 2002. Kysymykset ovat suurelta osin, vaikkakaan eivät aivan aina, identtiset kahdessa edellisessä selvityksessä tehtyjen kysymysten kanssa. Selvityksen on tehnyt tutkimusyksikön tutkija YTM Risto Suikkanen, verkkolomakkeen käyttöön liittyvän tietoteknisen tuen on antanut Pekka Koivisto ja projektin johtajana on toiminut YTT Esa Reunanen.

Tutkimukseen valittujen viestinten kirjo valittiin niin, että se vastaa hyvin STT:n asiakaskuntaa: valtaosa viestimistä on sanomalehtiä mutta myös moni sähköinen väline on mukana. Vastaajat taas valittiin pyytämällä yleensä toimitus- tai uutispäällikköä (eräissä tapauksissa myös päätoimittajaa) nimeämään lehdestä tai välineestä selvitykseen osallistuvat toimittajat. Jossain, joskin vähäisessä, määrin käännyttiin myös suoraan yksittäisten toimittajien puoleen. Valintoja pyrittiin ohjaamaan niin, että sekä naisia että miehiä valikoituisi joukkoon mahdollisimman tasapuolisesti ja että eri toimitusosastot tulisivat huomioon otetuiksi. Kaikkiaan näin käännyttiin noin 170 toimittajan puoleen. Näistä 158 lopulta otti selvitykseen osaa. Kukin vastaajaa sai verkkolomakkeen, joka sisälsi kuutisenkymmentä kysymystä valmiine vastausvaihtoehtoineen sekä kuusi ns. avointa kysymystä. Lopuksi muutamia toimittajia pyydettiin puhelimitse ja sähköpostitse kommentoimaan joitain huomiota herättäneitä määrällisiä havaintoja. Näitä kommentteja esitti alun toistakymmentä toimittajaa. Tekstissä esiintyvät sitaatit ovat peräisin näistä kommentteista sekä verkkolomakkeen avoimiin kysymyksiin annetuista vastauksista.

Suurin yksittäinen vastaajien ryhmä on tavallisten kirjoittavien tai käsittelevien toimittajien ryhmä, heitä on vastaajista 59 (eli 37 % vastaajista). Uutispäälliköitä tai toimituksen esimiehiä on 48 (30 % vastaajista). Toimitussihteerien, tuottajien tai muuten esimiesasemassa olevien määrä on 17 henkeä (11 %). Päätoimittajia otokseen sisältyy 14 (9 %). Juontajana tai uutisankkurina työskenteleviä toimittajia on 9 (6 %) ja loput 11 henkilöä (7 %) ovat jääneet asemaltaan tuntemattomiksi.

Edellä sanottu merkitsee sitä, että vastaajat sijoittuvat toimitusorganisaatioon tasaisemmin kuin edellisessä kyselyssä. Tuolloin uutispäälliköt ja toimituksen esimiehet olivat selvästi suurin yksittäinen vastaajaryhmä.

Vastaajia tarkastellaan raportissa kuitenkin yleensä väline- ja osastoryhmittäin. Välineryhmiä on kaikkiaan yhdeksän alla olevan taulukon esittämällä tavalla

Taulukko 1: Vastaajat välineryhmittäin

	Lkm	%
Televisio	12	8
Valtakunnallinen radiokanava	9	6
Maakuntaradio	10	6
Paikallisradio	8	5
Verkkojulkaisu	18	11
Valtakunnallinen sanomalehti	25	16
Maakuntalehti	39	25
Aluelehti	30	19
Ilmaisjakelulehti	7	4
Yhteensä	158	100

Valtaosa eli hiukan alle kaksi kolmasosaa vastanneista (101 toimittajaa eli 64 % vastaajista) työskentelee jossain sanomalehdessä¹. Tältä osin välineryhmittäinen profiili on hyvin samankaltainen edellisen kyselyn kanssa: tuolloin tasan kaksi kolmasosaa vastaajista oli sanomalehtitoimittajia. Ainoa selväkö muutos on verkkotoimittajien edellistä kyselyä suurempi määrä; tässä kyselyssä heidän osuutensa on 11 %, kaksi vuotta sitten se oli 7 %.

Aihepiireittäin vastaajakunta jakautuu seuraavasti:

Taulukko 2:² Vastaajat osastoittain

	Lkm	%
yleisjohto	16	10
uutiset yleensä	50	32
kotimaa ja politiikka	20	13
talous	16	10
ulkomaan uutiset	14	9
urheilu	22	14
kulttuuri	12	8
Muu/ei tietoa	8	5
Yhteensä	158	100

Myös osastoittain tarkasteltuna vastaajat ovat jakautuneet hiukan aiempaa tasaisemmin. Yleisjohdon ja ryhmän ”uutiset yleensä” yhteenlaskettu osuus on nyt 42 %, edellisellä kerralla se oli 54 %. Eri ryhmiin kuuluvien erikoistoimittajien suhteellinen osuus (erityisesti kotimaan- ja politiikan toimittajien, urheilu- sekä kulttuuritoimittajien osuus)

¹ Kuten taulukosta on nähtävissä, lehdet on jaettu neljään ryhmään: valtakunnallisiin sanomalehtiin (niitä ovat esimerkiksi Hufvudstadsbladet ja Kauppalehti), maakuntalehtiin, aluelehtiin ja ilmaisjakelulehtiin. Maakunta- ja aluelehtien rajana on käytetty 30 000 kappaleen levikkirajaa.

² Taulukon ryhmään ”Muu/ei tietoa” lukeutuu vastaajia, joiden osastoa ei ole määritelty mutta joista valtaosa työskentelee verkkoviestimissä tai paikallisradioissa.

on kasvanut – mutta näiden ryhmien absoluuttiset lukumäärät ovat tietysti silti edelleen pieniä.

Vastaajien sukupuolijakauma on edelleen miesvoittoinen, joskin se on piirun verran edelliskertaa tasaisempi (kyselyn vastaajista 42% on naisia, edellisessä kyselyssä heitä oli 40 %). Ruotsinkielisistä välineistä kyselyyn otti osaa 10 toimittajaa eli – kuten edelliselläkin kerralla – 6 % vastaajista.

Seuraavissa luvuissa esitellään kysymyksiin saadut vastaukset ja verrataan niitä jossain määrin aiempien kyselyiden tuloksiin. Toisessa luvussa esitellään lyhyesti perusfaktoja siitä, missä määrin STT:tä toimituksissa käytetään, kuinka tärkeäksi se koetaan sekä miten sen toiminnan eräitä puolia arvioidaan, kun mittarina käytetään yksinkertaista numeraalista arvosanaa.

Kolmannessa luvussa selvitetään vastaajien käsityksiä muun muassa sellaisista, periaatteessa yksittäisiin juttuihin liittyvistä ominaisuuksista, kuin juttujen rakenne, pituus, otsikointi ja kieliäsu.

Neljännessä luvussa siirrytään hieman yleisemmälle tasolle (ero ei toki ole aina terävä) ja tarkastellaan muun muassa sitä, miten luotettavana vastaajat STT:tä pitävät, kuinka hyvin sen nopeus vastaa toimitusten tarpeita, onko sen juttutuotanto alueellisesti ja aihepiireittäin riittävän kattavaa, ja onko STT:n tuottama taustoitus onnistunutta.

Viidennessä luvussa tarkastellaan vastaajien käsityksiä siitä, onko lähitulevaisuudessa tapahtumassa olennaisia STT:n asemaan liittyviä muutoksia. Luku päättyy siihen, mihin STT:n tulisi vastaisuudessa panostaa.

Varsinainen kysymyslomake ja kyselyyn osallistuneet välineet ovat raportin liitteenä.

2. Käyttö ja merkitys

On selvää, että STT:tä käytetään toimituksissa paljon. Aiemmissa kyselyissä yli 90 % vastaajista ilmoitti seuraavansa STT:n tarjontaa päivittäin. Niin nytkin, 92 % vastaajista ilmoitti tekevänsä näin. Seuratuimmat aihealueet ja suosituimmat palvelut ovat täsmälleen samat kuin kaksi vuotta aiemminkin.³

- 72 % vastaajista ilmoittaa seuraavansa kotimaanuutisia
- 66 % ilmoittaa seuraavansa politiikan uutisointia
- 58 % ilmoittaa seuraavansa taloutta koskevaa STT:n materiaalia
- 56 % ilmoittaa seuraavansa ulkomaan uutisia
- 40 % ilmoittaa seuraavansa kulttuuria koskevaa aineistoa, saman verran seuraa urheilua
- 28 % vastaajista ilmoittaa seuraavansa viihdettä

Lähes kaikki vastaajat (98 %) katsoivat STT:n aineistotarjonnan pitävän toimitukset ajan tasalla. Yhdeksän kymmenestä katsoi STT:n aineistot hyvin tai melko tärkeiksi hankittaessa taustatietoja ja tarkistettaessa faktoja. Yli neljä viidennestä katsoi myös itse juttujen julkaisemisen hyvin tai melko tärkeäksi. Tämän voinee tiivistää yksinkertaisesti niin, että STT on olennaisilta osin sekä määrittämässä viestinten agendaa että tuottamassa niiden käyttämää raakamateriaalia mutta myös niiden julkaisemia juttuja. ”Ilman STT:n juttuja lehteä on vaikea saada kasaan”, totesi eräs maakuntalehdessä työskentelevä vastaaja.

Nimenomaan valmiita juttuja STT:ltä toivoi noin kolme viidennestä vastaajista. Ensisijaisesti raakamateriaalia kaipasi viidennes (näin tekevät erityisesti valtakunnallisten sähköisten välineiden sekä verkkojulkaisujen toimittajat). Lopun viidenneksen vastauksista ei käy ilmi suoraa preferenssiä. Valmis juttukin voi toki toimia raakamateriaalina.

Se, miten paljon eri palveluita käytetään, selviää alla olevasta taulukosta

---

³ Edellä mainitut tiedot vastaavat hyvin aiemman kyselyn tuloksia, mutta luvut ovat systemaattisesti jonkin verran pienempiä (vuoden 2002 kyselyssä 78 % seurasi kotimaan uutisia, 76 % politiikkaa jne.). Todennäköisin syy lienee se, että nyt tehdyn kyselyn vastaajakunta ei ole niin esimiespainotteinen kuin edellisessä kerralla oli asian laita ja erikoistoimittajien osuus on edelliskertaa suurempi. Näin STT:n materiaalia usealta aihealueelta seuraavan toimittajakunnan osuus väkisinikin aavistuksen pienenee samoin kuin kunkin yksittäisen aihealueen osuus.

Taulukko 2.1.

Paljonko STT:n palveluja käytetään

Palvelut	ei jonkin		
	lainkaan	verran	paljon
	%	%	%
Uutisvälitys osaston aihealueelta	3	20	77
Päivä ja viikkolistat	4	38	58
Ennakkotiedottaminen	10	47	42
Sähkeutispaketit	36	40	24
Grafiikka/kuvat	44	35	21
Kalenterit	33	47	20
STT:n internet-sivu	49	36	15
Tekstiviestipalvelu	74	16	10
On-line palvelut	70	21	9
Artikkelipalvelu	64	29	7
Merkkipäiväpalvelu	75	20	5
Arkisto	53	43	4
Nuortenpalvelu	84	14	2
Englanninkielinen uutispalvelu	94	5	1

Eri palveluista suosituinta on tietysti oman osaston aihealuetta koskevan uutisvälityksen seuraaminen (97 % ilmoittaa seuraavansa sitä paljon tai jonkin verran). Kutakuinkin yhtä suosittuja ovat STT:n päivä- ja viikkolistat, niitä seuraa 96 % vastaajista. STT:n ennakkotiedottamista seuraa 89 % vastaajista. Näillä kolmella palvelulla on pitkäkö kaula seuraaviin, neljänneksi suosituimpia ovat sähkeutispaketit (niitä ilmoitti käyttävänsä 64 % vastaajista). Hännähuppua ovat nuortenpalvelu (16 % osuudella vastaajista) ja englanninkielinen uutispalvelu (6 %).

Järjestys kolmen ensimmäisen palvelun suhteen on sama kuin aiemminkin. Sähkeutispakettien ja grafiikan järjestys oli edellisessä kyselyssä päinvastainen kuin nyt. Edellisessä kyselyssä asiaa tosin kysyttiin hiukan toisin. Siksi luvut eivät ehkä ole suoraan vertailukelpoisia.⁴

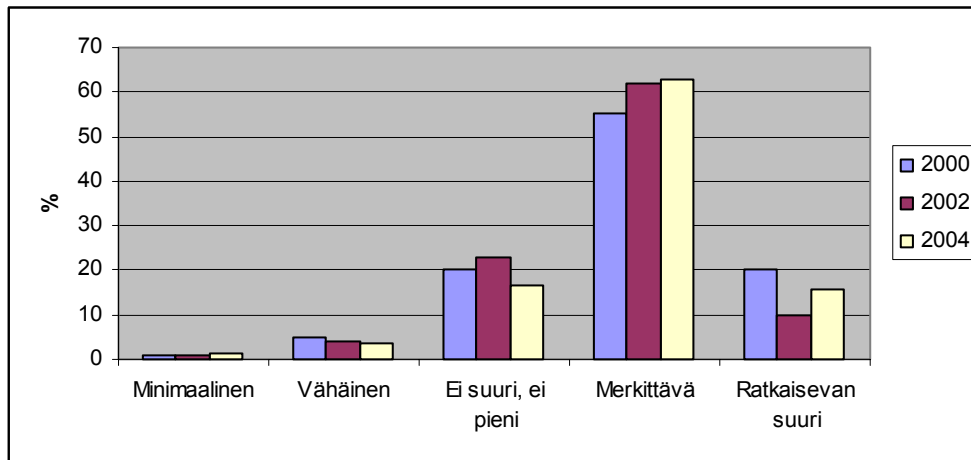
2.1 Merkitys

Edellä on lueteltu eräitä faktoja, jotka jo sinänsä kertovat aika paljon STT:n merkityksestä viestimille. Vastaajilta kysyttiin kuitenkin myös heidän omaa arviotaan asiasta. Seuraava kaavio esittää tulokset ja vertaa niitä edellisten kyselyiden vastaaviin tuloksiin.

⁴ Edellisessä kyselyssä tiedusteltiin vain sitä, käytetäänkö jotain palvelua vai ei. Niinpä luvut sarakkeessa ”paljon” ovat järjestään pienempiä kuin edellisessä kyselyssä palvelua käyttäneiden määrä. Mikäli ”paljon” ja ”jonkin verran” vastanneiden määrät lasketaan yhteen, on palvelua käyttävien määrä taas järjestään suurempi kuin niiden määrä, jotka edellisellä kerralla ilmoittivat käyttävänsä palvelua.

Kaavio 2.1

Millainen merkitys STT:n uutisvälityksellä on omalle osastollesi?

Vajaa neljä viidennestä (79 %) pitää STT:n toimintaa osastonsa kannalta vähintään merkittävänä. Vähäisenä tai minimaalisena merkitystä pitää 5 % vastaajista ja 16 % katsoo asian olevan siltä väliltä. Vastaukset ovat hyvin samankaltaiset edelliseen kyselyyn nähden. Suurin muutos on siinä, että luokan ”ratkaiseva” osuus on kasvanut 6 prosenttiyksikköä edelliseen kyselyyn nähden, ”keskiluokan” (”ei suuri, ei pieni”) osuus on taas supistunut vastaavasti.

Taulukko 2.2a

Millainen merkitys STT:n uutisvälityksellä on omalle osastollesi?

	mini- maalinen	ei suuri, vähäinen ei pieni	merkit- tävä	ratkai- seva	
Välineryhmä	%	%	%	%	N
televisio	8	0	0	75	12
valtakunnallinen radiokanava	0	11	22	56	9
maakuntaradio	0	0	40	50	10
paikallisradio	0	0	0	75	8
verkkojulkaisu	0	6	17	61	18
valtakunnallinen sanomalehti	4	12	24	48	25
maakuntalehti	0	0	13	69	32
aluelehti	0	0	13	77	37
ilmaisjakelulehti	0	14	29	14	7
Yht%	1	4	16	63	100
N	2	6	26	99	158

Yhtäältä valtakunnallisten välineiden (televisio ja valtakunnalliset sanomalehdet) sekä toisaalta aluelehtien vastaajat ovat aiempaa hiukan useammin katsoneet STT:n uutisvälityksen osastonsa kannalta vähintään merkittäväksi. Edellisessä kyselyssä hiukan yli puolet televisiokanavien vastaajista piti STT:tä vähintään merkittävänä, nyt vastaava luku on yli 90 %. Valtakunnallisten sanomalehtien vastaajista taas runsaat kaksi viidennestä katsoi STT:n roolin uutisvälityksessä olevan vähintään merkittävä, nyt näin vastasi 60 % tämän välineryhmän vastaajista. Samansuuntainen siirtymä on tapahtunut myös aluelehtien luokassa.

Kaiken kaikkiaan taulukosta voi nähdä, että kaikissa välineryhmissä STT:n merkityksen arvioi vähintään merkittäväksi yli puolet vastaajista. Mikäli ilmaisjakelulehdet pudotettaisiin tarkastelusta, luku olisi vielä huomattavasti korkeampi.

Taulukko 2.2b

Millainen merkitys STT:n uutisvälityksellä on omalle osastollesi?

	mini- maalinen	vähäinen	ei suuri, ei pieni	merkit- tävä	ratkai- seva	
Vastaajan osasto	%	%	%	%	%	N
yleisjohto	0	0	6	81	13	16
uutiset yleensä	0	2	14	66	18	50
kotimaa ja politiikka	0	0	40	45	15	20
talous	6	13	25	50	6	16
ulkomaan uutiset	7	21	7	43	21	14
urheilu	0	0	5	82	14	22
kulttuuri	0	0	25	67	8	12
muu, mikä?	0	0	13	50	38	8
Yht%	1	4	16	63	16	100
N	2	6	26	99	25	158

Samoin kuin edelliselläkin kerralla, tärkeintä STT:n aineisto on yleisjohdolle ja urheilutoimittajille. Talous- ja ulkomaantoimittajat ovat STT:stä aavistuksen riippumattomampia kuin muut, mutta toki heistäkin yli puolet on pitänyt STT:n osuutta vähintään merkittävänä.

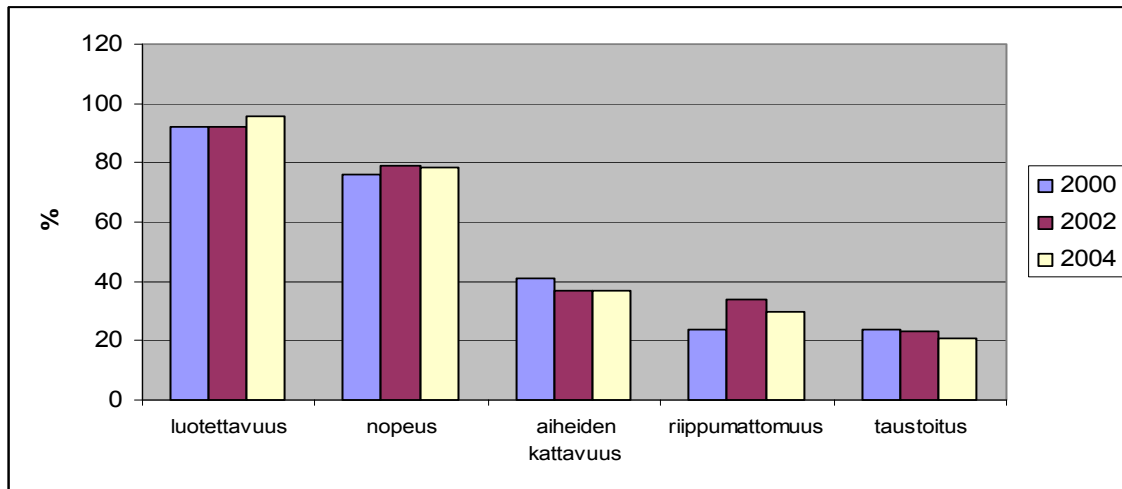
STT:n uutisvälityksen vähintään merkittäväksi arvioineiden määrä on muissa osastoissa hienokseltaan kasvanut, talous- ja ulkomaantoimittajien keskuudessa se on hieman pienentynyt. Ryhmien koot ovat kovin pieniä, eikä kyseisten muutosten perusteella voi tehdä mitään erityisen perusteltuja johtopäätöksiä. Lienee kuitenkin perusteltua ajatella, että molemmat aihealueet ovat sen laatuista, että yleistä tiedonvälitystä harjoittavan tietotoimiston tarjonnan ohella on melkein pakko seurata alan erityisjulkaisuja, eri tv-kanavia, internet-sivuja ja (mitä talouteen tulee), käyttää mahdollisuuksien mukaan omia suhdeverkostoja, mikä kaikki suhteellistaa kansallisen tietotoimiston asemaa. Pienissä välineissä riippuvuus STT:stä on näilläkin aloilla varmasti voimakasta, isoissa autonomia laajennee.

2.2 Vastaajien odotukset

Vastaajia pyydettiin nimeämään kolme työnsä kannalta keskeistä uutisvälityksen piirrettä. Ne käyvät ilmi seuraavasta kaaviosta.

Kaavio 2.2

Kolme uutisväilyksen keskeistä piirrettä vastaajan toimituksen näkökulmasta (viisi useimmin mainittua)

Melkeinpä kaikki vastaajat (96 % heistä) ovat katsoneet ainakin luotettavuuden kuuluvan kolmen tärkeimmän ominaisuuden joukkoon. Neljä viidennestä (78 %) on nimennyt myös nopeuden. Näiden seikkojen suhteen vastaajat ovat olleet hyvin yksimielisiä. Mainittujen ominaisuuksien jälkeen on hajontaa. Aiheiden kattavuuden on valinnut 37 % ja riippumattomuuden 30 %. Viidennellä sijalla on taustoitus, jonka on maininnut 21 %. Tältä osin ominaisuudet ja niiden järjestys ovat samat kuin edellisessä kyselyssä. Myös niiden suhteelliset osuudet ovat hyvin samankaltaiset. Keskeisin muutos on se, että luotettavuus on katsottu hiukan entistä tärkeämmäksi riippumattomuuden saadessa vastaavasti hieman vähemmän mainintoja.

Nimettyjen ominaisuuksien loppupäässä on suurempia muutoksia. Ei tosin listassa seuraavana olevan aktiivisuuden suhteen. Sen mainitsi nyt 17 %, edellisellä kerralla 18 % vastaajista. Kriittisyyden on tällä kertaa maininnut selvästi suurempi osa vastaajista kuin edellisellä kerralla: 13 % nimesi sen nyt, edellisellä kerralla vain 6 %. Maantieteellinen kattavuus on näissä kyselyissä kokenut eräänlaisen syöksykierteen: vielä vuoden 2000 kyselyssä sen osuus oli 24 %, edellisessä kyselyssä se oli 15 %, nyt se on 11 %. Toisaalta on huomattava, että juuri ”juttuja maakunnista” toivottiin eniten kun vastaajilta kysyttiin, miltä aihealueilta he haluaisivat lisää juttuja.

Koska kyse on toiminnasta, jota usein luonnehditaan sanalla *tiedonvälitys*, on ehkä kummastuttavaa, että aivan kaikki eivät katso luotettavuuden olevan tärkeimmällä sijalla, vaikka valtaosa toki katsookin. Jonkin kohdalla se voi olla silkkaa huomaamattomuutta, jonkun kohdalla taas voi kyse olla yksinkertaisesti luotettavuuden käsitteen pohtimisesta ja siitä seuraavasta tietoisesta kannanotosta.

Ehkä astetta mietityttävämpää on, että jos ja kun luotettavuutta pidetään kuitenkin niin tärkeänä kuin pidetään, ei siihen suorassa suhteessa olevaa riippumattomuutta noteerata lainkaan yhtä korkealle. Yksi syy on varmasti jälleen vastaustilanne, kiireessä ei asioiden suhteita pahemmin ryhdytä miettimään. Toinen syy saattaa olla siinä, ettei asiaa

yksinkertaisesti koeta ongelmaksi, vaan edelle asettuvat toimituksen jokapäiväiset välttämättömyydet. Jokaisessa toimituksessa lienee kokemusta siitä, miten paljon tietojen saannin hitaus tietojen epävarmuus tai materiaalin kapeus saattaa haitata arjen pakoista selviytymistä. Riippumattomuus jää jotenkin abstraktiksi kysymykseksi.

Taulukko 2.3a

Kolme STT:n toiminnan keskeistä piirrettä vastaajan osaston kannalta (viisi eniten mainittua)

Välineryhmä	Luotet-	Nopeus	Aiheiden	Riippu-	Taustoitus	N
	tavuus		kattavuus	mattomuus		
	%	%	%	%	%	
Televisio	100	92	17	42	42	12
Valtakunnallinen radiokanava	100	100	11	67	67	9
Maakuntaradio	100	80	20	30	30	10
Paikallisradio	88	100	38	13	13	8
Verkkojulkaisu	94	83	50	28	28	18
Valtakunnallinen sanomalehti	100	80	32	36	36	25
Maakuntalehti	95	72	44	23	23	39
Aluelehti	93	67	40	20	20	30
Ilmaisjakelulehti	86	71	57	43	43	7
Yht%	96	78	37	30	21	86
N	151	124	58	47	33	413

Eri välineryhmien väliset erot lienevät jokseenkin itsestään selviä: sähköiset välineet joutuvat painottamaan nopeutta hiukan enemmän kuin lehdet. Kattavuus on taas lehdille suurempi ongelma kuin sähköisille välineille, koska niiden määrälliset mahdollisuudet julkaista ovat suuremmat. Ehkä jossain määrin kysymyksiä herättää se, miksi valtakunnallisten radiokanavien vastaajat painottavat niin paljon muita enemmän riippumattomuutta ja taustoitusta. Ryhmäkoot ovat kovin pieniä ja asia voi olla silkkää sattumaakin. Pienehköt ryhmäkoot johtavat myös siihen, että suhteessa edeltävään kyselyyn syntyy myös suurehkolta näyttäviä muutoksia siellä täällä, sillä yhdenkin vastaajan osuus koko ryhmästä on eräissä tapauksissa yli 10 %. Selvää tendenssiä ei eri muutoksissa kuitenkaan ole.

Ehkä kannattaa kuitenkin panna merkille se seikka, että sellaisissa sähköisissä välineryhmissä, joissa yleisradiotoiminnan osuus korostuu (televisio, valtakunnalliset radiokanavat ja maakuntaradiot) on kaikissa pantu edellistä kertaa enemmän painoa riippumattomuuteen ja taustoitukseen.

Taulukko 2.3b

Kolme STT:n toiminnan keskeistä piirrettä vastaajan osaston kannalta (viisi eniten mainittua)

	Luotettavuus	Nopeus	Aiheiden kattavuus	Riippumattomuus	Taustoitutus	
Osasto	%	%	%	%	%	N
yleisjohto	94	69	38	44	13	16
uutiset yleensä	96	82	38	30	16	50
kotimaa ja politiikka	95	80	30	20	40	20
talous	94	81	25	44	25	16
ulkomaan uutiset	100	79	29	29	29	14
urheilu	100	77	50	23	5	22
kulttuuri	92	67	33	17	33	12
muu/tuntematon	88	88	50	38	25	8
Yht%	96	78	37	30	21	86
N	151	124	58	47	33	413

Yleisjohtoon kuuluvat vastaajat sekä - ymmärrettävää kyllä sillä heillä lienee muita useammin varoittavia esimerkkejä silmiensä edessä - taloustoimittajat ovat ilmeisesti vastatessaan omaksuneet muita abstraktimman perspektiivin. Heidän vastauksissaan luotettavuus tosiaankin kytkeytyy muita useammin riippumattomuuteen.

Monet ryhmät ovat kovin pieniä ja niiden erot johtunevat usein silkasta - sattumanvaraisuudesta tai ovat jotenkin helposti ennakoitavissa (kuten esimerkiksi se seikka, että urheilutoimittajat pitävät taustoitusta olennaisesti vähemmän tärkeänä kuin vaikkapa politiikan toimittajat). Myöskään vertailu edelliseen kyselyyn ei tuo näkyviin mitään erityisen mielenkiintoista tai mitään selkeää kehityspiirrettä.

2.3 Odotusten toteutuminen

Vastaajien odotusten tai arvostusten toteutumista STT:n toiminnassa selviteltiin pyytämällä vastaajia antamaan kouluarvosana sille, kuinka nopeaa, luotettavaa, kattavaa ja riippumatonta he katsoivat STT:n uutisvälityksen olevan. Tulokset ovat nähtävissä alla.

Arvosanat vuodelta 2004	
Luotettavuus..	8,5
Nopeus..	8,0
Kattavuus..	7,9
Riippumattomuus..	8,4
Kokonaiskeskiarvo..	8,2

Yllä näkyvät ”kouluarvosanat” ovat melkein pilkulleen samat, kuin ne olivat edellisessä kyselyssä.

Sikäli kuin hyvin pieniä muutoksia on nähtävissä, ne ovat pieniä parannuksia suhteessa edelliskerran vastuksiin (tuolloin luotettavuuden arvosanaksi tuli 8,4 ja kattavuuden 7,6). Kuten edellisessäkin kyselyssä, luotettavuuden ja riippumattomuuden on katsottu

toteutuvan parhaimmin. Heikoimman arvosanan saa aiheiden kattavuus mutta kuten todettua, arvio sen suhteen on nyt hieman aiempaa myönteisempi.

Taulukko 2.4

Vastaajien antamien arvosanojen keskiarvot välineryhmittäin

Välineryhmä	Luotettavuus	Nopeus	Kattavuus	Riippumattomuus	Ka
televisio	8,3	6,8	7,8	8,4	7,8
valtakunnallinen radiokanava	8,2	7,3	8,1	8,3	8,0
maakuntaradio	8,8	7,6	7,9	8,8	8,3
paikallisradio	8,9	8,0	8,5	8,9	8,6
verkkajulkaisu	7,9	7,6	7,9	7,8	7,8
valtakunnallinen sanomalehti	8,4	7,8	7,7	8,2	8,0
maakuntalehti	8,7	8,5	7,7	8,6	8,4
aluelehti	8,8	8,2	8,0	8,5	8,4
ilmaisjakelulehti	9,0	8,9	7,9	8,6	8,6
Kokonaiskeskiarvo	8,5	8,0	7,9	8,4	8,2

Verkkajulkaisut olivat edellisessä kyselyssä epäilevimpiä STT:n uutisvälityksen luotettavuuden suhteen. Asiantila on edelleen sama, mutta ero kokonaiskeskiarvoon on pienentynyt (viimeksi verkkajulkaisujen antamien vastausten keskiarvo oli 7,4).

Nopeuden suhteen sähköisten välineiden (televisio, valtakunnalliset radiokanavat ja maakuntaradiot) vastaajat ovat olleet aiempaa kriittisempiä, niiden vastaajien antamat arviot ovat selvästi alle kokonaiskeskiarvon, television tapauksessa hyvin huomattavasti alle sen. Näin oli edellisessäkin kyselyssä, mutta ero oli selvästi pienempi (kokonaiskeskiarvo oli tuolloin kuten nykyin 8, mutta tv-toimittajien vastausten keskiarvo oli 7,4, valtakunnallisten radiokanavien toimittajien vastausten keskiarvo 7,7 ja maakuntaradioiden 7,8).

Kattavuuden osalta on ehkä hyvä huomata, että paikallisluonteiset välineet (maakunta- ja paikallisradiot sekä aluelehdet) ovat arvioineet aiheiden kattavuutta nyt selvästi myönteisemmin kuin kaksi vuotta sitten. Maakuntaradioiden vastaajien antamien arvosanojen keskiarvo on melkein numeroa parempi kuin kaksi vuotta sitten. Paikallisradioiden vastaajien arvio on yli numeron parempi kuin kaksi vuotta sitten ja aluelehtienkin antamien vastausten keskiarvo on yli puoli numeroa aiempaa parempi (kyse ei siis kuitenkaan ole alueellisesta vaan aiheiden kattavuudesta mutta näiden kahden seikan suhde ei tietenkään aina välttämättä ole aivan selvä).

Taulukko 2.4

Vastaajien antamien arvosanojen keskiarvot välineryhmittäin

Vastaajan osasto	Luotettavuus	Nopeus	Kattavuus	Riippumattomuus	Ka
yleisjohto	8,8	8,1	8,0	8,6	8,4
uutiset yleensä	8,5	7,9	8,0	8,3	8,2
kotimaa ja politiikka	8,8	8,0	7,9	8,5	8,3
talous	8,2	7,6	7,4	7,8	7,7
ulkomaan uutiset	8,3	7,6	7,4	8,6	8,0
urheilu	8,8	8,1	8,1	8,8	8,5
kulttuuri	8,5	8,3	7,5	8,4	8,2
Muu/ei tietoa	8,6	8,3	8,3	8,4	8,4
Kokonaiskeskiarvo	8,5	8,0	7,9	8,4	8,2

Vuoden 2002 kyselyssä ulkomaantoimittajat olivat kriittisin toimittajaryhmä, tämä rooli on nyt siirtynyt taloustoimittajille, jotka antavat huonoimman arvosanan kaikkien ominaisuuksien suhteen.⁵ Osastoryhmittäin vaihtelut ovat kuitenkin pienempiä kuin välineryhmittäin.

Kaiken kaikkiaan ”STT:n arvosanat” ovat joko pysyneet samoina (nopeus ja riippumattomuus) tai parantuneet hitusen (luotettavuus, ja kattavuus).

⁵ Tässä yhteydessä huomattakoon kuitenkin että talousuutisointi mainittiin usein esimerkkinä parantuneesta toiminnasta kysyttäessä sitä, onko STT:n palvelu missään suhteessa huonontunut tai parantunut parin viimeksi kuluneen vuoden aikana. Talousuutisia kosketeltiin mainituissa vastauksissa kymmenkunta kertaa. Pari maininnoista oli kielteisiä, yksi neutraali ja seitsemässä talousuutisoinnin katsottiin parantuneen.

3. Juttukohtaiset arviot

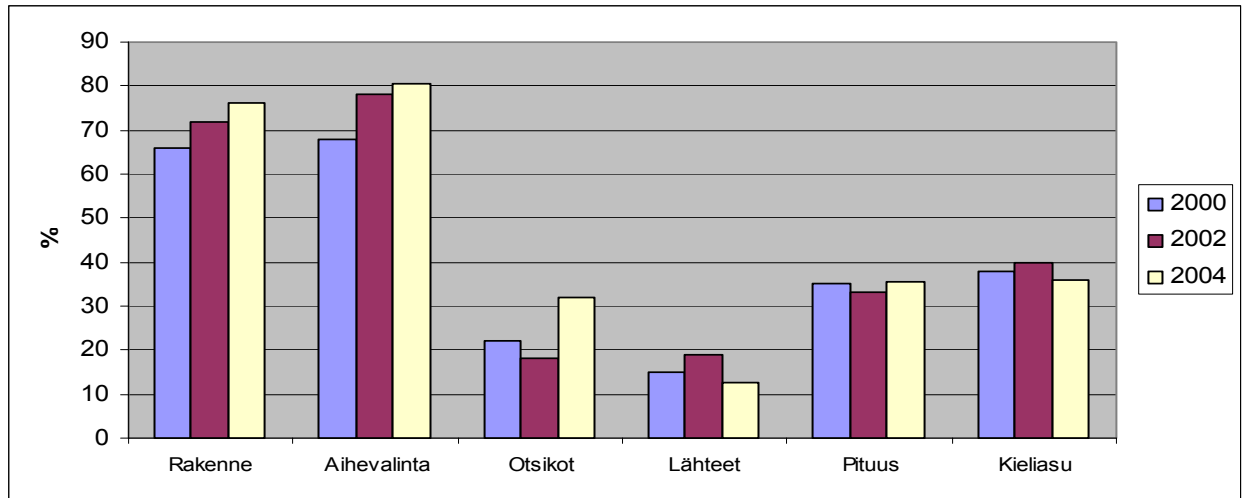
3.1 Yleiskatsaus

Tässä ja seuraavassa luvussa esitellään vastaukset, jotka on saatu esittämällä vastaajille joukko väitteitä ja pyytämällä heitä ilmaisemaan, ovatko he samaa vai eri mieltä. Väitteet koskivat yhtäältä piirteitä, jotka voi ajatella myös yksittäisten juttujen ominaisuuksiksi, toisaalta yleisempiä puolia STT:n toiminnassa. Tässä luvussa esitetään edelliseen ryhmään kuuluvat väitteet ja niihin saadut vastaukset sekä verrataan niitä aiempien kyselyjen tuloksiin.

Vastaajat saattoivat ilmoittaa olevansa väitteistä täysin samaa tai täysin eri mieltä, jokseenkin samaa tai jokseenkin eri mieltä tai ilmoittaa kannakseen, ettei väite kuvaa asiantilaa hyvin eikä huonosti.

Seuraavassa esitetään aluksi yhteenveto niihin väittämiin saaduista vastauksista, jotka ovat olleet mukana kaikissa kolmessa kyselyssä. Kaavio, joka jakaumat esittää, sisältää STT:n kannalta myönteiset vastaukset⁶

Kaavio 3.1: STT:n käytäntöjä tukevat vastaukset juttuja koskeviin väittämiin vuosina 2000 – 2004

Juttujen rakennetta ja aiheiden valintaa koskevien väittämien suhteen on kuluneen neljän vuoden aikana tapahtunut selvähkö muutos STT:n kannalta myönteiseen suuntaan. Verrattaessa vuosien 2004 ja 2002 tilannetta ei muutos ole suuri, mutta verrattaessa vuosia 2004 ja 2000 ovat erot jo huomattavat. Näissä tapauksissa myönteisten vastausten määrä on asteittain kasvanut kymmenkunta prosenttiyksikköä.

⁶ STT:n kannalta myönteinen vastaus tarkoittaa väitteen myöntämistä silloin kun se on STT:n kannalta positiivinen ja sen kieltämistä päinvastaisessa tapauksessa. Kysymyslomakkeeseen sisältyi kaksi juttukohtaista väittämää, joita ei esitetty edellisessä kyselyssä. Niiden saamat vastaukset eivät sisälly kaavioon mutta tulevat esitetyiksi tuonnempana.

Otsikoiden suhteen on tapahtunut ”nytkähdys”. Tässä kyselyssä vastausten jakauma on STT:n kannalta 10 – 12 prosenttiyksikköä suosiollisempi kuin kummassakaan aikaisemmassa.

Juttujen pituutta ja kieliasua koskevien väittämien herättämät reaktiot ovat kunakin vuonna olleet verraten samanlaiset. 36 - 40 prosenttia vastaajista on kunakin vuonna katsonut kieliasun olevan kohdallaan. Tosin kieliasua koskevaan väittämään annettujen myönteisten vastausten määrä on nyt pienimmillään. Juttuja on jatkuvasti pitänyt sopivan mittaisina kolmannes tai hieman enemmän vastaajista.

STT:n lähdekäytäntöä koskeva myönteisten vastausten määrä (toisin sanoen niiden vastausten määrä, joiden mukaan STT *ei* tukeudu liikaa virallisiin lähteisiin) on nyt pienimmillään. Se on nyt selvästi alemmalla tasolla kuin edellisessä kyselyssä ja hieman heikommilla kuin vuoden 2000 kyselyssä oli asian laita. Tosin niidenkään vastaajien määrä, jotka katsovat STT:n tukeutuvan liika virallisiin lähteisiin, ei ole kasvanut.

Seuraavassa esitetään väitteet ja niihin saadut kannanotot yksitellen. Tätä varten vastausvaihtoehdot on supistettu kolmeen: 1) väite kuvaa asiantilaa huonosti, 2) väite ei kuvaa asiantilaa hyvin eikä huonosti ja 3) väite kuvaa asiantilaa hyvin.

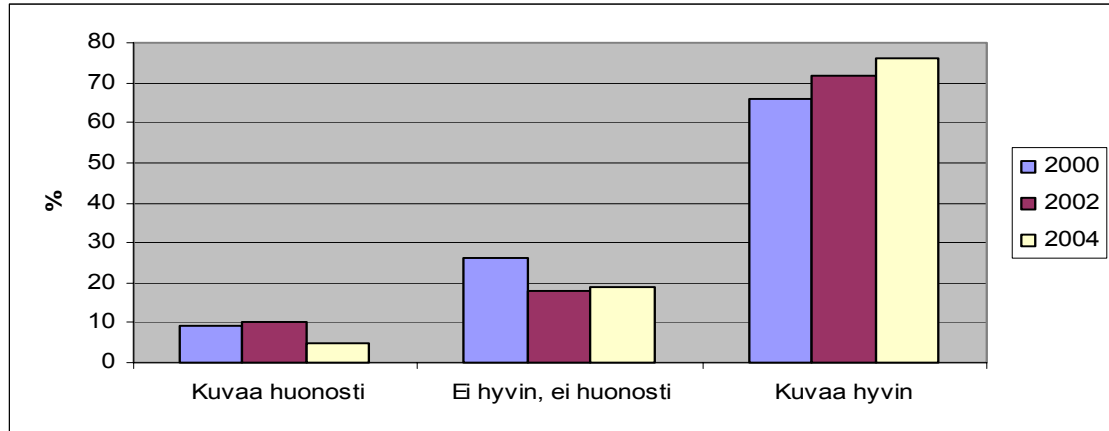
Vastauksien yhteydessä esitetään myös keskiarvo, joka saadaan kun alun perin käytössä ollut viisiportainen asteikko ymmärretään numeraaliarvojen portaikoksi. Pienimmän arvon eli arvon 1 saa yleensä kunkin väittämän jyrkästi kieltävä kanta, suurimman arvon eli arvon 5 saa väitteen varauksetta hyväksyvä kanta (STT:n kannalta kielteiset väittämät muodostavat poikkeuksen, asteikon arvot tulkitaan tällöin päinvastoin).

3.2 Juttujen rakenne

Ensimmäisen vastaajille esitetyn väitteen mukaan *STT:n juttujen rakenne vastaa omaa käsitystäni siitä, millaisia uutisjuttujen pitääkin olla*. Annettujen vastausten keskiarvo on 3,8. Edellisessä kyselyssä keskiarvo oli sama ja vuonna 2000 se oli 3,6.

Kaavio 3.2: Juttujen rakenne

”STT:n juttujen rakenne vastaa omaa käsitystäni siitä, millaisia uutisjuttujen pitääkin olla”

Runsaat kolme neljäsosaa (76 %) katsoo jutturakenteen olevan kunnossa. Vajaa viidennes (19 %) on sitä mieltä, ettei sen paremmin väite kuin sen kieltokaan kuvaa STT:n juttuja hyvin ja viisi prosenttia on sitä mieltä, että paremminkin jutut voisi rustata. Juttujen rakenteeseen tyytyväisten osuus on nyt neljä prosenttiyksikköä suurempi kuin se oli edellisessä kyselyssä (ja toistakymmentä prosenttiyksikköä suurempi kuin vuoden 2000 kyselyssä, sillä silloin väitteen hyväksyi 65 % vastaajista). Tyytymättömien osuus on laskenut puoleen (edellisessä kyselyssä se oli 10 %).

Taulukko 3.2a:

”STT:n juttujen rakenne vastaa käsitystäni siitä, millaisia uutisjuttujen pitääkin olla”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	8	25	67	12
Valtakunnallinen radiokanava	11	22	67	9
Maakuntaradio	0	20	80	10
Paikallisradio	0	0	100	8
Verkojulkaisu	6	28	67	18
Valtakunnallinen sanomalehti	4	33	63	24
Maakuntalehti	5	18	77	39
Aluelehti	7	3	90	30
Ilmaisjakelulehti	0	29	71	7
Yht%	5	19	76	100
N	8	30	119	157

Välineryhmäkohtainen tarkastelu ei tuo näkyviin paljon uutta. Hallitseva piirre on suhteellisen suuri tyytyväisyys jutturakenteeseen. Isojen välineiden (televisio, valtakunnalliset radiokanavat, valtakunnalliset sanomalehdet) vastaajat ovat olleet hiukan muita vastahankaisempia hyväksymään väitettä mutta näissäkin ryhmissä avoin kriittisyys on hyvin vähäistä.

Taulukko 3.2b:

”STT:n juttujen rakenne vastaa käsitystäni siitä, millaisia uutisjuttujen pitääkin olla”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	0	0	100	16
Uutiset yleensä	10	24	66	50
Kotimaa ja politiikka	5	11	84	19
Talous	6	13	81	16
Ulkomaan uutiset	7	50	43	14
Urheilu	0	18	82	22
Kulttuuri	0	17	83	12
Muu	0	13	88	8
Yht%	5	19	76	100
N	8	30	119	157

Kuten edellisessäkin kyselyssä oli asian laita, ulkomaantoimittajat ovat selvästi muita ryhmiä haluttomampia nielemään väitettä STT:n juttujen moitteettomasta rakenteesta. Selvähkön joskin pienemmän poikkeuksen tekee myös ryhmä ”uutiset yleensä”. Kyseisen ryhmän joukossa on myös edes jonkin verran selkeän kriittistä henkeä: 10 % ryhmän vastaajista, kiistää väitteen. Tässäkin ryhmässä kuitenkin kaksi kolmasosaa on katsonut, että juttujen rakenne on oikea.

Vuoden 2000 kyselyssä ulkomaantoimittajat eivät mitenkään olennaisesti poikenneet väitteen hyväksyvien keskiarvosta, joskin heidän keskuudessaan tuolloin jutturakennetta kritisoivien osuus oli suurin. Kaksi vuotta myöhemmin ulkomaantoimittajien ryhmässä edelleen suhteellisen moni (viidennes) suhtautui kriittisesti tapaan, jolla jutut laadittiin, mutta tuolloin myös jutturakenteisiin tyytyväisten osuus putosi 44 %:iin ja tätä kokoluokkaa se siis nytkin on. Ulkomaantoimittajien näkökulmasta STT:n jutuissa saattaa siis olla jotain ongelmallista, muilta osin arviot ovat verraten myönteisiä.

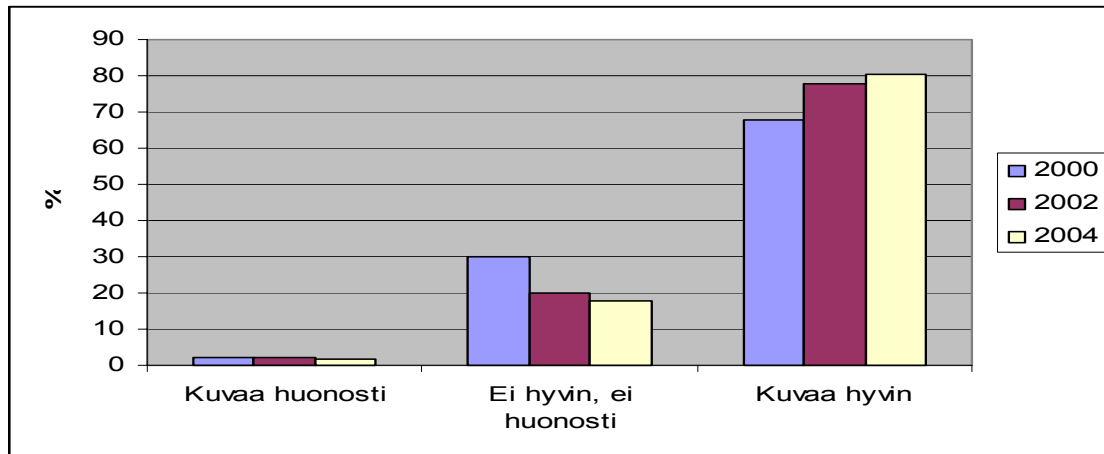
Joiltain ulkomaantoimittajilta kysyttiin arviota siitä, olisiko ulkomaanuutisten kirjoittamisessa tai juttujen rakenteessa jotain vikaa. Tässä suhteessa STT:tä asetuttiin kuitenkin puolustamaan: työmäärään nähden tulosta pidettiin usein kohtuullisen hyvänä ja etualalle tuotiin muita ongelmia (lähdepohjan kapeus, hitaus). Rakenteeseenkin silti puututtiin kahdessa suhteessa. Jutuissa todettiin yhtäältä olevan turhan paljon asioiden toistoa, toisaalta ”lähdefetisismiä”, so. päälähteiden tarpeettoman toistuvaa nimeämistä ja niihin liittyvien johtoilmausten käyttöä (”Reutersin mukaan..”, ”AFP:ltä saadun tiedon mukaan..”), mikä luo kömpelöä ja hiukan koomistakin vaikutelmaa. Nämä seikat johtavat joskus kirjoittamaan juttuja uudelleen.

3.3 Aihevalinnat

Vastaajien käsitystä STT:n aihevalinnoista tutkittiin väitteellä *STT:n juttujen aihevalinnat ovat tavallisesti oikeaan osuvia*. Vastausvaihtoehtojen keskiarvo on 3,8 kuten edellisnäkin vuonna (vuonna 2000 se oli 3,6).

Kaavio 3.3: Aihevalinnat

”STT:n juttujen aiheiden valinnat ovat tavallisesti oikeaan osuvia”

Tasan 80 % piti aiheiden valintaa oikeaan osuvana, 18 % katsoi, ettei väite eikä sen negaatiokaan oikein ole osuva ja 2 % piti aihevalintoja epäonnistuneina. Jakauma on hyvin samankaltainen kuin edellisessäkin kyselyssä. Vuoden 2000 kyselyyn nähden aihevalinnat hyväksyy nyt alun toistakymmentä prosenttiyksikköä suurempi joukko vastaajia.

Taulukko 3.3a: Aihevalinnat

”STT:n juttujen aiheiden valinnat ovat tavallisesti oikeaan osuvia”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	0	17	83	12
Valtakunnallinen radiokanava	0	33	67	9
Maakuntaradio	0	20	80	10
Paikallisradio	0	0	100	8
Verkkajulkaisu	6	28	67	18
Valtakunnallinen sanomalehti	4	20	76	25
Maakuntalehti	3	18	79	39
Aluelehti	0	10	90	30
Ilmaisjakelulehti	0	14	86	7
Yht%	2	18	80	100
N	3	28	127	158

Kaikissa välineryhmissä ainakin kaksi kolmasosaa katsoo aiheet oikein valituiksi. Jakaumat ovat samansuuntaisia edellisen kyselyn kanssa. Valtakunnallisten radiokanavien ja verkkojulkaisujen vastaajat hyväksyvät väitteen muita harvemmin, mutta kuten sanottu: näissäkin ryhmissä varsin suuri osa pitää aihevalintoja osuvina ja vain hyvin harva on toista mieltä.

Taulukko 3.3b: Aihevalinnat

”STT:n juttujen aiheiden valinnat ovat tavallisesti oikeaan osuvia”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	0	0	100	16
Uutiset yleensä	2	26	72	50
Kotimaa ja politiikka	0	15	85	20
Talous	6	19	75	16
Ulkomaan uutiset	7	29	64	14
Urheilu	0	9	91	22
Kulttuuri	0	25	75	12
Muu	0	0	100	8
Yht%	2	18	80	100
N	3	28	127	158

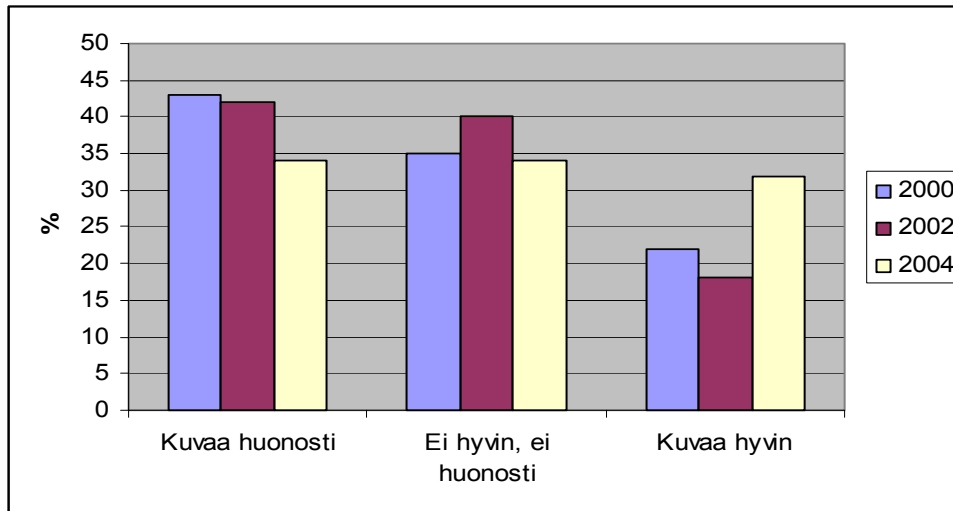
Osastokohtainen tarkastelu tuo näkyviin lähinnä sen, että ulkomaantoimittajat erottuvat hienokseltaan muita kriittisempänä ryhmänä (hiukan alle kaksi kolmannesta heistä pitää aihevalintoja kohdallisina). ”Uutisena pettää”, totesi eräs ulkomaantoimittaja tarkoittaen päivän pääuutisaiheen määrittelyn menevän joskus harhaan. Sikäli kritiikki sai muualtakin tukea, että pääuutisaihetta koskevan uutisoinnin todettiin toisaallakin jäävän joskus hahmottomaksi ja irralliseksi. Muilta osin tyytyväisyys aihevalintoihin on suuri.

3.4 Otsikot

Otsikointia koskeva jakso ei kahdessa edellisessä käyttäjäkyselyssä ole ollut mikään menestystarina. Vuonna 2000 väitteen *STT:n otsikot kelpaavat periaatteessa julkaistaviksi sellaisinaan* hyväksyi runsas viidennes, runsaat 40 % oli valmis repimään STT:n otsikot. Kaksi vuotta myöhemmin alle viidennes hyväksyi otsikot, edelleen yli 40 % ilmaisi kielteisen kantansa. Nyt on asiassa tapahtunut pienehkö mutta selkeä muutos. Vastausten keskiarvo kahdessa edellisessä kyselyssä oli 2,7. Nyt se on 3,0.

Kaavio 3.4: Otsikointi

”STT:n otsikot kelpaavat periaatteessa julkaistaviksi sellaisinaan”

Vastaukset jakaantuivat varsin tasaisesti. Otsikot hyväksyi 32 % vastaajista, ”ei hyvin, ei huonosti” vastasi 34 % ja väitteen torjui niin ikään 34 %. Vaikkakin väitteen näin ollen torjuu edelleen useampi kuin sen hyväksyy, on otsikot hyväksyvien osuus siis selkeästi kasvanut.

Taulukko 3.4a: Otsikointi

”STT:n otsikot kelpaavat periaatteessa julkaistaviksi sellaisinaan”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	27	45	27	11
Valtakunnallinen radiokanava	38	38	25	8
Maakuntaradio	22	44	33	9
Paikallisradio	0	25	75	8
Verkojulkaisu	44	28	28	18
Valtakunnallinen sanomalehti	48	28	24	25
Maakuntalehti	29	47	24	38
Aluelehti	33	23	43	30
Ilmaisjakelulehti	43	14	43	7
Yht%	34	34	32	100
N	52	52	50	154

Kärkkäimmin otsikoita arvostelevat valtakunnalliset sanomalehdet, ilmaisjakelulehdet, verkkojulkaisut ja valtakunnalliset radiokanavat. Täsmälleen näin oli edellisessäkin kyselyssä, ”hylkäämisprosentti” nyt vain on pienempi lukuun ottamatta valtakunnallisia sanomalehtiä (tässä ryhmässä väitteen hylkäsi edellisessä kyselyssä kuta kuinkin yhtä moni kuin nytkin).

Taulukko 3.4b: Otsikointi

”STT:n otsikot kelpaavat periaatteessa julkaistaviksi sellaisinaan”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	19	56	25	16
Uutiset yleensä	43	19	38	47
Kotimaa ja politiikka	45	25	30	20
Talous	38	31	31	16
Ulkomaan uutiset	15	54	31	13
Urheilu	32	41	27	22
Kulttuuri	33	50	17	12
Muu	13	25	63	8
Yht%	34	34	32	100
N	52	52	50	154

Osastokohtaisen tarkastelun perusteella on vaikea sanoa muuta kuin että sellaisia ryhmiä, joissa yli puolet vastaajista olisi valmis hylkäämään STT:n otsikot, ei enää ole (vuoden 2000 kyselyssä näin teki esimerkiksi taloustoimittajista lähes kaksi kolmasosaa ja seuraavassa kyselyssä 57 % heistä ilmaisi edelleen kielteisen kantansa STT:n laatimien otsikoiden käypyyteen).

STT:n otsikoita moitittiin pari kertaa ”löysyydestä” tai ”ylimalkaisuudesta” mutta ei niitä silti pidetty erityisen huonosti laadittuina. Pikemminkin - kuten kahdessa edellisessä raportissa on todettu - otsikoiden käyttöön vaikuttaa ainakin kolme samaan lopputulokseen johtavaa tekijää. Ensinnäkin on välinekirjo erilaisine vaatimuksineen (esimerkiksi radio vs. painettu sana). Toiseksi alueelliset ja aatteelliset näkökulmat painanevat sentään sen verran, ettei kaikesta voi kaikille tehdä käypiä otsikoita. Kolmanneksi – ja tämä on tärkeintä - toimittajakunta tuskin mielellään näkee otsikoita myöten samankaltaisten juttujen toistuvan omassa ja muissa lehdissä. STT:n juttuja tietysti toimitetaan usein niin, että STT:n lähettämä juttu toimii lähtökohtana, jota paikallistetaan tai johon haetaan uutta tietoa tai uusia näkökulmia – tällöin otsikko saattaa muuttua jo ihan luonnostaan. Mutta vaikka juttuun ei puututtaisikaan, puututaan usein kuitenkin otsikkoon. Lehtensä toimituspolitiikkaa kuvasi pari toimittajaa näin:

STT:n jutut menevät usein sellaisenaan lehteen, mikäli tilaa on ja juttu kiinnostaa. Otsikko muutetaan, lyhennetään.

STT:n juttuja käsiteltäessä vähintään otsikointeihin pitäisi löytää uutta näkökulmaa.

Muually kuin viestimissä itsessään laaditut otsikot siis tuskin koskaan saavat yleistä hyväksyntää mutta yhtä kaikki vastaukset johdattelevat ajattelemaan, että jokin seikka kuitenkin on kuluneen kahden vuoden aikana muuttanut suhtautumista asiassa STT:lle selvästi myönteisemmäksi.

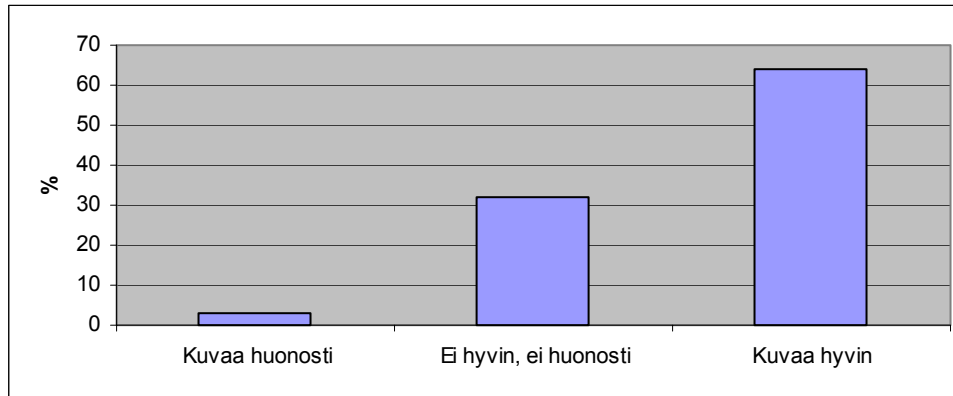

3.5 Uutisaiheiden seuranta

Sitä, kuinka aktiivisesti ja monipuolisesti STT vastaajien mielestä uutisaiheita seuraa, ei edellisissä kyselyissä käsitelty. Tällä kertaa vastaajille esitettiin kuitenkin väite *STT seuraa uutisaiheita riittävän tiiviisti pikauutisista täydellisempiin juttuihin*. Tarkoituksena oli tutkia aiheiden päiväkohtaista seuranta. Saatujen vastausten keskiarvo on 3,7.

Kaavio 3.5: Uutisaiheiden seuranta

”STT seuraa uutisaiheita riittävän tiiviisti pikauutisista täydellisempiin juttuihin”

Vastaajista vajaat kaksi kolmannesta (64 %) katsoi STT:n seuraavan aiheita riittävän hyvin, 3 % ilmaisi olevansa eri mieltä ja 32 % vältti ottamasta yleistä kantaa aiheiden seurantaan. STT:n kannalta vastauksia ei voi pitää ainakaan kovin kielteisinä sikäli, että vain kovin pieni osa katsoi STT:n olevan asiassa passiivinen.

Taulukko 3.5a: Uutisaiheiden seuranta

”STT seuraa uutisaiheita riittävän tiiviisti pikauutisista täydellisempiin juttuihin”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	0	50	50	12
Valtakunnallinen radiokanava	0	13	88	8
Maakuntaradio	0	40	60	10
Paikallisradio	0	38	63	8
Verkkajulkaisu	6	28	67	18
Valtakunnallinen sanomalehti	4	36	60	25
Maakuntalehti	5	31	64	39
Aluelehti	3	27	70	30
Ilmaisjakelulehti	0	43	57	7
Yht%	3	32	64	100
N	5	51	101	157

Välineryhmistä myönteisimmin ovat vastanneet valtakunnallisten radiokanavien vastaajat (88 % vastaajista katsoi uutisaiheita seurattavan hyvin). Huomattavasti harvemmin väitettä puolsivat televisiokanavien ja ilmaisjakelulehtien vastaajat (puolet edellisistä ja 57 % jälkimmäisistä katsoivat STT:n seuraavan uutisaiheitaan hyvin).

Taulukko 3.5b: Uutisaiheiden seuranta

”STT seuraa uutisaiheita riittävän tiiviisti pikauutisista täydellisempiin juttuihin”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	0	13	88	16
Uutiset yleensä	2	33	65	49
Kotimaa ja politiikka	0	30	70	20
Talous	6	38	56	16
Ulkomaan uutiset	14	57	29	14
Urheilu	0	23	77	22
Kulttuuri	8	42	50	12
Muu	0	38	63	8
Yht%	3	32	64	100
N	5	51	101	157

Osastokohtaisesti erot ovat vielä suuremmat. Ulkomaantoimittajat erottuvat jälleen selvästi muista. Heistä vain neljä eli alle kolmannes (29 %) on katsonut STT:n seuraavan uutisaiheitaan riittävän hyvin. Ulkomaantoimittajat kiistävät myös väitteen useimmin. Lievää nihkeyttä väitteen hyväksymiseen on myös kulttuuritoimittajien keskuudessa. Toinen ääripää on yleisjohto, siihen lukeutuvista vastaajista 88 % katsoi, että seuranta toimii.

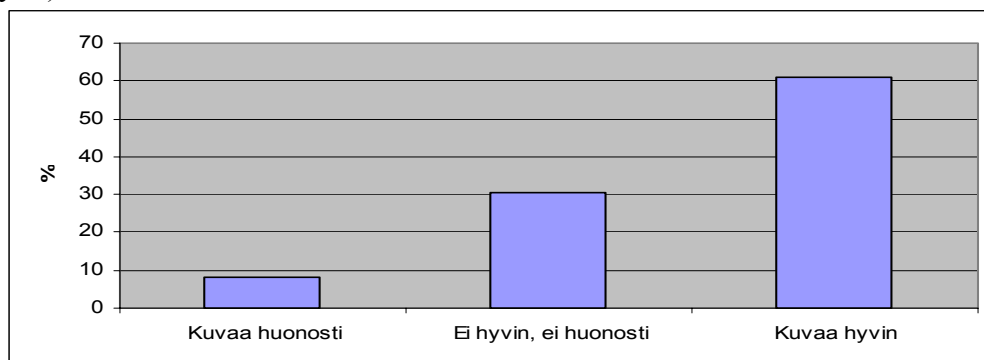
Voi tietysti olla, että vastaajien kokemuksen mukaan STT on uutisaiheiden seurannassaan hyvinkin aktiivinen sellaisissa STT:n vanhoissa leipälajeissa kuin kotimaan uutisoinnissa ja urheilussa, kun taas eräillä erityisalueilla on esimerkkejä myös päinvastaisesta.

3.6 Juttutyypien kattavuus

Paitsi aiheiden seuranta myös juttutyypien kattavuutta tutkittiin nyt ensimmäistä kertaa. Tätä varten vastaajille esitettiin väite *STT käsittelee uutisaiheita riittävän monipuolisesti erilaisin juttutyypein (faktalaatikot ym.)*. Vastausten keskiarvo on 3,5.

Kaavio 3.6: Juttutyypien kattavuus

”STT käsittelee uutisaiheita riittävän monipuolisesti erilaisin juttutyypein (faktalaatikot ym.)”

Juttutyypin kirjoja piti hyvänä 61 % vastaajista, sen kiisti 8 % ja ”ei hyvin, ei huonosti” vastasi 31 % vastaajista.

Taulukko 3.6a: Juttutyypin kattavuus

”STT käsittelee uutisaiheita riittävän monipuolisesti erilaisin juttutyypein (faktalaatikot ym.).

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	0	33	67	12
Valtakunnallinen radiokanava	0	25	75	8
Maakuntaradio	10	20	70	10
Paikallisradio	0	13	88	8
Verkkajulkaisu	17	50	33	18
Valtakunnallinen sanomalehti	12	36	52	25
Maakuntalehti	10	28	62	39
Aluelehti	0	27	73	30
Ilmajakelulehti	29	29	43	7
Yht%	8	31	61	100
N	13	48	96	157

Varauksellisimmin juttutyypin käyttöön ovat suhtautuneet verkkajulkaisujen ja ilmajakelulehtien vastaajat – joille perinteisen uutisjournalismin piirissä käytetyt juttutyypit ovat ehkä ongelmallisia. Mutta myös valtakunnallisten sanomalehtien vastaajat ovat olleet jossain määrin varauksellisia (hiukan yli puolet heistä on ollut väitteen kanssa samaa mieltä). Verkkajulkaisujen kannalta ongelmana yhtä kaikki käytyjen keskustelujen perusteella ei ole se, että jotain puuttuisi – vaan se, etteivät verkkajulkaisut kykene käyttämään juuri muuta kuin uutissähkeitä. ”Featurelle meillä ei ole käyttöä”.

Taulukko 3.6b: Juttutyypin kattavuus

”STT käsittelee uutisaiheita riittävän monipuolisesti erilaisin juttutyypein (faktalaatikot ym.)”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	6	13	81	16
Uutiset yleensä	12	37	51	49
Kotimaa ja politiikka	5	35	60	20
Talous	13	44	44	16
Ulkomaan uutiset	7	43	50	14
Urheilu	0	14	86	22
Kulttuuri	17	25	58	12
Muu	0	25	75	8
Yht%	8	31	61	100
N	13	48	96	157

Osastokohtaisesti vastaajista kriittisimpinä erottuvat ennen muuta talous- ja ulkomaantoimittajat, edellisistä alle puolet ja jälkimmäisistä puolet on katsonut juttutyypin käytön olevan mallillaan, samaan ryhmään kuuluu vielä ryhmä ”uutiset yleensä”.

Ainakin taloustoimittajien hiukan hylkivän reaktion taustalla saattaa, paradoksisista kyllä, piillä kaksi vastakkaista näkemystä. Yhtäältä STT:n katsottiin tuottavan vielä ”byrokratia uutisia” ja liikkuvan jälkijunassa kun juttutarjontaa voisi ainakin maltillisesti elävöittää. Mutta vastakkainenkin näkökanta esiintyy: ”Tuntuu vaikealta ajatella, että me julkaistaisiin STT:n tuottamia näkökulmia tai kommentteja. Toisaalta henkilöhaastattelut: jos ne on valtakunnallisesti merkittävistä henkilöistä - jos me halutaan paikallistaa, me tehdään ne haastattelut itse. Enkä STT:n taloudelta kaipaa mitään reportaaseja”, totesi eräs taloustoimittaja. Tässä yhteydessä hän arvosteli STT:n talousuutisointia myös siitä, että uutiset ja taustajutut kirjoitetaan joskus liiaksi yhteen. Jutuista tulee liian pitkiä ja harmaita. Havainto sai tukea muiltakin taloustoimitusten vastaajilta ja tätä kritisointiin ”koulukunnasta” riippumatta.

Osa taloustoimitusten vastaajista siis ilmeisesti katsoo, että juttutyypin tarjontaa voisi hiukan moni-ilmeistää ja elävöittää. Toisaalta on vastaajia, jotka katsovat, että hyvin hoidettu uutisointi ja taustoitus riittäisi, eikä muuta kaivata. Koska STT ilmeisesti on ainakin varovaisesti pyrkinyt pois pelkkien ”byrokratia uutisten” alueelta, on kummallekin näkökannalle mitä kritisoida. Niinpä juttutyypin käyttöön suhtaudutaan varauksellisesti vaikkakin eri syistä. Yhteistä taloustoimitusten vastaajille on joka tapauksessa näkemys liian pitkistä taustatietoista ja uutisia sekoittavista jutuista.

3.7 Viralliset lähteet

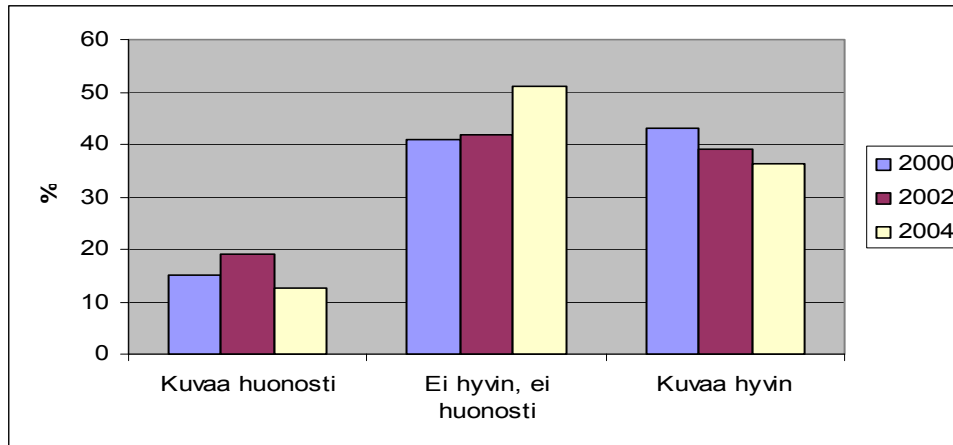
Toimittajakunnan käsitystä virallisten lähteiden asemasta STT:n uutisvälityksessä on kahdessa aiemmassa kyselyssä perätty esittämällä vastaajille väite, jonka mukaan *Viralliset lähteet korostuvat liiaksi STT:n jutuissa*. Näin tehtiin nytkin. Vastausten keskiarvo on nyt kuten edelliselläkin kerralla 2,7 (vuonna 2000 se oli 2,6).⁷

---

⁷ Tässä kuten muissakin tapauksissa, joissa väitteen muotoilu on jollain tavoin STT:n kannalta kielteinen, vastausvaihtoehdot lasketaan päinvastoin kuin myönteisten väittämien tapauksessa. Vastausvaihtoehto 1 (”täysin eri mieltä”) saa arvon 5, vaihtoehto 2 (jokseenkin eri mieltä) saa arvon 4 jne.

Kaavio 3.7: Virallisten lähteiden asema

”Viralliset lähteet korostuvat liiaksi STT:n jutuissa”

Runsas kolmannes (36 %) katsoo virallisten lähteiden aseman todellakin korostuvan liiaksi STT:n uutisoinnissa. Runsas kymmenesosa (13 %) katsoo, ettei näin ole ja yli puolet (51 %) ei halua ottaa yleistä kantaa puolesta tai vastaan. Lähdekäytäntöä kritisoivien määrä on pienentynyt kolme prosenttiyksikköä sitten edellisen kyselyn (tuolloin se puolestaan oli pienentynyt saman verran suhteessa vuoden 2000 kyselyyn). Niidenkin määrä, joiden mukaan STT ei nojaa liiaksi virallisiin lähteisiin, on pienentynyt (kaikkiaan kuusi prosenttiyksikköä edelliseen kyselyyn verrattuna). Lopputulema niin muodoin on, että ”ei hyvin, ei huonosti” vastanneiden määrä on nyt lähes kymmenen prosenttiyksikköä edelliskertaa suurempi.

Taulukko 3.7a: Virallisten lähteiden asema

”Viralliset lähteet korostuvat liiaksi STT:n jutuissa”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	8	58	33	12
Valtakunnallinen radiokanava	0	63	38	8
Maakuntaradio	20	60	20	10
Paikallisradio	25	50	25	8
Verkojulkaisu	6	56	39	18
Valtakunnallinen sanomalehti	24	40	36	25
Maakuntalehti	13	36	51	39
Aluelehti	7	67	27	30
Ilmaisjakelulehti	14	57	29	7
Yht%	13	51	36	100
N	20	80	57	157

Kuten edelliselläkin kerralla välineryhmistä maakuntalehdet ja valtakunnalliset radiokanavat suhtautuvat verraten kriittisesti lähdekäytäntöön. Tällä kertaa myös suurehko osa verkkojulkaisujen vastaajista katsoo virallisten lähteiden korostuvan liiaksi. Yhtä kaikki, vain maakuntalehtien vastaajista enemmistö (51 %) kritisoi STT:n

lähdekäytäntöä, muissa välineissä vastaajien enemmistö on välttänyt ottamasta asiaan yleistä kantaa.

Taulukko 3.7b: Virallisten lähteiden asema

”Viralliset lähteet korostuvat liiaksi STT:n jutuissa”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	13	56	31	16
Uutiset yleensä	12	39	49	49
Kotimaa ja politiikka	15	55	30	20
Talous	13	50	38	16
Ulkomaan uutiset	7	50	43	14
Urheilu	14	64	23	22
Kulttuuri	17	50	33	12
Muu	13	75	13	8
Yht%	13	51	36	100
N	20	80	57	157

Osastoista ”uutiset yleensä” on kaikkein useimmin katsonut virallisten lähteiden aseman ylikorostuvan. Myös moni ulkomaantoimittajista on katsonut väitteen todeksi, samoin oli asian laita edellisessäkin kyselyssä.

Kysymys virallisten lähteiden asemasta lienee yksinkertaisesti vaikea vastattavaksi, ei ole olemassa mitään yksiselitteistä normia sille, milloin ja missä määrin muita näkökulmia olisi syytä hakea. Siksi keskimäinen vastausvaihto helpoimpana ratkaisuna vetänee kiireessä vastaavia toimittajia puoleensa. Jollain tapaa mielenkiintoista kuitenkin on, että sellaiset väline- ja osastoryhmät, jotka ovat aiemmissakin kyselyissä olleet taipuvaisia antamaan väitteelle ainakin varovaista tukea (valtakunnalliset radiokanavat, maakuntalehdet ja ulkomaantoimittajat) tekevät edelleenkin näin. On epäselvää, mihin valtakunnallisten radiokanavien toimittajat kannanottonsa perustavat.

Ulkomaantoimittajien kritiikin ytimenä keskusteluissa oli liiallinen nojautuminen ”päälähteisiin” millä tarkoitettiin ainakin Reutersia ja AFP:tä (”miksei Al Arabija tai Al Jazeera”, kysyi eräs haastateltu). Maakuntalehtien toimittajien mielessä lienee taas väikkynyt juuri viranomaisnäkökulmien keskeisyys ja vaihtoehtoisten tai täydentävien näkökulmien puute:

Jos päätetään vaikka jotain yrittäjiä koskevaa, niin ikinä ei tule STT:lle mieleen kysyä vaikka yrityksen edustajalta, joka vaikuttaa sillä alueella, että mitä *te* tästä ajattelette. Askeleen eteenpäin ottaminen – se puuttuu”

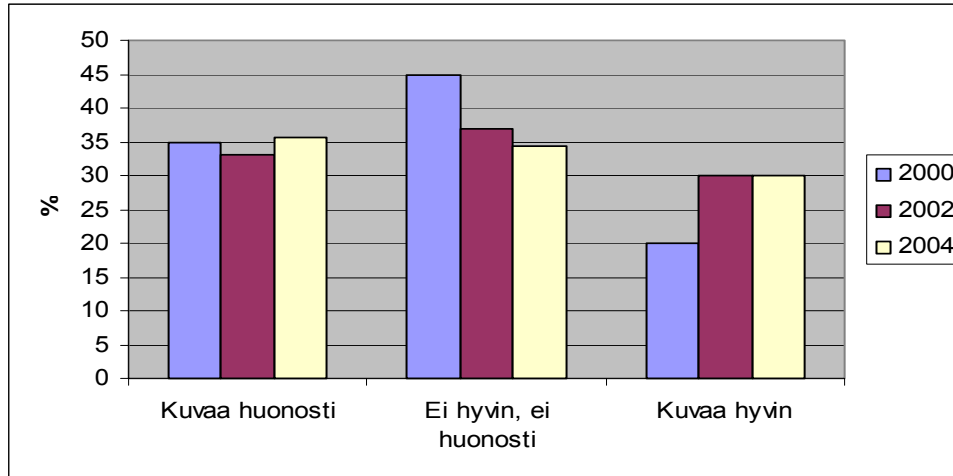
Virallisiin lähteisiin tukeutuminen tekee uutisoinnista tietyllä tavalla tasalaatuista ja tuottaa luotettavuuden ja arvovaltaisuuden auraa niin lähteille kuin uutistoimistollekin. Samalla se sulkee pois näkökulmia ja kritiikkiä sekä uhkaa riippumattomuutta. Kyseessä on yksi niistä keskeisistä karikoista, joiden keskellä STT:n on luovittava. Vastausten jakaumaa voisi tulkita niin, että parasta mahdollista reittiä ei ole vielä löytynyt.

3.8 Juttujen pituus

Vastaajat ilmaisivat käsityksensä STT:n juttujen pituudesta ottamalla kantaa väitteeseen *STT:n jutut ovat liian pitkiä*. Edellisessä kyselyssä vastausten jakauma oli suhteellisen tasainen, liian pitkinä juttuja piti vajaa kolmannes. Samoin kävi nyt. Vastausten keskiarvo on nyt kuten aiemmissakin kyselyissä 3,1.

Kaavio 3.8: Juttujen pituus

”STT:n jutut ovat liian pitkiä”

Liian pitkinä juttuja siis pitää vajaa kolmannes (sama 30 % kuin edellisessäkin kyselyssä). Runsas kolmannes (36 % eli kolme prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisessä kyselyssä) taas on sitä mieltä, että jutut eivät ole liian pitkiä ja sille välille on kantansa asemoinut kolmannes vastaajista. Jakauma on varsin tasainen, joskin ne, jotka *eivät* pidä juttuja liian pitkinä ovat nyt - toisin kuin edellisissä kyselyissä - suurin yksittäinen vastaajien ryhmä.

Taulukko 3.8a: Juttujen pituus

”STT:n jutut ovat liian pitkiä”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	50	25	25	12
Valtakunnallinen radiokanava	25	75	0	8
Maakuntaradio	20	40	40	10
Paikallisradio	38	63	0	8
Verkkajulkaisu	22	44	33	18
Valtakunnallinen sanomalehti	40	48	12	25
Maakuntalehti	41	23	36	39
Aluelehti	37	20	43	30
Ilmaisjakelulehti	29	14	57	7
Yht%	36	34	30	100
N	56	54	47	157

STT:n jutut ovat ilmaisjakelulehtien vastaajien näkökulmasta usein liian pitkiä. Aiemmasta kyselystä poiketen myös aluelehtien vastaajat ovat nyt useassa tapauksessa ajatelleet näin. Uutta edelliseen kyselyyn nähden on edelleen se, että nyt kolmannes verkkojulkaisujen vastaajista on hyväksynyt väittämän (aiemmin 17 % teki näin). Maakuntalehtien vastaajienkin mielestä jutut ovat liian pitkiä verraten usein – mutta harvemmin kuin aiemmin (nyt väittämän hyväksyy 36 % näiden lehtien vastaajista, edellisessä kyselyssä 48 %).

Vastaajat kaikenkokoisilta radiokanavilta olivat edellisessä kyselyssä verraten kriittisiä (33 % – 44 % näiden ryhmien vastaajista piti juttuja liian pitkinä). Nyt ei valtakunnallisten radiokanavien eikä paikallisten radioasemien vastaajista yksikään ole pitänyt STT:n juttuja liian pitkinä, maakuntaradioissa taas verraten moni on näin tehnyt.

Kaiken kaikkiaan lukujen perusteella on niin, ettei valtakunnallisilla radiokanavilla ja tv:llä ole suuria ongelmia STT:n juttujen mahduttamisessa. Tai sitten on niin, kuten kyseisten ryhmien edustajat toisinaan totesivat, että niille STT:n jutut ovat joka tapauksessa raakamateriaalia ja kirjoitetaan uudestaan. Tällöin pituudellakaan ei olisi niin väliä.

Verkkojulkaisuille sekä sanomalehdille (valtakunnallisia sanomalehtiä lukuun ottamatta) STT:n juttujen pituudet ovat ajoittain ongelma. Tosin maakuntalehtien vastaajat katsoivat juttujen pituuden olevan nyt aiempaa paremmin kohdallaan. Maakunta- ja aluelehdet asettavat tietysti itse tuottamansa aineiston etusijalle – ja ryhtyvät sitten täyttämään ”reikiä”. Niihin mahdutettavaa materiaalia eli STT:n juttuja joudutaan sitten usein lyhentämään. Yksi selkeä konkreettinen tyytymättömyyden aihe (myös) pituuksista puhuttaessa on Euroopan Unionia koskeva materiaali, joskin aivan viime aikoina juttujen katsottiin lyhentyneen.

Taulukko 3.8b: Juttujen pituus

”STT:n jutut ovat liian pitkiä”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	38	31	31	16
Uutiset yleensä	18	39	43	49
Kotimaa ja politiikka	55	35	10	20
Talous	38	50	13	16
Ulkomaan uutiset	57	21	21	14
Urheilu	36	18	45	22
Kulttuuri	50	25	25	12
Muu	25	63	13	8
Yht%	36	34	30	100
N	56	54	47	157

Osastokohtaisista ryhmistä urheilutoimittajat ja vastaajat ryhmästä ”uutiset yleensä” ovat verraten usein katsooneet juttujen todellakin olevan liian pitkiä. Kotimaan ja politiikan toimittajilla, ulkomaantoimittajilla ja kulttuuritoimittajilla tällaisia ongelmia on hyvin

vähän. Avoimiin kysymyksiin annetuissa vastauksissa sekä käydyissä puhelinkeskusteluissa taloustoimittajat katsoivat talousjuttujen venyvän toisinaan ylipitkiksi ja sekoittavan taustamateriaalia liaksi uutisiin.

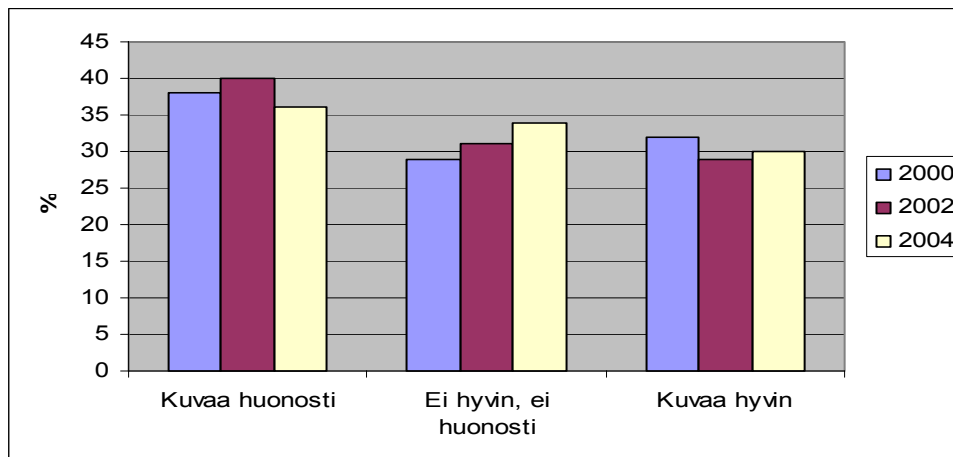
Osastokohtainen profiili on edellä mainittujen piirteiden suhteen sama kuin se oli edellisessäkin kyselyssä. Monet erikoistoimittajat eivät siis pidä STT:n juttujen pituutta ongelmana. Joskus ongelma saattaa olla päinvastainen, ulkomaantoimittajilta tulleen kommentin mukaan päivän pääuutinen saattaa joskus olla parin rivin mittainen ja siis liian lyhyt.

3.9 Kieliasu

Vastaajille esitettiin myös väite jonka mukaan *STT:n juttujen kieliasua täytyy korjata usein*. Vastausten jakauma on itse asiassa samanlainen kuin edellisenkin väittämän kohdalla. Vastausten keskiarvo on 3,1, edellisissä kyselyissä se oli 3.

Kaavio 3.9: Juttujen kieliasu

”STT:n juttujen kieliasua täytyy korjata usein”

Vajaa kolmannes (30 %) vastaajista katsoi, että kieliasussa todellakin on korjaamisen varaa. Hiukan yli kolmannes (36 %) oli päinvastaista mieltä ja kolmannes katsoi asian olevan jotain siltä väliltä. Jakauma noudattaa vanhaa kaavaa: kaikissa kolmessa kyselyssä jakauma on ollut tasainen siten, että kieliasua koko lailla moitteettomana pitävien ryhmä on ollut suurin runsaan kolmanneksen osuudella. Kahden muun ryhmän koko on ollut aavistuksen pienempi ja vaihdellut kolmanneksen kahta puolta. Sellainen selkeä kehityskulku on nähtävissä, että ”ei hyvin, ei huonosti” vastanneiden ryhmä on kasvanut tasaisesti

Taulukko 3.9a: Juttujen kieliasu

”STT:n juttujen kieliasua täytyy korjata usein”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	25	17	58	12
Valtakunnallinen radiokanava	0	13	88	8
Maakuntaradio	40	40	20	10
Paikallisradio	50	38	13	8
Verkojulkaisu	11	39	50	18
Valtakunnallinen sanomalehti	36	24	40	25
Maakuntalehti	51	38	10	39
Aluelehti	40	40	20	30
Ilmaisjakelulehti	29	57	14	7
Yht%	36	34	30	100
N	56	54	47	157

Edellisessä kyselyssä kriittisiä kieliasun suhteen olivat kaikki valtakunnalliset välineet (verkojulkaisut mukaan lukien) ja ilmaisjakelulehdet. Nyrkkisääntö on edelleen, että valtakunnallisten välineiden vastaukset heijastelevat joltistakin tyytymättömyyttä. Maakunta- ja aluelehtien vastaajat ovat huomattavasti tyytyväisempiä. Osittain kysymys on siitä vanhasta tosiasiasta, että sähköisten välineiden edustajat katsovat juttujen edelleen olevan kirjoitettu ennen muuta lehtiä varten.

Taulukko 3.9b: Juttujen kieliasu

”STT:n juttujen kieliasua täytyy korjata usein”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	63	38	0	16
Uutiset yleensä	20	33	47	49
Kotimaa ja politiikka	40	40	20	20
Talous	25	44	31	16
Ulkomaan uutiset	21	21	57	14
Urheilu	50	32	18	22
Kulttuuri	50	33	17	12
Muu	50	38	13	8
Yht%	36	34	30	100
N	56	54	47	157

Aivan kuten edellisessäkin kyselyssä osastokohtaisesti tarkastellen kriittisimpiä STT:n juttujen kieliasua kohtaan ovat olleet ulkomaantoimittajat ja vastaajat ryhmästä ”uutiset yleensä”. Pitkälti yli puolet edellisistä ja hiukan alle puolet jälkimmäisistä hyväksyy väitteen. Ulkomaantoimittajat ilmaisivat jonkinlaista varauksellisuutta jo juttujen rakennetta koskevan väittämän yhteydessä ja on jokseenkin loogista, että varauksellisuus tulee (osin) samoista syistä ilmi myös tässä yhteydessä. Kuten edellisessäkin kyselyssä yleisjohto taas vierastaa STT:n kielenkäytön kritisoinnista.

Kaiken kaikkiaan niin kokonaisjakauma kuin väline- ja osastoryhmäkohtaiset jakaumat toistavat siis aika lailla samanlaista kaavaa kuin edellisessäkin kyselyssä. Kuten silloisessa raportissa on todettu, STT:n käyttämän kielen arviointiin vaikuttanevat monet erilaiset tekijät. Ensinnäkin teknisesti erilaiset välineet vaativat hiukan erilaista otetta kielenkäyttöön. Sikäli kuin yllä esitettyjä numeroita on uskomisen, on sähköisillä välineillä erikoisvaikeutensa omaksua STT:n uutiskieli – mikä taas sinällään ei varmaan ole STT:lle uutinen. Sähköiset välineet siis kirjoittavat jutut joka tapauksessa usein uudelleen. Kieli ei sinänsä ole moitittavaa, se ei vain luonnu välineeseen sellaisenaan.

Ulkomaantoimittajien kriittisyyteen vaikuttavat ensiksikin jo edellä esillä olleet seikat: juttujen rakenteessa ja päälähteiden esille tuomisessa nähdään turhaa toistoa. Pariin otteeseen nousivat myös esiin STT:n ja toimitusten eriävät tavat translitteroida vieraskielisiä nimiä. Tämä tuottaa joissain toimituksissa työtä, tuskaa ja turhaumia.

Lopulta taustalla on myös yleisempi lähteiden ja tiedotusvälineiden välisen suhteen ongelma. Tässä yhteydessä se ilmenee siten, että STT:n katsottiin ajoittain kaiuttavan liikaa lähteidensä kieltä siitä seuraavine niin ymmärrettävyyttä kuin intressidonnaisuuttakin koskevine ongelmineen. Konkreettisina esimerkkeinä mainittiin Euroopan Unioni ja ulkoasiain hallinto - mutta ne ovat vain esimerkkejä. Ongelma on yleisempi.

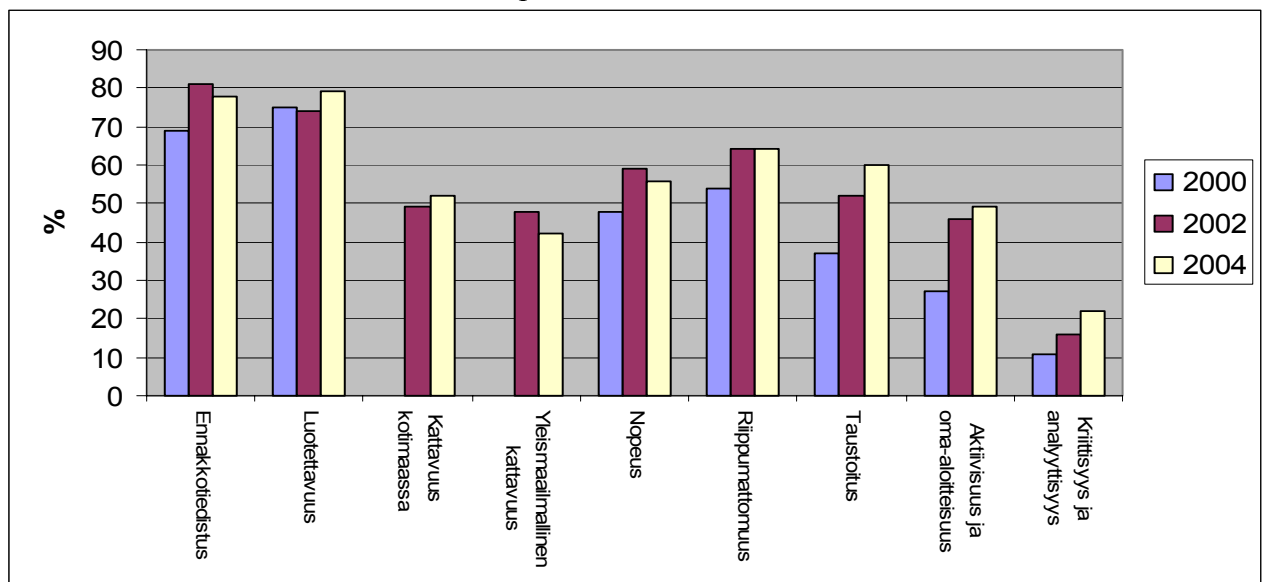
4. Yleiset arviot STT:n uutisvälityksestä

Luvussa kolme käsiteltiin seikkoja, joiden ajateltiin liittyvän jollain tapaa yksittäisten juttujen ominaisuuksiin. Tässä luvussa tarkoituksena on käsitellä STT:n toimintaa hieman yleisemmältä kannalta (käytännössä ero ei aina ole erityisen selvä). Menettelytapa on sama kuin edellä: vastaajille on esitetty kymmenkunta STT:n toimintaa koskevaa väitettä. Väitteisiin on voinut vastata viidellä vaihtoehtoisella tavalla: väitteen on voinut hyväksyä kokonaan tai osittain, sen on voinut kiistää kokonaan tai osittain tai asettua välittävälle kannalle. Seuraavassa kannanotot on jälleen pelkistetty kolmeen luokkaan: väitteen hyväksyviksi, sen hylkääviksi tai sille välille asettuviksi kannanotoiksi.

Ennen kunkin yksittäisen väitteen herättämien vastausten esittelyä luodaan seuraavassa yleiskatsaus väitteiden herättämiin vastauksiin. Alla oleva kaavio esittää STT:n kannalta myönteisten vastausten määrät kussakin kyselyssä. Muut kuin STT:n kannalta myönteiset reaktiot (väitteen kieltäminen tai ”ei hyvin, ei huonosti” – kannalle asettuminen) on siis pantu hetkeksi syrjään. Kaaviossa ovat mukana vain niiden väitteiden saamat vastaukset, jotka ovat olleet mukana myös edellisissä kyselyissä tai ainakin jälkimmäisessä niistä.

Kaavio 4.

Yleiskatsaus STT:n toimintaa koskeviin positiivisiin vastauksiin vuosina 2000 – 2004

Vastaukset osoittavat verraten suurta jatkuvuutta. Suurin yksittäinen muutos on taustoitusta koskeva myönteisten vastausten määrän kasvu. Näin tapahtui jo vuoden 2002 kyselyssä mutta silloiseen verrattuna on myönteisten vastausten määrä kasvanut kahdeksan prosenttiyksikköä. Samalla kannattaa ehkä kiinnittää huomiota kaikkien kolmen viimeisen väitteen herättämiin reaktioihin (kyse on siis taustoituksesta, aktiivisuudesta ja oma-aloitteisuudesta sekä kriittisyydestä ja analyttisyydestä). Väitteet koskevat eri asioita, mutta niillä on myös leikkauskohtia (taustoitus merkitsee usein analyttisyyttä, kriittisyys aktiivisuutta ja taustoitusta..).

Se seikka, että kaikki mainitut väitteet ovat kussakin kyselyssä saaneet kasvavan määrän hyväksyviä vastauksia, on omiaan herättämään oletuksen, että STT:n oma profiili uutisvälityksessä olisi – ainakin vastaajien mielikuvissa - piirun verran terävöitynyt. Kaaviosta näkyvistä luvuista voi toisaalta päätellä, että asiassa tuskin on menty liiallisuuksiin. Peräkkäisten myönteisten muutosten suhteen kannattaa sinänsä olla hieman varauksellinen: jos ja kun muutos kerran tapahtuu, se saattaa ”säteillä” vielä useammankin kyselyn läpi. Toisaalta peräkkäiset samansuuntaiset muutokset antavat tukea sille, että muutos on todellinen.

Toinen selväkö myönteiseen suuntaan tapahtunut muutos koskee luotettavuutta.

Suurin yksittäinen negatiivinen muutos on uutisoinnin yleismaailmallista kattavuutta koskeva arvio. Sitä koskevan väitteen (*STT:n uutisointi kattaa riittävän hyvin maapallon kaikki kolkat*) hyväksyi tässä kyselyssä kuusi prosenttiyksikköä vähäisempi määrä vastaajia kuin edellisellä kerralla. Kokonaisotos on silti vielä kovin pieni erityisen selvien johtopäätösten tekoon. Huomattakoon lisäksi, että väitteen kiistävien vastaajien määrä väheni lähes vastaavassa määrin.

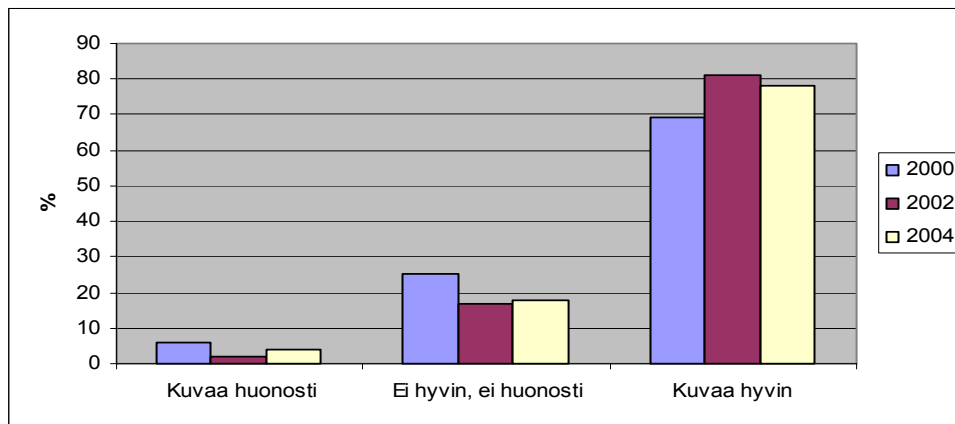
Muilta osin muutokset ovat jokseenkin mitättömiä, mikäli tarkastellaan puhtaasti myönteisten kannanottojen määrää. Kuten tuonnempana nähdään, ne eivät sinänsä kerro vielä aivan koko totuutta.

4.1. Ennakkotiedotus

Sitä, kuinka hyvin toimitukset katsoivat tulevansa informoiduiksi STT:n tekemisistä, tutkittiin väitteellä *STT tiedottaa päivittäisestä toiminnastaan hyvin*. Asialla lienee työnjaollista merkitystä: mikäli STT ilmoittaa hoitavansa uutisvälityksen tästä tai tuosta tapahtumasta voivat viestimet vapauttaa resurssijaan muihin tehtäviin. Vastausten keskiarvo on 3,9. Edellisen vuoden kyselyssä se oli 4 ja vuonna 2000 keskiarvo oli 3,7.

Kaavio 4.1: Ennakkotiedotus

”STT tiedottaa päivittäisestä toiminnastaan hyvin”

Lähes neljä viidennestä (78 %) vastaajista katsoo ennakkotiedotuksen toimivan hyvin. Neljä prosenttia katsoo ennakkotiedotuksen toimivan huonosti ja 17 % pidättäytyy yleistyksistä. Luvut ovat hyvin samankaltaisia kuin edellisessäkin kyselyssä. Ennakkotiedotusta toimivana pitävien määrä on kolme prosenttiyksikköä pienempi ja asian kieltävien määrä kaksi prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisessä kyselyssä.

Ennakkotiedotusta toimivana pitävien määrä on siis pudonnut hiukan. Sinänsä kolmen prosenttiyksikön muutos näin pienessä otoksessa ei merkinne sitä eikä tätä. Lisäksi on niin, että tyytyväisten määrä – lähes neljä viidennestä – on korkea. Kuitenkin on syytä huomata, että myös niiden määrä, jotka katsovat ennakkotiedotuksen ontuvan on noussut edelliseen kyselyyn verrattuna hiukan.

Taulukko 4.1a: Ennakkotiedotus

”STT tiedottaa päivittäisestä toiminnastaan hyvin”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	0	8	92	12
Valtakunnallinen radiokanava	0	11	89	9
Maakuntaradio	0	40	60	10
Paikallisradio	0	25	75	8
Verkkojulkaisu	6	0	94	18
Valtakunnallinen sanomalehti	4	28	68	25
Maakuntalehti	5	21	74	39
Aluelehti	3	13	83	30
Ilmaisjakelulehti	14	29	57	7
Yht%	4	18	78	100
N	6	29	123	158

Valtakunnallisilla sanomalehdillä, maakuntaradioilla ja erityisesti ilmaisjakelulehdillä on ollut muita suurempia vaikeuksia hyväksyä väitettä hyvästä ennakkotiedottamisesta. Ilmaisjakelulehtien vastaajat katsoivat istuvansa turhan usein samoissa tilaisuuksissa STT:n toimittajien kanssa, vaikka he olisivatkin yrittäneet etukäteen varmistaa, ettei näin käy.

Muilta osin tyytyväisyytensä ilmaiseiden suhteellinen osuus on jo korkea. Suhteessa edelliseen kyselyyn olennaisin muutos on siinä, että valtakunnallisten sanomalehtien ja maakuntalehtien vastaajat suhtautuvat ennakkotiedotuksen toimivuuteen hieman aiempaa varauksellisemmin (edellisessä kyselyssä valtakunnallisten sanomalehtien vastaajista 83 % ja maakuntalehtien vastaajista 84 % hyväksyi väitteen).

Taulukko 4.1b: Ennakkotiedotus

”STT tiedottaa päivittäisestä toiminnastaan hyvin”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	6	6	88	16
Uutiset yleensä	4	20	76	50
Kotimaa ja politiikka	0	15	85	20
Talous	13	13	75	16
Ulkomaan uutiset	0	14	86	14
Urheilu	0	27	73	22
Kulttuuri	8	25	67	12
Muu	0	25	75	8
Yht%	4	18	78	100
N	6	29	123	158

Kahdessa edellisessä kyselyssä urheilutoimittajien ryhmä on ollut selvästi tyytymättömin (edellisessä kyselyssä alle puolet urheilutoimittajista hyväksyi väitteen). Mitään erityisen selvää tyytymättömyyttä manifestoivaa osastoryhmää ei enää ole näkyvissä, vähintään kaksi kolmasosaa kustakin ryhmästä pitää ennakkotiedotusta toimivana, tässä mielessä tulos on myönteinen.

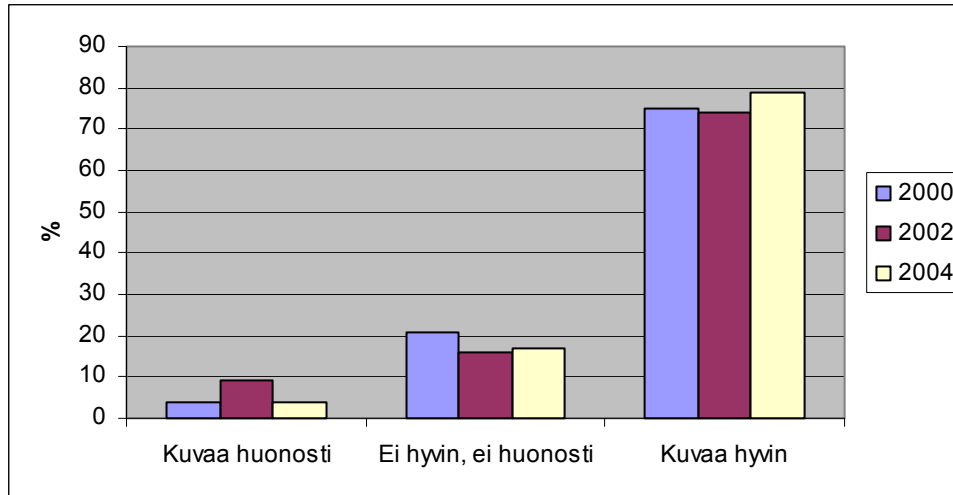
Ennakkotiedotusta kosketeltiin myös muutamissa keskusteluissa. Valtaosin vastaajat olivat siihen tyytyväisiä, kaksi kriittistä kommenttia esitettiin: tieto mahdollisista muutoksista ei usein välity niille, joita se suoranaisesti koskee (vaan häviää jonkin urheilutulosten sekaan). Toivottiin siis muutoksia koskevan tiedotuksen parempaa kohdentamista toimituksiin. Toiseksi EU-uutisten ennakoinnin sanottiin olevan hieman arvaamatonta (toisinaan toimii, toisinaan ei). Lopulta toivottiin myös iltaisin ilmoitusta siitä, milloin jonkun asian seuranta kyseiseltä päivältä loppuu, milloin taas odotettavissa on vielä uusia versioita.

4.2 Luotettavuus

Vastaajien käsityksiä STT:n luotettavuudesta tiedon lähteenä selvitettiin väitteellä *STT:n uutisten paikkansa pitävyyteen voi nykyisin luottaa kaikissa tilanteissa*. Vastausten keskiarvo on 3,9 – molemmilla aiemmilla kerroilla se oli 3,8. Vastausten kokonaisjakauma taas on seuraavankaltainen.

Kaavio 4.2: STT:n välittämien tietojen paikkansa pitävyys

”STT:n uutisten paikkansapitävyyteen voi nykyisin luottaa kaikissa tilanteissa”

Lähes neljä viidestä vastaajasta (79 % eli 5 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisessä kyselyssä) piti STT:tä luotettavana. Alle viidennes (17 %) katsoi, ettei väite eikä sen negaatiokaan ole oikein kohdallinen, vaan asia on siltä väliltä. Viitisen prosenttia (eli noin puolet viimekertaisesta) kiisti luotettavuuden ”kaikissa tilanteissa”.

Kokonaisuudessaan tulos on STT:n kannalta liikahtus myönteiseen suuntaan.

Taulukko 4.2a: STT:n uutisvälityksen paikkansapitävyys

”STT:n uutisten paikkansapitävyyteen voi nykyisin luottaa kaikissa tilanteissa”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	17	42	42	12
Valtakunnallinen radiokanava	11	33	56	9
Maakuntaradio	0	10	90	10
Paikallisradio	0	0	100	8
Verkkajulkaisu	17	28	56	18
Valtakunnallinen sanomalehti	0	16	84	25
Maakuntalehti	0	15	85	39
Aluelehti	0	7	93	30
Ilmaisjaketulehti	0	14	86	7
Yht%	4	17	79	100
N	6	27	125	158

Valtakunnalliset sähköiset välineet (radio, televisio ja verkkajulkaisut) ovat selvästi muita haluttomampia hyväksymään väitettä STT:n luotettavuudesta. Ilmiö näyttää niin systemaattiselta ja selvältä, ettei sitä tee mieli heti panna edes pienten otoskokojen tuottaman sattumanvaraisuuden tiliin. Ilmiö on havaittavissa myös edellisen kyselyn aineistossa. Toimittajien kanssa käyty mielipiteenvaihto toi esille pari asiaan vaikuttavaa seikkaa. Sähköisten välineiden toimittajat joutuvat usein kirjoittamaan STT:n tekstit välineensä edellyttämään muotoon. Kun tekstin kirjoittaa uudelleen omaan suuhunsa tai

välineeseensä sopivaksi, sitä joutuu myös punnitsemaan ja tavallaan ottamaan omakseen. Tällöin huomio kiintyy herkästi erilaisiin mahdollisiin virheisiin: seikkoihin, jotka syystä tai toisesta tuntuvat epäuskottavilta tai vaikkapa sellaisiin seikkoihin kuin nimien kirjoitusasuun. Näin tekstin virheet ja rosot tulevat ilmi ja jäävät mieleen. Sinänsä väite luotettavuudesta ”kaikissa tilanteissa” on sikseenkin vaativa, että pienetkin seikat saattavat riittää etäisyyden ottoon siitä. Lehdissä STT:n juttuja taas toimitettaneen hieman vähemmän tai toiselta kannalta (juttuja ei tarvitse automaattisesti kirjoittaa kokonaan uudelleen), eikä ”syyni” ole niin muodoin ehkä yhtä tarkkaa.

Toinenkin keskusteluissa tullut seikka asiaan vaikuttanee. Sähköiset välineet tekevät monta lähetystä päivässä, deadline on aina uhkaamassa. STT taas lähettää uusia – korjattuja – versioita ja kirjoitettuja uutisia joudutaan kiireessä avaamaan. Tämä saattaa alitajuisestikin johdattaa sähköisten välineiden vastaajia olemaan hiukan epäilevämpiä kuin lehtitoimittajat, joiden työtahti on hiukan rauhallisempi eivätkä peräkkäiset muutokset haittaa niin paljoa, deadline on vain kerran päivässä.

Taulukko 4.2b: STT:n uutisvälityksen paikkansapitävyys

”STT:n uutisten paikkansapitävyyteen voi nykyisin luottaa kaikissa tilanteissa”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	0	13	88	16
Uutiset yleensä	4	20	76	50
Kotimaa ja politiikka	5	20	75	20
Talous	13	13	75	16
Ulkomaan uutiset	0	29	71	14
Urheilu	5	9	86	22
Kulttuuri	0	17	83	12
Muu	0	13	88	8
Yht%	4	17	79	100
N	6	27	125	158

Osastoryhmäkohtaisessa tarkastelussa erot eivät ole niin silmiinpistäviä.

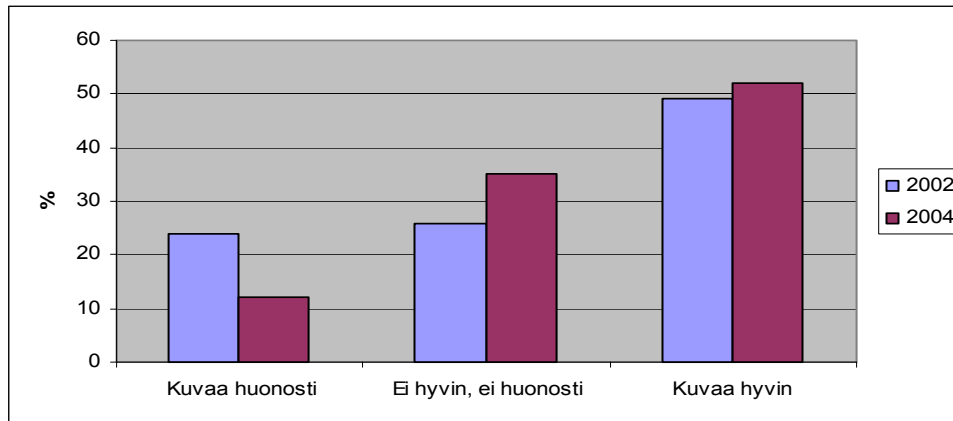
Toki ulkomaantoimittajat ovat hanakampia vastaamaan ”ei hyvin, ei huonosti” kuin muut ja kaksi taloustoimittajaa on kiistänyt luotettavuutta koskevan väitteen. On kuitenkin huomattava, että luotettavuuden kiistäneiden sarakkeessa luvut ovat vielä pienempiä kuin ne olivat edellisellä kerralla.

4.3 Aiheiden alueellinen kattavuus kotimaassa

Sitä, mitä vastaajat ajattelevat STT:n ”aluepolitiikasta”, tutkittiin esittämällä väite *STT:n uutisaiheiden valikoima kotimaassa on riittävän kattava*. Vastausten keskiarvo on 3,4 (vuonna 2002 se oli 3,3 vuonna 2000 väitettä ei esitetty).

Kaavio 4.3: Uutisaiheiden kattavuus kotimaassa

”STT:n uutisaiheiden valikoima kotimaassa on riittävän kattava”

Hiukan yli puolet katsoo alueellisen kattavuuden olevan hyvällä tolalla. Runsa kymmenesosa on sitä mieltä, että alueellisessa uutisoinnissa olisi kohentamista ja hiukan yli kolmannes katsoo totuuden olevan siltä väliltä. Tilanne on STT:n kannalta sikäli selvästi parantunut, että väitteen kiistävien määrä on pudonnut puoleen (vuonna 2002 väitteen allekirjoitti 24 % vastaajista). Alueellista uutisointia riittävän hyvänä pitävien osuus on hiukan kasvanut (edellisellä kerralla sen hyväksyi 49 % vastaajista). Ennen kaikkea ”ei hyvin, ei huonosti” vastanneiden määrä on kasvanut (edellisellä kerralla näin vastasi 26 %, nyt siis 35 %). Vuoden 2000 kyselyssä kysymystä ei esitetty tässä muodossa, joten vastauksia ei voi vertailla tuolloisen kyselyn tuottamiin vastauksiin.

Taulukko 4.3a: Uutisaiheiden valikoima kotimaassa

”STT:n uutisaiheiden valikoima kotimaassa on riittävän kattava”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	8	25	67	12
Valtakunnallinen radiokanava	0	33	67	9
Maakuntaradio	20	40	40	10
Paikallisradio	13	25	63	8
Verkkojulkaisu	6	28	67	18
Valtakunnallinen sanomalehti	5	41	55	22
Maakuntalehti	10	38	51	39
Aluelehti	20	40	40	30
Ilmaisjakelulehti	43	29	29	7
Yht%	12	35	52	100
N	19	55	81	155

Valtakunnalliset välineet ovat selvästi muita tyytyväisempiä STT:n alueelliseen panokseen (tällaista profilia ei edellisessä kyselyssä ollut selkeästi havaittavissa). Kaksi kolmasosaa sähköisten valtakunnallisten välineiden vastaajista katsoo väitteen olevan tosi ja pitkälti yli puolet valtakunnallisten sanomalehtien vastaajistakin tekee näin. Maakuntaradioissa, maakuntalehdissä ja aluelehdissä (ilmaisjakelulehdistä puhumattakaan) alueellisen uutisoinnin kattavuutta arvioidaan jo paljon kriittisemmin:

”eikö todellakaan Lapista löydy muuta kirjoitettavaa kuin revontulet ja laskettelurinteiden avajaiset?”⁸”.

Taulukko 4.3b: Uutisaiheiden valikoima kotimaassa

”STT:n uutisaiheiden valikoima kotimaassa on riittävän kattava”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	13	25	63	16
Uutiset yleensä	14	32	54	50
Kotimaa ja politiikka	10	30	60	20
Talous	6	75	19	16
Ulkomaan uutiset	18	27	55	11
Urheilu	14	27	59	22
Kulttuuri	0	42	58	12
Muu	25	38	38	8
Yht%	12	35	52	100
N	19	55	81	155

Osastokohtaisissa vastauksissa silmiinpistävin seikka on taloustoimittajien vähäinen valmius pitää alueellista kattavuutta riittävänä (he eivät ole kuitenkaan erityisen halukkaita kiistämään sitä). Tätä piirrettä ei edellisessä kyselyssä ollut havaittavissa. Vastaajat ryhmästä ”muut” ovat niin ikään olleet haluttomia pitämään alueellista uutisointia riittävän kattavana mutta he ovat myös verraten aktiivisesti kiistäneet sen. Nämä piirteet olivat nähtävissä jo edellisessä kyselyssä.

Kysymyslomakkeeseen sisältyi avoin kysymys, jossa tiedusteltiin, onko jokin puoli STT:n toiminnassa vastaajan mielestä parantunut tai huonontunut. Edellisellä kyselykerralla alun toistakymmentä vastaajaa esitti alueellista kattavuutta koskevan lyhyen kommentin. Valtaosa näistä vastaajista katsoi alueellisen kattavuuden heikenneen ja kasvukeskushakuisuuden vaivaavan. Tällä erää asiasta esitettävien kommenttien määrä on pudonnut puoleen ja näistä taas puolet (eli kolme vastaajaa) katsoo alueellisen kattavuuden parantuneen, yksi katsoo sen heikenneen ja pari vastausta on hiukan vaikeammin tulkittavissa.

Kaiken kaikkiaan on niin, että millainen STT:n alueellisen kattavuuden taso sitten onkin, edellä esitetyt luvut ja tiedot viittaavat varovasti siihen suuntaan, ettei se olisi vastaajien mielestä ainakaan heikentynyt parin vuoden takaisesta tasostaan. Silti huomattakoon, että tyytyväisyys vallitsevaan asiantilaan ei ole mitenkään erityisen suurta, sen sijaan huolestuneisuus tulevaisuudesta on ajoittain selvästi aistittavissa:

Vahvuutena pidän aluetoimitusten toimintakykyä. Toivon, että niiden resursseja ei vähennettäisi. STT [on] ainut viestintätalo, joka voi lisätä tässä "Suomi-kylässä" alueiden tietoisuutta toisistaan.

⁸ Konkreettisenä juttuideana sitaatin esittänyt henkilö tarjosi artikkelia pohjoisessa vireillä olevista kaivoshankkeista ja niiden mahdollisista seurannaisvaikutuksista.

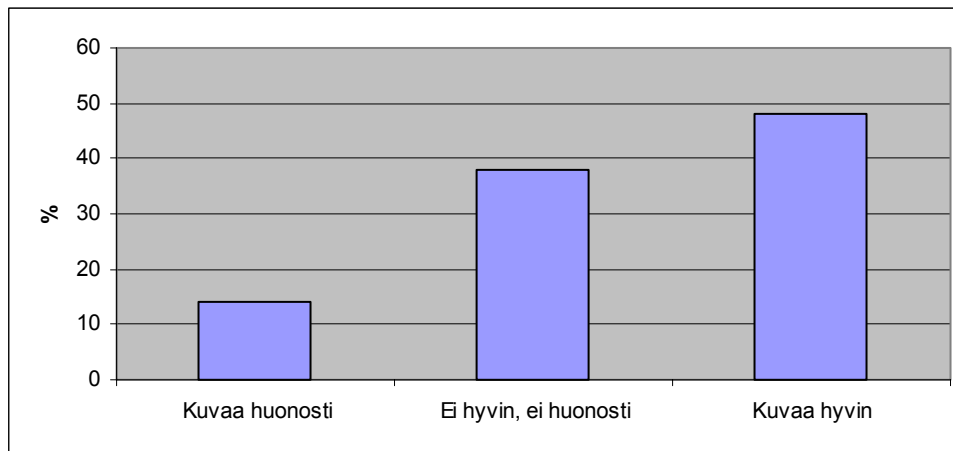
Avoimiin kysymyksiin annetuissa vastauksissa tuotiin juuri alueellinen kattavuus usein esille tulevaisuuden vahvuutena.

4.4 EU-uutisointi

EU-uutisointi on tema, jota ei aiemmissa kyselyissä ole kosketeltu millään tavoin. Nyt sen onnistuneisuutta kysyttiin esittämällä väite *STT:n EU:ta koskeva uutisointi täyttää oman välineeni tarpeet hyvin*. Vastausten keskiarvo on 3,4.

Kaavio 4.4: EU-uutisointi

”STT:n EU:ta koskeva uutisointi täyttää oman välineeni tarpeet hyvin”

Vajaa puolet vastaajista katsoi EU-uutisoinnin tyydyttävän hyvin välineensä tarpeet, 14 % oli päinvastaista mieltä ja 38 % vastasi ”ei hyvin, ei huonosti”. Asiaan yksiselitteisesti tyytyväisten määrä ei siis ole kovin suuri (jos ei kyllä tyytymättömienkään). Vika ei kuitenkaan aina ole määrässä. Ns. avoimiin kysymyksiin annetuissa vastauksissa viitataan ainakin kertaalleen siihen keskusteluissakin esille tulleen seikkaan, että STT:n tarjoamaa EU-materiaalia olisi paljon, se on luonteeltaan vain hieman vaikeasti käytettävää. Asiaan palataan tuonnempana.

Taulukko 4.4a: EU-uutisointi

”STT:n EU:ta koskeva uutisointi täyttää oman välineeni tarpeet hyvin”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	25	33	42	12
Valtakunnallinen radiokanava	11	67	22	9
Maakuntaradio	10	30	60	10
Paikallisradio	13	25	63	8
Verkojulkaisu	17	44	39	18
Valtakunnallinen sanomalehti	39	26	35	23
Maakuntalehti	8	41	51	39
Aluelehti	3	41	55	29
Ilmaisjakelulehti	0	29	71	7
Yht%	14	38	48	100
N	22	59	74	155

Välineryhmäkohtaisesti vaikuttaa ensinnäkin siltä, että valtakunnalliset välineet (verkojulkaisut mukaan lukien) olisivat haluttomimpia pitämään STT:n EU-uutisointiä onnistuneena. Myös televisiotoimittajat ja valtakunnallisten sanomalehtien vastaajat ovat avoimen kriittisiä. Asiasta käydyissä keskusteluissa tuli ilmi pari seikkaa. Ensinnäkin ne välineet, joilla on omaa kirjeenvaihtajaverkostoa EU:ta seuraamassa käyttävät ensisijaisesti sitä ja STT jää toissijaiseksi. Lisäksi mainittiin myös yksinkertaisesti, että ”kaikki mitä EU:sta tulee, on niin tylsää” – moite, joka ei koske yksinomaan STT:tä.

Taulukko 4.4b: EU-uutisointi

”STT:n EU:ta koskeva uutisointi täyttää oman välineeni tarpeet hyvin”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	6	25	69	16
Uutiset yleensä	12	42	46	50
Kotimaa ja politiikka	20	30	50	20
Talous	31	31	38	16
Ulkomaan uutiset	8	50	42	12
Urheilu	5	33	62	21
Kulttuuri	33	50	17	12
Muu	0	50	50	8
Yht%	14	38	48	100
N	22	59	74	155

Osastokohtaisista ryhmistä huomio kohdistuu ennen muuta kulttuuritoimittajiin. Alle viidennes heistä hyväksyy väittämän ja kolmannes kiistää sen. Toisin kuin monien muiden toimitusten kohdalla tässä kohden pätee se, ettei aineistoa kulttuuritoimittajille juuri ole tarjolla. ”Onhan olemassa kuitenkin kulttuuripääkaupunkeja ja erilaisia projekteja, ei se (aineiston vähyyks –rs) ole sitä, etteikö sitä olisi olemassa”.

Taloustoimittajat ovat toinen hyvin kriittinen ryhmä. Oikeastaan vain yleisjohto ja urheilutoimittajat osoittavat joltistakin tyytyväisyyttä. Kaiken kaikkiaan vastaukset kuvastavat huomattavaa varauksellisuutta suhteessa EU-uutisointiin. Ns. avoimiin kysymyksiin annetuista vastauksista syntyy myös sellainen käsitys, että tilasto- ja taustatietoja riittää, mutta ihmiskasvoista Euvostoliittoa ei näe missään⁹. On siis ilmeisesti niin, että yhtäältä STT:n EU-uutisointi jää eräiden välineiden oman kirjeenvaihtajaverkoston varjoon, toisaalta tuotettu materiaali koetaan jotenkin vieraaksi ja vaikeaksi käyttää. Kuitenkin ”aivan viime aikoina”, totesi eräs haastatelluista, ”on juttutyyppeihin tullut parannusta. Näihin aikoihin saakka ne tuppasivat olemaan kilometrien mittaisia kirjoituksia, mutta nykyisin merkkimäärää on saatu pudotettua ja tiivistettyä sitä uutista”.

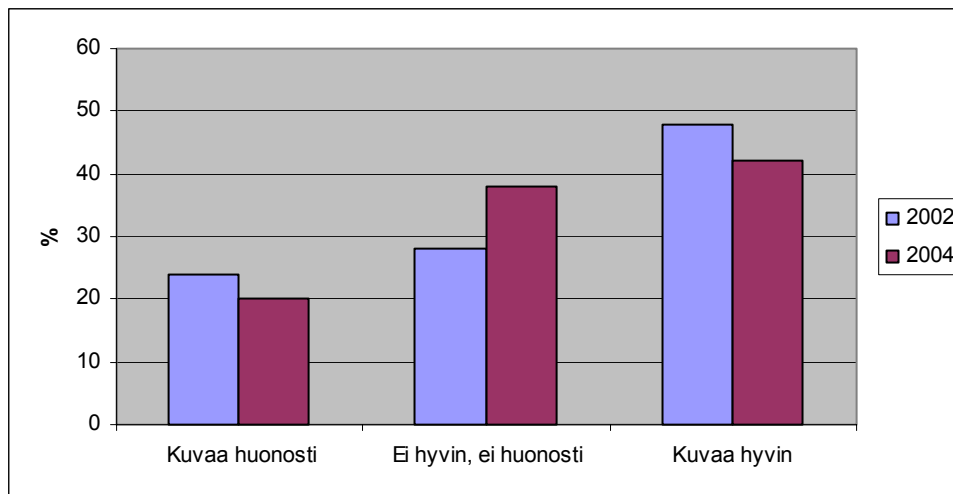
Edelleen EU-uutisoinnin ongelmiksi mainittiin ennakkotiedotuksen arvaamattomuus, välillä se toimii, välillä asiat tipahtavat yllättäen. Lehtien toimitusorganisaatiot mainittiin myös erääksi kitkaa luovaksi tekijäksi: EU-jutut tippuvat toisinaan ”toimitusten väliin”. On siis epäselvää, mikä osasto ne ottaisi.

4.5 Yleismaailmallinen kattavuus

Käsityksiä STT:n uutisvälityksen yleismaailmallisesta kattavuudesta selvitettiin väitteen *STT:n uutisointi kattaa riittävän hyvin maapallon kaikki kolmat avulla* (sama väite esitettiin edellisessä mutta ei vuoden 2000 kyselyssä). Vastausten keskiarvo on 3,2 (vuonna 2002 se oli 3,3).

Kaavio 4.5: Uutisoinnin yleismaailmallinen kattavuus

”STT:n uutisointi kattaa riittävän hyvin maapallon kaikki kolmat avulla”

Runsas kaksi viidennestä vastaajista katsoo STT:n uutisvälityksen kattavan maapallon kaikki kolmat riittävän hyvin, 20 % kiisti asian ja 38 % katsoi asian olevan siltä väliltä.

⁹ Silti EU:ta koskevaa materiaalia kaivattiin ns. avoimiin kysymyksiin annetuissa vastauksissa lisää – kunhan se olisi vain ”tolkullista”.

Sekä väitteen hyväksyvien että sen kiistävien määrä on pienentynyt. ”Ei hyvin, ei huonosti” vastaavien määrä taas on vastaavasti kasvanut.

Taulukko 4.5a: uutisoinnin yleismaailmallinen kattavuus

”STT:n uutisointi kattaa riittävän hyvin maapallon kaikki kolkat ”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	50	42	8	12
Valtakunnallinen radiokanava	22	56	22	9
Maakuntaradio	0	40	60	10
Paikallisradio	0	13	88	8
Verkojulkaisu	50	17	33	18
Valtakunnallinen sanomalehti	28	52	20	25
Maakuntalehti	21	32	47	38
Aluelehti	0	43	57	30
Ilmaisjakelulehti	0	43	57	7
Yht%	20	38	42	100
N	32	59	66	157

Välineryhmäkohtaisesti nähtävissä on kutakuinkin sama kuin edellä EU-uutisoinninkin kohdalla. Valtakunnalliset välineet katsovat yleismaailmallisen kattavuuden olevan jokseenkin huonolla tolalla. Ainakin yksi selitys tähän on sama kuin edellä EU-uutisoinnin kohdalla. Ensisijaisesti luotetaan omaan kirjeenvaihtajaverkkoon ja sen agendaan. Toinen keskusteluissa esille tullut näkökohta on tietenkin se, että valtakunnallisissa välineissä, joissa resurssit usein ovat muita paremmat, seurataan monia lähteitä. Näköala on siis laajempi ja kaikki yksittäiset lähteet vaikuttavat hiukan osittaisilta. Ilmiö oli havaittavissa myös edellisessä kyselyssä – mutta ei aivan yhtä kärjekkäänä.

Taulukko 4.5b: uutisoinnin yleismaailmallinen kattavuus

”STT:n uutisointi kattaa riittävän hyvin maapallon kaikki kolkat ”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	31	13	56	16
Uutiset yleensä	16	42	42	50
Kotimaa ja politiikka	5	55	40	20
Talous	31	38	31	16
Ulkomaan uutiset	57	29	14	14
Urheilu	0	32	68	22
Kulttuuri	36	55	9	11
Muu	13	25	63	8
Yht%	20	38	42	100
N	32	59	66	157

Osastokohtaisissa vastausluvuissa silmiinpistävää on kulttuuri- ja ulkomaantoimittajien vähäinen määrä niiden joukossa, jotka katsoivat STT:n monitoroivan maailmaa riittävän hyvin. Sama ilmiö oli havaittavissa edellisessä kyselyssä.

Kuten arvata saattaa, STT:n ulkomaan uutisoinnin onnistuneisuuden kiistivät niin silloin kuin nytkin useimmin ulkomaantoimittajat. Taloustoimittajat ovat kolmas selvästi varauksellinen ryhmä. Konkreettisina esimerkkeinä puutteista mainittiin Baltian ja Ruotsin eli siis naapurialueiden seuranta. Ei STT:n kirjeenvaihtajia katsottu olevan liikaa Aasiassakaan, Afrikasta nyt puhumattakaan.

Kulttuuritoimittajien kriittisyyden syy lienee tässä kuten edelläkin aika lailla itsestään selvä. Kuten eräs kulttuuritoimittaja totesi, STT:n resurssit tässä suhteessa ovat pienet eikä aineistoa Suomen ulkopuolelta mittavassa määrin ole. Ulkomaantoimittajien kanssa asiasta keskusteltaessa tuotiin myös julki, että tarjonta viikonloppuisin olisi niukkaa.

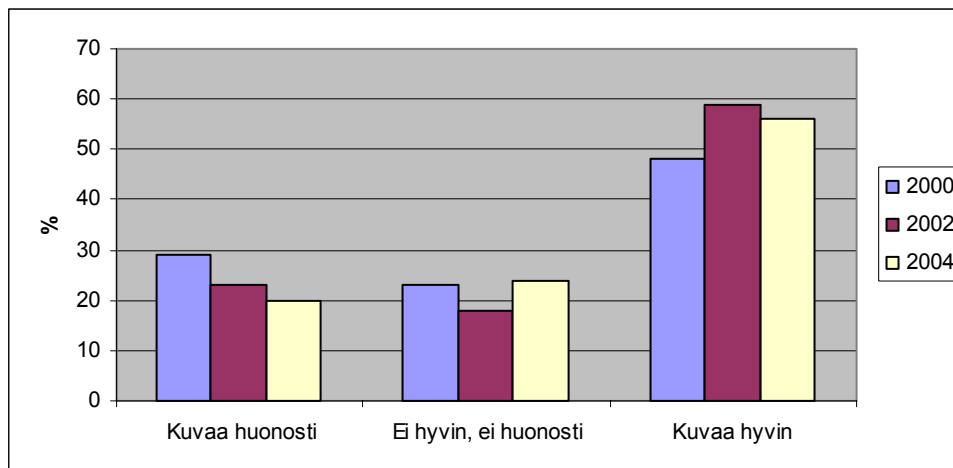
Kaiken kaikkiaan voi yksinkertaisesti sanoa, että asenteet STT:n uutisvälityksen yleismaailmallista kattavuutta kohtaan ovat yksinkertaisesti varaukselliset.

4.6 Nopeus

Sitä, kuinka nopeana tai hitaana vastaajat STT:n uutisvälitystä pitävät, pyrittiin tarkastelemaan pyytämällä vastaajia kommentoimaan väitettä *STT:n uutisvälitys on oman toimitukseni tarpeisiin nähden nopeaa*. Ensimmäisessä kyselyssä aavistuksen alle puolet vastanneista katsoi STT:n olevan nopea tiedonlähde, vajaa kolmannes piti sitä hitaana. Vuoden 2002 kyselyssä nopeuteen tyytyväisten määrä kasvoi 10 prosenttiyksikköä, STT:tä hitaana pitävien määrä taas laski selvästi. Tässä kyselyssä virta vei hienoisesti kohti keskustaa. Vastausten keskiarvo on nyt kuten edelliselläkin kerralla 3,4 (vuonna 2000 se oli 3,2).

Kaavio 4.6: STT:n uutisvälityksen nopeus

”STT:n uutisvälitys on oman toimitukseni tarpeisiin nähden nopeaa ”

Vastaajista yli puolet (56 %) piti STT:tä nopeana, viidennes ei ja runsas viidennes katsoi asian olevan siltä väliltä. Sekä nopeutta riittävänä pitävien että sen kiistävien määrä on pudonnut kolmella prosenttiyksiköllä edelliseen kyselyyn nähden ja ”ei hyvin, ei huonosti” vastanneiden osuus on noussut vastaavasti. Suhteelliset muutokset hyväksyvien ja kiistävien osuuksissa ovat verraten pieniä, ehkä keskeistä asiassa on se, että nopeutta riittävänä pitävien osuus näyttää ainakin toistaiseksi asettuneen yli 50 % ja sen kiistävien määrä on kaikissa kolmessa kyselyssä laskenut.

Kysyttäessä sitä, onko jokin seikka STT:n toiminnassa parantanut tai huonontunut kahden viime vuoden aikana nopeutta kosketeltiin 18 kertaa. Kolmessatoista vastauksessa katsottiin nopeuden kohentuneen. Silti muistettiin silloin tällöin huomauttaa, että parantamisen varaa edelleen olisi.

Taulukko 4.6 a: STT:n uutisvälityksen nopeus

”STT:n uutisvälitys on oman toimitukseni tarpeisiin nähden nopeaa.”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	42	25	33	12
Valtakunnallinen radiokanava	56	44	0	9
Maakuntaradio	30	40	30	10
Paikallisradio	0	25	75	8
Verkkajulkaisu	39	39	22	18
Valtakunnallinen sanomalehti	24	28	48	25
Maakuntalehti	8	10	82	39
Aluelehti	7	20	73	30
Ilmaisjakelulehti	0	14	86	7
Yht%	20	24	56	100
N	31	38	89	158

Välineryhmissä huomio kiintyy siihen, että valtakunnallisten radiokanavien vastaajista yksikään ei ole pitänyt STT:tä nopeana, ja sitä hitaana pitävien osuuskin on edellistä kertaa suurempi. Yleisesti ottaen on niin – kuten asia oli edelliselläkin kerralla – että sähköiset välineet (paikallisradioita lukuun ottamatta) ovat selvästi muita taipuvaisempia pitämään STT:tä hitaana. Valtakunnallisia sanomalehtiä lukuun ottamatta lehdissä työskentelevät vastaajat vaikuttavat taas hyvinkin tyytyväisiltä STT:n uutisvälityksen nopeuteen.

Taulukko 4.6 b: STT:n uutisvälityksen nopeus

”STT:n uutisvälitys on oman toimitukseni tarpeisiin nähden nopeaa.”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	6	13	81	16
Uutiset yleensä	22	34	44	50
Kotimaa ja politiikka	25	25	50	20
Talous	25	19	56	16
Ulkomaan uutiset	43	14	43	14
Urheilu	5	18	77	22
Kulttuuri	8	42	50	12
Muu	25	0	75	8
Yht%	20	24	56	100
N	31	38	89	158

Osastoryhmittäin tarkasteltuna yhtäältä ryhmä ”uutiset yleensä” ja toisaalta ulkomaantoimittajat ovat pitäneet STT:tä verraten verkkaisena. Samat ryhmät erottuivat samalla tavalla myös edellisessä kyselyssä. Kotimaan ja politiikan toimittajat sekä kultturitoimittajat ovat niinkään olleet varauksellisia.

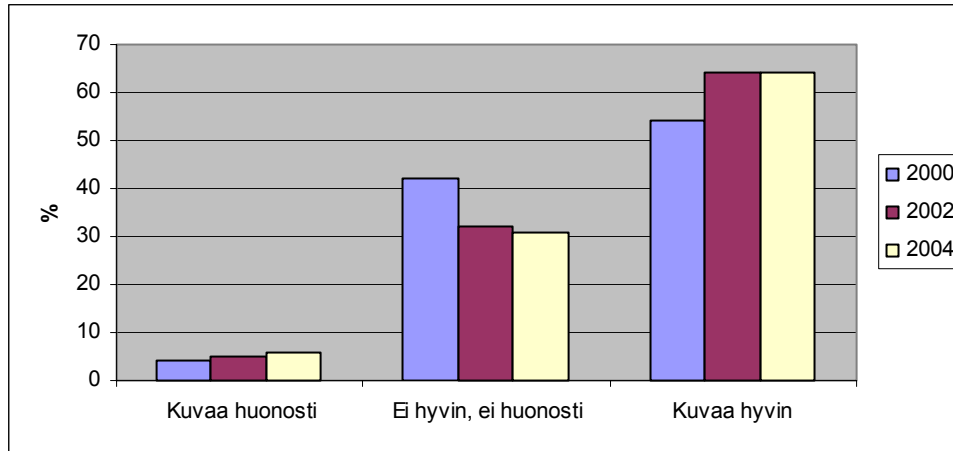
Kaiken kaikkiaan STT:n uutisvälityksen nopeus tai pikemminkin sen puute on jonkinlainen ongelma ainakin valtakunnallisten sähköisten välineiden toimittajille ja lehtien ulkomaantoimittajille. Kulttuuritoimituksistakin kuultiin kriittisiä kommentteja: Erottelukyvyssä olennaisen ja epäolennaisen välillä katsottiin olevan parantamisen varaa. Olennaisen tiedon välittymisen katsottiin hidastuvan kaikenlaisen ”töhkän” vuoksi tai sen katsottiin joskus tyyten ”katoavan” (jäävän välittämättä).

4.7. Riippumattomuus

STT:n riippumattomuutta koski väite *STT on uutisoinnissaan ehdottoman riippumaton*. Vastausten jakauma on melkein pilkulleen sama, kuin se oli edellisessä kyselyssä. Kuten edellisessäkin kyselyssä annettujen vastausten keskiarvo on 3,7 (vuonna 2000 se oli 3,6).

Kaavio 4.7: STT:n riippumattomuus

”STT on uutisoinnissaan ehdottoman riippumaton”

Aavistuksen alle kaksi kolmasosaa (64 %) vastaajista katsoi, että STT todella on ”ehdottoman riippumaton”, 6 % oli sitä mieltä, ettei STT:tä voi luonnehtia ehdottoman riippumattomaksi ja 31 % katsoi, ettei väite eikä sen negaatiokaan ole kovin hyvä kuvaus vallitsevasta asiantilasta. Se seikka, että vajaat kaksi kolmasosaa pitää STT:tä riippumattomana ei allekirjoittaneen mielestä ole aivan huono tulos – mutta ei kovin hyväkään (”ei hyvin, ei huonosti”). Osa niistä, jotka ovat suhtautuneet asiaan varauksellisesti ovat saattaneet ilmaista näin vain tervettä epäluuloaan ilman erityisen konkreettisia perusteita, osalla taas on selviä perusteita asialle. On mahdotonta sanoa, kuinka suuri vastaajista on perustanut varautuneisuutensa konkreettisesti osoitettavissa oleviin perusteisiin. Tuonnempana tulee joka tapauksessa esille muutamia varautuneisuutta synnyttäneitä seikkoja.

Taulukko 4.7 a: STT:n riippumattomuus

”STT on uutisoinnissaan ehdottoman riippumaton”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	8	33	58	12
Valtakunnallinen radiokanava	0	22	78	9
Maakuntaradio	0	60	40	10
Paikallisradio	0	25	75	8
Verkkajulkaisu	33	28	39	18
Valtakunnallinen sanomalehti	4	32	64	25
Maakuntalehti	3	29	68	38
Aluelehti	0	27	73	30
Ilmaisjakelulehti	0	29	71	7
Yht%	6	31	64	100
N	9	48	100	157

Välineryhmistä erottuvat verkkajulkaisut ja maakuntaradiot, jotka noteeraavat STT:n riippumattomuuden huomattavasti muita alhaisemmalle tasolle. Vastaavaa ilmiötä ei ollut edellisessä kyselyssä havaittavissa, joskin verkkajulkaisut ovat aina olleet hiukan muita

haluttomampia pitämään STT:tä erityisen riippumattomana. Varauksellisuuden taustalla ei alueradioiden vastaajien kanssa käytyjen keskustelujen perusteella ole käsitys kiinteästä sidoksesta mihinkään eturyhmään, vaan kyse olisi pikemminkin näkökulmasta: ”etelän” ja kasvukeskusten problematiikka määrää asioihin otettavaa perusnäkökulmaa. Kyse olisi pikemminkin alueellisen syrjäytymisen kokemuksesta kumpuavasta kannanotosta.

Taulukko 4.7b: STT:n riippumattomuus

“STT on uutisoinnissaan ehdottoman riippumaton”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	7	20	73	15
Uutiset yleensä	4	40	56	50
Kotimaa ja politiikka	10	30	60	20
Talous	13	13	75	16
Ulkomaan uutiset	0	36	64	14
Urheilu	0	23	77	22
Kulttuuri	17	25	58	12
Muu	0	50	50	8
Yht%	6	31	64	100
N	9	48	100	157

Osastokohtaiset vaihtelut ovat hieman välineryhmäkohtaisia vaihteluita pienemmät. Haluttomimpia suoraan kannanottoon ovat olleet vastaajat ryhmästä ”muu” (joka koostuu ennen muuta paikallisradioissa ja verkkotoimituksissa työskentelevistä ihmisistä). Missään ryhmässä riippumattomuutta ei kiistä moni. Kuitenkin suurimmassa ryhmässä eli ryhmässä ”uutiset yleensä” ja kulttuuritoimittajien piirissä vain jonkin verran yli puolet vastaajista on ilmoittanut pitävänsä STT:tä ehdottoman riippumattomana. Kulttuuritoimittajista osa, vaikkakin pienehkö osa, on asian myös kiistänyt.

Varauksellisen suhtautumisen taustalla lienee yhtäältä tervettä epäluuloa. Toisaalta osa toimittajista – kuinka suuri osa, sitä on mahdoton sanoa – kokee STT:n suhteen lähteisiinsä aika ajoin ongelmaksi

”STT tekee ortodoksisesti työtä yritysten tiedotteiden näkökulmasta (...), lähteiden henki ja sanoma tulee läpi tekstistä. Lähteet saattavat viedä STT:tä liikaakin” (sitaatti taloustoimittajalta).

”Tulee sellaista kaupallista puffia” (sitaatti kulttuuritoimittajalta).

”STT usein kertoo vain sen, mitä tiedotustilaisuuden pitäjä haluaa” (sitaatti uutistoimittajalta).

Ilmeisesti on niin, että osa toimittajista pitää lähteiden ja STT:n suhdetta ”toimittamattomana”, lähteiden ääntä kaiutetaan liaksi. Ainakin osaksi kyseessä lienee liian läheisestä suhteesta erilaisten ”pelikenttien” eliitteihin, osaksi puhtaasti kaupallisten toimijoiden läpilyönnistä. Se tekee ajatuksen riippumattomuudesta ongelmalliseksi ja suhteellistaa sitä. Tämä seikka sitten säteilee pidättyvinä tai varauksellisina

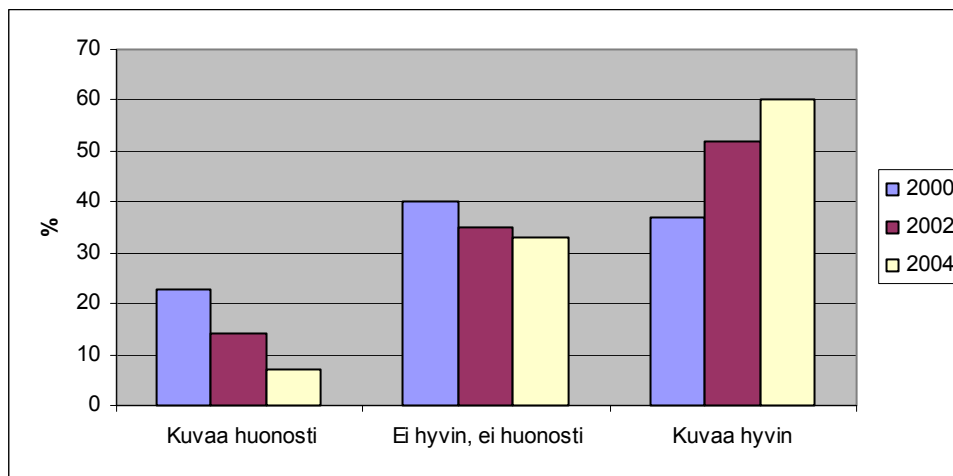
kannanottoina moneen suuntaan: (kannanottoihin riippumattomuudesta, kieliasusta, analyttisyydestä, oma-aloitteisuudesta tai lähdekäytännöistä). Toisaalta näin liikutaan nimenomaan siinä piirissä, minkä osa toimittajista kokee luotettavaksi tiedonvälitykseksi. Kyse on jälleen siitä samasta karikosta, joka tuli ilmi jo virallisten lähteiden käyttöä koskevassa jaksossa.

4.8 Taustoitus

Uutisten taustoitusta koski väite *STT taustoittaa uutistapahtumia hyvin ja laajasti*. Vastausten keskiarvo on 3,6, vuonna 2002 se oli 3,4 ja vuonna 2000 keskiarvo oli 3,1.

Kaavio 4.8: Taustoitus

”STT taustoittaa uutistapahtumia hyvin ja laajasti”

Taustoituksen katsoo toimivan hyvin 60 % vastaajista, 7 % on kiistänyt sen ja 33 % on vastannut ”ei hyvin, ei huonosti”. Edellisessä kyselyssä STT:n tuottamaa taustoitusta piti hyvänä aavistuksen yli puolet (52 %) vastaajista ja sen kiisti 14 % heistä. Kuten kaaviosta edelleen saattaa nähdä, arviot ovat käyneet kussakin kyselyssä STT:n kannalta huomattavasti myönteisemmiksi. Tosin, kuten aiemmin on tullut todettua, kaikissa perättäisissä myönteisten muutosten sarjoissa kannattaa olla tietystä mielessä varauksellinen. Jos ja kun toiminta jollain alueella paranee, saattaa muuttuneen asiantilan huomaamiseen kulua oma aikansa ja kerran tapahtunut muutos saattaa ”säteillä” useammankin kyselykerran läpi. Toisaalta tämä kertonee myös siitä, että jotain on todella tapahtunut.

Taulukko 4.8a: Taustoitus

”STT taustoittaa uutistapahtumia hyvin ja laajasti”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	17	17	67	12
Valtakunnallinen radiokanava	0	63	38	8
Maakuntaradio	0	22	78	9
Paikallisradio	0	50	50	8
Verkkajulkaisu	6	44	50	18
Valtakunnallinen sanomalehti	20	32	48	25
Maakuntalehti	5	39	55	38
Aluelehti	0	17	83	30
Ilmaisjakelulehti	14	29	57	7
Yht%	7	33	60	100
N	11	51	93	155

Välineryhmistä kriittisimminkin ovat taustoitukseen suhtautuneet valtakunnallisten sanomalehtien ja valtakunnallisten radiokanavien vastaajat, eli ne vastaajat, jotka työssään ehkä olisivat kaikkein kiinnostuneimpia taustoittavasta materiaalista. Tyytyväisimpiä ovat taas ne, joiden tarve – ehkä – on vähäisin. Aika monen välineryhmän vastaajista vain enintään jonkin verran yli puolet on katsonut väitteen pitävän paikkansa. Tässä mielessä jatkuvasti parantuneista tuloksista huolimatta parantamisen varaa saattaisi edelleen olla.

Taulukko 4.8b: Taustoitus

”STT taustoittaa uutistapahtumia hyvin ja laajasti”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	0	19	81	16
Uutiset yleensä	8	35	56	48
Kotimaa ja politiikka	5	40	55	20
Talous	13	25	63	16
Ulkomaan uutiset	14	43	43	14
Urheilu	0	19	81	21
Kulttuuri	17	50	33	12
Muu	0	38	63	8
Yht%	7	33	60	100
N	11	51	93	155

Vaikkakaan avoin kriittisyys ei missään osastoryhmässä ole erityisen suurta, ovat yhtäältä kulttuuritoimittajat, toisaalta ulkomaantoimittajat olleet haluttomimpia varauksetta arvostamaan STT:n tapaa taustoittaa.

On epäselvää, millaista taustoitusta kulttuuritoimittajat kaipaaisivat, ulkomaantoimittajien osalta taas on selvää, että tällaisen materiaalin tarve on verraten suuri mutta ilmeisesti

tarjonta ei tältä osin vastaa kysyntää kovin hyvin. Todettakoon, että myös avoimiin kysymyksiin annetuissa vastauksissa ulkomaantoimittajat kaipasivat taustoittavia juttuja.

Edellisessä kyselyssä tyytyväisten määrä ei missään osastoryhmässä ollut mitenkään erityisen suurta (poikkeuksena kuitenkin kotimaan- ja politiikan toimittajat). Nyt urheilutoimittajista (joista edellisessä kyselyssä vain 40 % myönsi väitteen) on hyvin moni sen hyväksynyt.

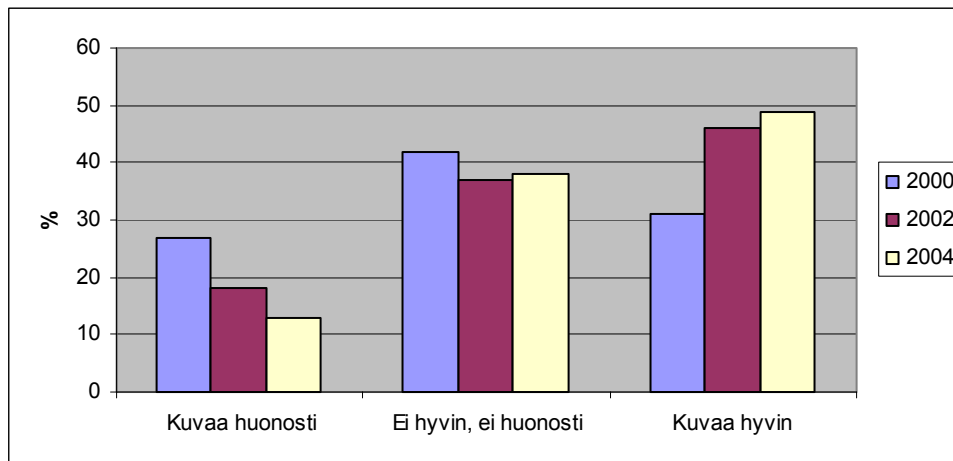
Kaiken kaikkiaan käsitykset STT:stä uutisten taustoittajana ovat muuttuneet selvästi myönteisemmiksi kuluneen neljän vuoden aikana – ja silti asiantilassa on lukujen valossa jossain määrin edelleen parantamisen varaa.

4.9 Oma-aloitteisuus ja aktiivisuus

Vastaajien käsityksiä STT:stä oma-aloitteisena ja aktiivisena uutistuottajana selviteltiin väitteen *STT on uutisten hankinnassa aktiivinen ja oma-aloitteinen* avulla. Vastausten keskiarvo on 3,4 (vuonna 2002 se oli 3,3 ja vuonna 2000 tasan 3).

Kaavio 4.9: STT:n oma-aloitteisuus ja aktiivisuus

”STT on uutisten hankinnassa aktiivinen ja oma-aloitteinen.”

Hiukan alle puolet (49 %) vastaajista katsoo STT:n todella hankkivan uutisia aktiivisesti ja oma-aloitteisesti. Runsas kymmenesosa (13 %) on sitä mieltä, ettei näin ole ja runsas kolmannes (38 %) vastaajista taas ei hyväksy väitettä muttei halua kiistääkään sitä. Edellisellä kerralla STT:n noteerasi aktiiviseksi ja oma-aloitteiseksi 46 % ja sen kiisti 19 % vastaajista. Kun vuoden 2000 tilanne otetaan huomioon, on muutos itse asiassa hyvinkin voimakas. Vaikka STT ei nytkään saa kiitosta erityisen aloitteellisena uutislähteenä, on käsitys siitä ainakin tämän kyselyn numeroiden valossa neljän vuoden aikana kohentunut.

Taulukko 4.9a: Aktiivisuus ja oma-aloitteisuus

”STT on uutisten hankinnassa aktiivinen ja oma-aloitteinen”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	25	50	25	12
Valtakunnallinen radiokanava	0	33	67	9
Maakuntaradio	11	44	44	9
Paikallisradio	0	13	88	8
Verkkajulkaisu	17	17	67	18
Valtakunnallinen sanomalehti	25	38	38	24
Maakuntalehti	13	49	38	39
Aluelehti	7	34	59	29
Ilmaisjakelulehti	0	57	43	7
Yht%	13	38	49	100
N	20	59	76	155

Kuten oli asian laita edellisessäkin kyselyssä, väite jakaa välineryhmät melko selvästi: väitteen hyväksyy melko selvästi yli tai melko selvästi alle puolet kustakin välineryhmästä. On niin, että välineet joilla on omaa uutishankintaverkostoa, kaipaisivat STT:ltä tämän ylittävää uutisvälitystä, kun taas vähäisemmin resurssein toimiville välineille tärkeää nimenomaan olisi perustoiminnoista huolehtiminen. Maakuntaradioiden ja maakuntalehtien varauksellisuuden taustalla saattaa myös olla tyytymättömyyttä STT:n alueelliseen kattavuuteen. Maakuntaradioiden vastaajat katsoivat STT:n ja Ylen oman uutishankinnan olevan niin suuressa määrin päällekkäistä, että se on todennäköisesti johtanut mainittuun varaukselliseen arvioon. Maakuntalehtien vastaajat pitivät yhtäältä STT:tä hiukan passiivisena ja helposti ennakoitavana. Muutakin kaivattiin. Samalla kuitenkin todettiin, että ns. ”perustyö” on kaiken A ja O ja että sen laatuun voidaan nykyisellään jossain määrin luottaa. Osa vastaajista – mutta on mahdotonta sanoa kuinka edustava tämä katsantokanta on – näki myös luotettavuusongelmia siinä, jos ”uutishankinta alkaisi elämään”.

Taulukko 4.9b: Aktiivisuus ja oma-aloitteisuus

”STT on uutisten hankinnassa aktiivinen ja oma-aloitteinen”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	0	50	50	16
Uutiset yleensä	12	37	51	49
Kotimaa ja politiikka	15	30	55	20
Talous	20	40	40	15
Ulkomaan uutiset	15	31	54	13
Urheilu	14	45	41	22
Kulttuuri	25	42	33	12
Muu	0	25	75	8
Yht%	13	38	49	100
N	20	59	76	155

Eri osastoryhmien käsitykset STT:n aktiivisuudesta ja oma-aloitteisuudesta uutishankinnassa ovat verraten samankaltaiset. Ryhmä ”muut” (johon sisältyy paljon paikallisradioissa työskenteleviä toimittajia) on kuitenkin hyväksynyt väitteen huomattavasti muita useammin. Kulttuuritoimittajat ja taloustoimittajat ovat olleet varauksellisempia ja myös muita useammin pitäneet STT:tä passiivisena.

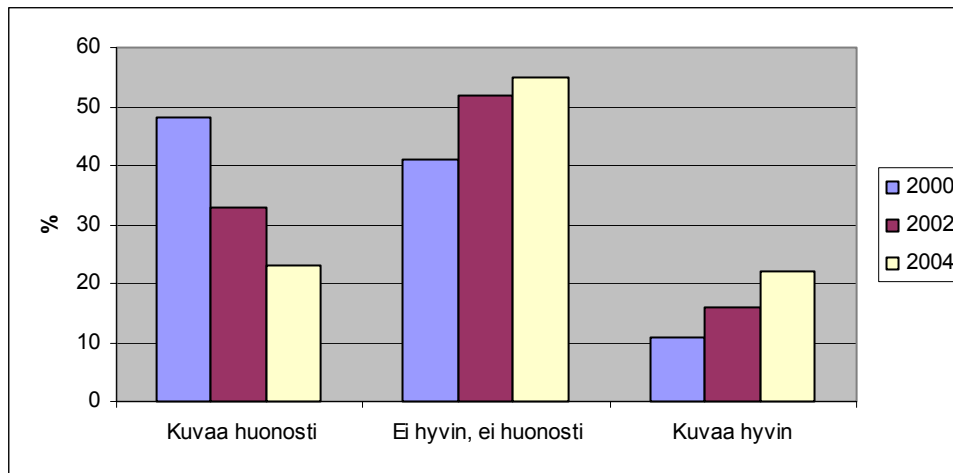
Kysyttäessä tulevaisuuden mahdollisia vahvuuksia ja uhkia vuonna 2002 pitkälti toistakymmentä vastaajaa viittasi tavalla tai toisella siihen, että STT:n tulisi saada jotenkin aktiivisempi omaleimaisempi ote toimintaansa (samalla kun hyvin moni muisti painottaa ns. perustyön hoitamista). Virallisen uutistoimiston leima nähtiin rasitteena. Tällaisia viittauksia ei nyt tehdyn kyselyn vastauksissa ole yhtä monta, muutamia kuitenkin. Lienee yksinkertaisesti niin, että STT:n merkitys on hyvin suuri kun välineen resurssit ovat pienehköt. Kun välineen resurssit kasvavat, tarpeetkin muuttuvat ja monipuolistuvat ja yhden kansallisen uutistoimiston mahdollisuudet vastata niihin voivat olla hyvin rajalliset.

4.10 Kriittisyys ja analyttisyys

Viimeinen vastaajille esitetty väite oli kirjattu muotoon *STT:n uutisointia leimaavat kriittisyys ja analyttisyys*. Vuonna 2000 suoritettussa ensimmäisessä kyselyssä väite melkein pä murskattiin (sen hyväksyi runsaat kymmenen prosenttia vastaajista ja kiisti lähes puolet). Vastausten keskiarvo on nyt 3, vuonna 2002 se oli 2,8 ja vuonna 2000 keskiarvoksi tuli 2,6.

Kaavio 4.10: Kriittisyys ja analyttisyys

”STT:n uutisointia leimaavat kriittisyys ja analyttisyys”

Tällä kertaa runsas viidennes vastaajista (22 %) katsoi kriittisyyden ja analyttisyyden luonnehtivan STT:n uutisvälitystä, ja saman verran (23 %) katsoi asian olevan päinvastoin. Runsaat puolet (55 %) vastaajista taas katsoi, ettei asiasta voi esittää yleistystä puoleen tai toiseen. STT:tä kriittisenä ja analyttisenä tietolähteenä pitävien määrä on siis neljässä vuodessa kaksinkertaistunut ja asian kiistävien määrä laskenut alle puoleen. Kyselystä toiseen on kasvanut myös ”ei hyvin, ei huonosti” vastanneiden määrä. Se seikka, että siellä täällä katsotaan STT:n jäävän ajoittain liaksi lähteidensä kaiuksi, säteillee annettuihin vastauksiin mutta sikäli kuin kriittisyyttä ja analyttisyyttä hyveinä pitää, on asiantila ollut petraantumaan päin.

Verta hyytävää kauhua turmeltuneissa vallanpitäjissä ei paikalle astuva STT:n toimittaja edellä esitettyjen numeroidenkaan valossa vielä herätä, mutta tässä yhteydessä kannattaa heittää yleissilmäys kolmeen viimeiseen väitteeseen (jotka siis koskevat taustoitusta, aktiivisuutta ja oma-aloitteisuutta sekä kriittisyyttä ja analyttisyyttä). Niiden koskettamat ulottuvuudet eivät ole identtiset mutta leikkauskohtia niillä on. Kyseiset väitteet hyväksyneiden määrä on neljässä vuodessa huomattavasti kasvanut ja ne kiistävien määrä vastaavasti pienentynyt. On vaikea välttyä oletukselta, että STT:n toiminta mainituissa suhteissa – ainakin vastaajien käsitys siitä – olisi ollut jossakin mielessä kohenemaan päin. On myös varmasti toimittajia, jotka eivät tällaista otetta mitenkään erityisesti kaipaa, vaan jotka katsovat, että STT:n tehtävänä on hoitaa perusuutisvälitys luotettavasti. Asiat problematisoidaan sitten varsinaisten tiedotusvälineiden toimituksissa, jos hyväksi nähdään.

Taulukko 4.10a: Kriittisyys ja analyttisyys

”STT:n uutisointia leimaavat kriittisyys ja analyttisyys”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	17	58	25	12
Valtakunnallinen radiokanava	22	78	0	9
Maakuntaradio	0	70	30	10
Paikallisradio	0	63	38	8
Verkkajulkaisu	39	44	17	18
Valtakunnallinen sanomalehti	52	32	16	25
Maakuntalehti	23	56	21	39
Aluelehti	13	63	23	30
Ilmaisjakelulehti	0	57	43	7
Yht%	23	55	22	100
N	37	87	34	158

Sähköisissä välineissä yhtäältä ja painetussa sanassa toisaalta voi nähdä yhtäläisen hierarkian, vaikkakin se toteutuu hiukan eriasteisena: Mitä isompi väline (ja siis laajempi näköala), sitä harvemmin STT:n kriittisyyden ja analyttisyyden katsotaan kuuluvan STT:n hyveisiin ja sitä useammin asian katsotaan olevan juuri päinvastoin.

Karkeasti ottaen samankaltainen tendenssi oli nähtävissä edelliselläkin kerralla.

Taulukko 4.10b: Kriittisyys ja analyttisyys

”STT:n uutisointia leimaavat kriittisyys ja analyttisyys”

	Kuvaa huonosti	Ei hyvin, ei huonosti	Kuvaa hyvin	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	19	56	25	16
Uutiset yleensä	24	52	24	50
Kotimaa ja politiikka	40	45	15	20
Talous	25	50	25	16
Ulkomaan uutiset	36	50	14	14
Urheilu	9	64	27	22
Kulttuuri	17	75	8	12
Muu	13	63	25	8
Yht%	23	55	22	100
N	37	87	34	158

Korkeaa arvosanaa ei kriittisyys tai analyttisyys STT:n uutisjournalismissa saa miltään osastolta. Pääsääntöisesti yli puolet tai puolet kunkin osaston vastaajista on välttänyt yleistyksiä. Kotimaan ja politiikan toimittajat, ulkomaantoimittajat ja kulttuuritoimittajat ovat kuitenkin katsoneet, että kriittisyys ja analyttisyys ovat ani harvoin tavattavia piirteitä STT:n toiminnassa.

Jo virallisten lähteiden käyttöä tarkasteltaessa on ollut esillä se seikka, että ulkomaantoimittajat ovat katsoneet STT:n olevan liian lähellä yksitä lähteitä ja liian kaukana toisista, mikä on varmaankin taustana ulkomaantoimittajien kannanotolle. Ainakin yksi syy kulttuuritoimittajien tyytymättömyyteen on todennäköisesti populäärikulttuurin lisääntyvän panoksen myötä ilmaantuva kokemus kaupallistumisesta. Edelleen tällainen syy on ”tölkäjournalismi”, tunne siitä, ettei olennaisia asioita ja sälää ehditä tai jakseta erotella toisistaan. On kuitenkin mahdotonta sanoa, kuinka kattavia nämä syyt ovat.

5. Käsitukset tulevaisuudesta, toiveet

Kyselyn viimeisen osan tarkoituksena oli selvittää ennen muuta sitä, mitä toimittajat ajattelevat STT:n roolista tulevaisuudessa. Samalla heiltä myös kysyttiin konkreettisia toiveita STT:n palvelujen painopisteistä.

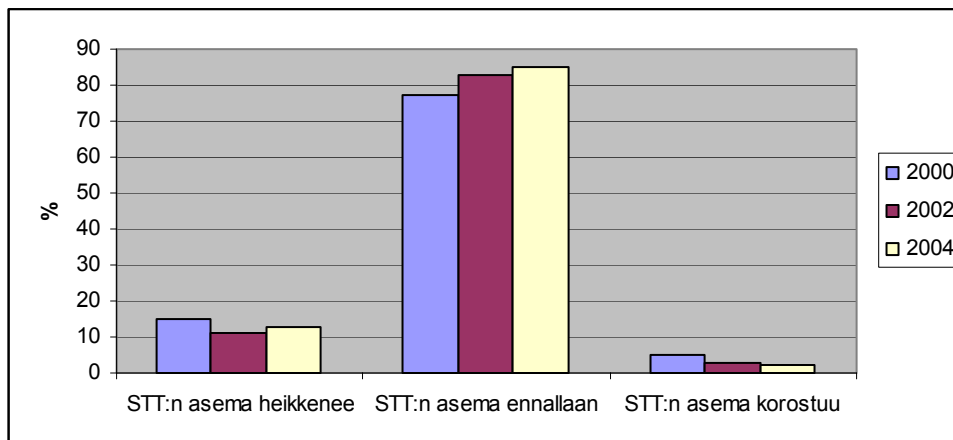
Sitä, miten toimittajat mielsivät STT:n aseman kehittyvän vastaisuudessa, selvitettiin kolmella kysymyksellä. Ensiksi heiltä kysyttiin, miten he arvioivat oman välineensä ja STT:n suhteen kehittyvän lähitulevaisuudessa. Toinen kysymys koski sitä, miten todennäköisesti maksuton Internet-materiaali syrjäyttää STT:n vastaajan oman toimituksen tiedonhankinnassa. Lopuksi kysyttiin samaa viestinten välisen juttuvaihdon suhteen.

5.1 STT:n merkitys vastaisuudessa

Vastaajan oman välineen ja STT:n välisen suhteen tulevaa kehitystä vastaajat ennakoivat seuraavalla tavalla.

Kaavio 5.1: STT:n merkitys vastaisuudessa

”Miten arvioit oman välineesi ja STT:n suhteen kehittyvän lähitulevaisuudessa?”

Aivan ylivoimainen valtaosa vastaajista (85 %) katsoi STT:n aseman pysyvän ennallaan. Rungas kymmenys (13 %) uumoili sen heikkenevän – ja 2 % ennakoivat sen korostuvan. Vastaukset ovat hyvin samansuuntaiset kuin ne ovat olleet kahdessa aiemmassakin kyselyssä. Niiden määrä, jotka ovat olettaneet STT:n aseman pysyvän ennallaan, on jopa kasvanut selvästi verrattuna vuoden 2000 kyselyyn (tuolloin 77 % oletettiin, ettei STT:n asemassa tapahdu muutoksia). Jossain määrin kyseisen ryhmän koko on kasvanut myös edellisessä kyselyssä verrattuna. Se ei sinänsä ole ehdoton tausta, mutta lukujen valossa näyttää selvältä, ettei toimittajakunnan silmien edessä väikyäkään äkillisiä muutoksia.

Taulukko 5.1a: Vastaajan välineen ja STT:n suhde vastaisuudessa

”Miten arvioit oman välineesi ja STT:n suhteen kehittyvän lähitulevaisuudessa?”

	merkitys vähenee	merkitys ennallaan	merkitys korostuu	
Välineryhmä	%	%	%	N
Televisio	17	83	0	12
Valtakunnallinen radiokanava	44	44	11	9
Maakuntaradio	22	78	0	9
Paikallisradio	13	75	13	8
Verkojulkaisu	28	72	0	18
Valtakunnallinen sanomalehti	4	96	0	25
Maakuntalehti	5	95	0	39
Aluelehti	0	97	3	30
Ilmaisjakelulehti	43	57	0	7
Yht%	13	85	2	100
N	20	134	3	157

Sähköisissä välineissä elää jossain määrin käsitys siitä, että STT:n asema heikentyisi vastaisuudessa (tosin myös ilmaisjakelulehtien vastaajat ovat ajatelleet niin).

Sanomalehtitoimittajat taas ovat sitäkin vakuuttuneempia siitä, että tilanne säilyy ennallaan. Nyt nähdyn kaltainen profiili vallitsee jo niin vuoden 2000 kuin 2002 kyselyjen aineistoissa. Syy tähän lienee sähköisten välineiden kokemassa STT:n hitaudessa ja Yle:n oman tiedonhankintaverkoston kehittämisessä.

Taulukko 5.1b: Vastaajan välineen ja STT:n suhde vastaisuudessa

”Miten arvioit oman välineesi ja STT:n suhteen kehittyvän lähitulevaisuudessa?”

	merkitys vähenee	merkitys ennallaan	merkitys korostuu	
Vastaajan osasto	%	%	%	N
Yleisjohto	13	88	0	16
Uutiset yleensä	16	80	4	50
Kotimaa ja politiikka	11	89	0	19
Talous	19	81	0	16
Ulkomaan uutiset	21	79	0	14
Urheilu	5	95	0	22
Kulttuuri	8	92	0	12
Muu	0	88	13	8
Yht%	13	85	2	100
N	20	134	3	157

Osastokohtaisissa vastauksissa keskeinen muutos on siinä, että viidennes ulkomaantoimittajista (pienistä ryhmistä kun on kysymys se tarkoittaa kuitenkin vain kolmea toimittajaa) on katsonut STT:n merkityksen vähenevän (edellisellä kerralla näin vastasi vain 6 % ryhmän vastaajista). Muissa ryhmissä virta on hienokseltaan käynyt päinvastaiseen suuntaan.

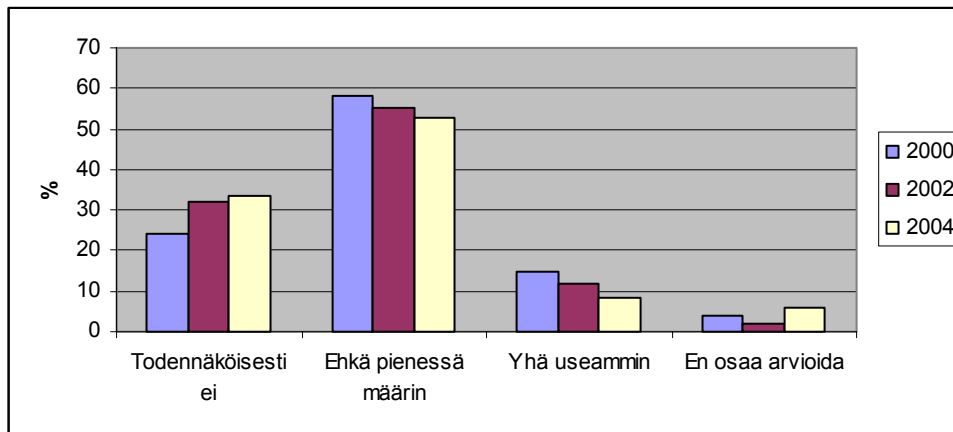
5.2 STT vs. Internet

Toinen vastaajien käsityksiä tulevaisuudesta luotaava kysymys koski Internetin mahdollisuuksia olla STT:n toimittamaa materiaalia korvaava tiedonlähde. Asia on ollut esillä myös aiemmissa kyselyissä mutta tuolloin sitä koskeva kysymys on ollut aavistuksen erilainen. Nyt kysymys esitettiin muodossa *Kuinka todennäköisenä pidät sitä, että maksuton internet-materiaali syrjäyttää STT:n oman toimituksesi tiedonhankinnassa?*¹⁰

Kysymys on hieman muuttanut muotoaan mutta seuraavassa kaaviossa esitetään silti myös vastausten jakauma edellisissä kyselyissä esitettyyn Internetin ja STT:n suhdetta koskevaan kysymykseen.

Kaavio 5.2: STT ja Internet kilpailijoina

Kuinka todennäköisenä pidät sitä, että maksuton internet-materiaali syrjäyttää STT:n oman toimituksesi tiedonhankinnassa?

Runsas puolet (53 %) vastaajista on katsonut, että pienessä määrin tällainen muutos voisi tapahtua. Kolmannes (34 %) arvelee, että tällaista kehityskulkua ei ole odotettavissa. Vajaa kymmenesosa (8 %) ennakoii näin tapahtuvan vastaisuudessa yhä useammin ja 6 prosenttia vastaajista ei ole osannut ottaa kantaa.

Todettakoon, että vastausten jakauma on jälleen hyvin samankaltainen kuin aiemmissa kyselyissä syntynyt jakauma. Muutosta epäilevien määrä on tosin vähin erin kasvanut.

¹⁰ Kahdessa edellisessä kyselyssä kysymys on esitetty muodossa *Kuinka todennäköistä on, että Internet syrjäyttää STT:n tiedonhankinnassa?*

Taulukko 5.2a: STT ja Internet kilpailijoina

Kuinka todennäköisenä pidät sitä, että maksuton internet-materiaali syrjäyttää STT:n oman toimituksesi tiedonhankinnassa?

	Todennä- köisesti ei	Ehkä pienes- sä määrin	Yhä useammin	En osaa arvioida	
Välineryhmä	%	%	%	%	N
televisio	42	50	8	0	12
valtakunnallinen radiokanava	44	33	11	11	9
maakuntaradio	30	50	10	10	10
paikallisradio	0	100	0	0	8
verkkojulkaisu	28	56	17	0	18
valtakunnallinen sanomalehti	44	36	12	8	25
maakuntalehti	36	54	5	5	39
aluelehti	33	50	7	10	30
ilmaisjakelulehti	14	86	0	0	7
Yht%	34	53	8	6	100
N	53	83	13	9	158

Välineryhmäkohtaiset luvut eivät tuo kokonaiskuvaan juuri mitään uutta, välineryhmästä riippumatta 75 – 100 % vastaajista katsoo, että odotettavissa on *enintään* pieniä muutoksia. Huomattakoon kuitenkin toisaalta, että valtakunnallisia radiokanavia ja valtakunnallisia sanomalehtiä lukuun ottamatta yli puolet kussakin ryhmässä katsoo *ainakin* pieniä muutoksia olevan odotettavissa. Sinänsä tilanne on hyvin samankaltainen kuin se oli edellisen kyselyn aikana, joskin lähes ryhmässä kuin ryhmässä niiden vastaajien joukko, jotka ennakoivat tilanteen säilyvän ennallaan on hiukan kasvanut (poikkeuksena aluelehtien vastaajat, joista aiempaa useampi odottaa nyt pieniä muutoksia tapahtuvaksi).

Taulukko 5.2b: STT ja Internet kilpailijoina

Kuinka todennäköisenä pidät sitä, että maksuton internet-materiaali syrjäyttää STT:n oman toimituksesi tiedonhankinnassa?

	Todennä- köisesti ei	Ehkä pienes- sä määrin	Yhä useammin	En osaa arvioida	
Vastaajan osasto	%	%	%	%	N
yleisjohto	38	56	6	0	16
uutiset yleensä	30	54	8	8	50
kotimaa ja politiikka	35	45	15	5	20
talous	44	44	13	0	16
ulkomaan uutiset	36	50	7	7	14
urheilu	27	64	5	5	22
kulttuuri	50	25	8	17	12
muu/ei tietoa	13	88	0	0	8
Yht.	34	53	8	6	100
N	53	83	13	9	158

Osastoryhmittäiset vastaukset toistavat sitä samaa kaavaa, joka edellä on hahmotettu. Kuten jo ensimmäiseen (STT:n merkitystä tulevaisuudessa koskevaan) kysymykseen annettu vastaus osoitti, kyselyyn vastanneen toimittajakunnan silmien edessä ei väikyy

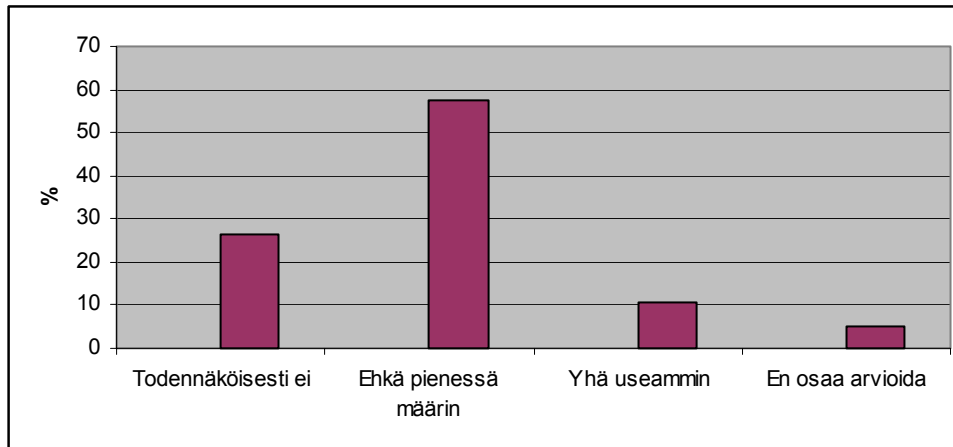
radikaaleja muutoksia. Se ei sinänsä ole mikään tae muutoksettomuudesta tai sen hitaudesta ja saattaa myös heijastaa vastaajakunnan toiveita, mutta joka tapauksessa se on yksi konkreettinen osoitin asiasta. Tulevaisuuden uhkia koskeneeseen avoimeen kysymykseen annetuissa vastauksissa kuitenkin mainittiin silloin tällöin, tosin hyvin harvakseltaan, myös se mahdollisuus, että Internet tai eri viestinten välinen juttuvaihto syrjäyttäisi STT:n.

5.3 STT ja viestinten välinen juttuvaihto

Kolmas ja viimeinen STT:n asemaan tulevaisuudessa tähyävä kysymys koski viestinten välisen juttuvaihdon vaikutusta STT:n materiaalin käyttöön. Edellisessä kyselyssä tätä kysymystä ei esitetty. Vastausten jakauma noudattaa pitkälti edellisen kysymyksen vastausjakauman muotoa.

Kaavio 5.3: STT vs. viestinten välinen juttuvaihto

”Kuinka todennäköisenä pidät sitä, että viestinten välinen juttuvaihto syrjäyttää STT:n oman toimituksesi tiedonhankinnassa?”

Selvästi yli puolet (58 %) vastaajista arvioi pieniä muutoksia saattavan tapahtua. Runsas neljännes taas arveli, ettei viestinten välinen juttuvaihto vaikuttane hänen toimituksensa ja STT:n suhteeseen millään lailla. Melko tarkalleen kymmenesosa oletti, juttuvaihdon nousevan yhä useammin STT:n tarjoaman materiaalin ohi ja viisi prosenttia ”painoi tyhjää”. Näin ollen toimittajat suhtautuvat juttuvaihtoon tiedonhankintamenetelmänä astetta vakavammin kuin he suhtautuvat Internetiin. Suuria muutoksia ei silti edellä olevien lukujenkaan valossa olisi tapahtumassa.¹¹

¹¹ Viimeisen Sanomalehtien Toimitustilaston (vuodelta 2002) mukaan lehtijutuista hiukan alle 40 % on lehtien omaa tuotantoa, samoin hiukan alle 40 % tietotoimistoilta saatua. Toisilta lehdistä ostettujen juttujen määrä olisi runsaat 6 % koko juttumäärästä (lopun ovat avustajien tuottamaa tai ilmaiseksi saatua materiaalia).

Taulukko 5.3a: Viestinten välinen juttuvaihto vs. STT

Kuinka todennäköisenä pidät sitä, että viestinten välinen juttuvaihto syrjäyttää STT:n oman toimituksesi tiedonhankinnassa?

	Todennäköisesti ei	Ehkä pienessä määrin	Yhä useammin	En osaa arvioida	
	%	%	%	%	N
Televisio	33	50	8	8	12
Valtakunnallinen radiokanava	11	67	22	0	9
Maakuntaradio	30	40	20	10	10
Paikallisradio	38	38	0	25	8
Verkkojulkaisu	28	44	28	0	18
Valtakunnallinen sanomalehti	48	36	8	8	25
Maakuntalehti	21	69	8	3	39
Aluelehti	10	80	7	3	30
Ilmaisjakelulehti	43	57	0	0	7
Yht.	27	58	11	5	100
	42	91	17	8	158

Maakunta- ja aluelehtien vastaajat ovat jokseenkin vakuuttuneita siitä, että ainakin pieniä muutoksia tapahtuu. Myös sähköisten välineiden vastaajista huomattavan moni on taipuvainen ajattelemaan samoin.

Taulukko 5.3b: Viestinten välinen juttuvaihto vs. STT

Kuinka todennäköisenä pidät sitä, että viestinten välinen juttuvaihto syrjäyttää STT:n oman toimituksesi tiedonhankinnassa?

	Todennäköisesti ei	Ehkä pienessä määrin	Yhä useammin	En osaa arvioida	
Vastaajan osasto	%	%	%	%	N
Yleisjohto	19	75	6	0	16
Uutiset yleensä	28	48	18	6	50
Kotimaa ja politiikka	30	55	10	5	20
Talous	31	56	13	0	16
Ulkomaan uutiset	36	50	7	7	14
Urheilu	9	91	0	0	22
Kulttuuri	42	25	17	17	12
Muu	25	63	0	13	8
Yht%	27	58	11	5	100
N	42	91	17	8	158

Osastoryhmistä jonkinasteisia muutoksia ennakoivat lähinnä yleisjohto ja urheilutoimittajat. Muissa ryhmissä muutosten ennakointi on vaimeampaa mutta toki jokaisessa ryhmässä (kulttuuritoimittajia lukuun ottamatta) ainakin pieniin muutoksiin uskoo selvästi yli puolet vastaajista. Kaiken kaikkiaan sen paremmin Internet kuin juttuvaihtokaan eivät edellä esitetyn valossa olisi tuottamassa nopeita olennaisia muutoksia toimitusten ja STT:n väliseen suhteeseen.

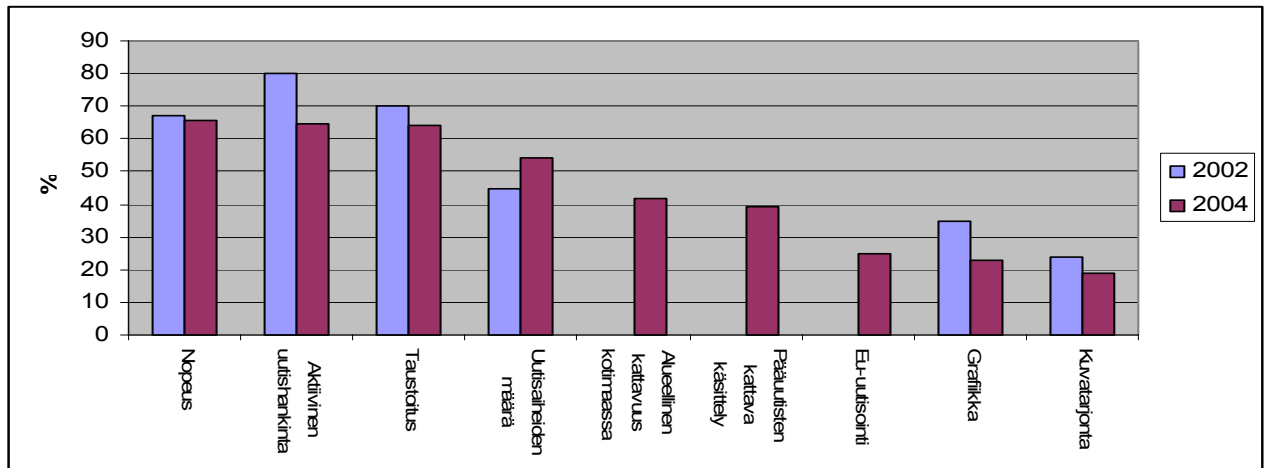
5.4 Kehittämistoiveet

Kysymyssarja päättyi kysymykseen siitä, mihin vastaajat toivoivat STT:n erityisesti panostavan jatkossa. Vastaajia pyydettiin nimeämään viisi vaihtoehtoa esitettyjen mahdollisuuksien joukosta.

Alla olevassa kaaviossa on esitetty yhdeksän useimmin mainittua. Vertailukelpoisin osin kaaviossa ovat mukana myös edellisikerran samaa kysymystä koskevat vastaukset.

Kaavio 5.4: Kehitystoiveet

Mihin asioihin toivoisit STT:n kiinnittävän ensisijaisesti huomiota toimintansa kehittämisessä?

Viisi useimmin mainittua seikkaa ovat samat kuin ne olivat edellisessäkin kyselyssä¹² mutta vastaukset jakautuvat tällä kertaa tasaisemmin ja järjestys on hiukan muuttunut. Eniten mainintoja ovat saaneet nopeus, aktiivinen uutishankinta ja taustoitus. Kaikkien niiden osuus maininnoista on kutakuinkin saman suuruinen (nopeuden on maininnut 66 %, aktiivisen uutishankinnan lisäämisen 65 % ja taustoituksen 64 % vastaajista). Edellisellä kerralla aktiivisen uutishankinnan mainitsi 80 % vastaajista, toiseksi useimmin mainittiin taustoitus (70 %) ja kolmanneksi useimmin mainittiin nopeus (67 % vastaajista mainitsi sen). Lopputulema siis on, että nopeutta kaivataan lisää yhtä paljon kuin aiemminkin, aktiivisen uutishankinnan ja taustoituksen saamien mainintojen määrä taas on hieman laskenut (vaikka niitäkin toki edelleen kaivataan). Yksi mahdollisuus ymmärtää tämä tulos on se, että STT on tosiaankin onnistunut ainakin jossain määrin vastaamaan edellisessä kyselyssä julki tulleeseen tarpeeseen lisätä uutishankinnan aktiivisuutta ja uutisten taustoitusta.

Uutisaiheiden määrän mainitsi nyt lähes 54 % vastaajista, mikä on melkein 10 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisellä kerralla. Edellisellä kerralla suhteellisen

¹² Tosin kysymyksenasettelu on sikäli muuttunut, että nyt alueellinen kattavuus on jaettu kotimaata ja muuta maailmaa koskevaksi kattavuudeksi, edellisen kyselyn vastausvaihtoehdoissa puhuttiin vain maantieteellisestä kattavuudesta. Siksi viidentenä plevaa alueellista kattavuutta kotimaassa ei ole verrattu mihinkään.

korkealla sijalla olleen grafiikan saamien mainintojen määrä on tippunut pitkälti toistakymmentä prosenttiyksikköä. Syynä lienee yksinkertaisesti avoimiin kysymyksiin annetuissa vastauksissa usein todettu grafiikan tason huomattava parantuminen.

Taulukko 5.4a: Kehitystoiveet

Mihin asioihin toivoisit STT:n kiinnittävän ensisijaisesti huomiota toimintansa kehittämisessä?

	Aktiivinen			Uutis- määrä	Kattavuus kotimaassa	
	Nopeus	uutishankinta	Taustoitus			
Vastaajan ryhmä	%	%	%	%	%	N
televisio	92	58	75	67	25	12
valtakunnallinen radiokanava	73	55	45	45	45	9
maakuntaradio	90	90	90	80	90	10
paikallisradio	100	63	38	38	50	8
verkkojulkaisu	78	72	56	44	22	18
valtakunnallinen sanomalehti	76	52	64	68	16	25
maakuntalehti	46	62	67	51	41	39
aluelehti	43	63	67	43	63	30
ilmaisjakelulehti	57	86	43	57	14	7
Yht. %	66	65	64	54	41	63
N	104	102	101	86	65	458

Sähköiset välineet – mutta myös valtakunnalliset sanomalehdet – painottavat nopeutta enemmän kuin mitään muuta. Maakunta- ja aluelehdet painottavat taustoitusta enemmän kuin mitään muuta ja aktiivista uutishankintaakin useammin kuin nopeutta. Maakunta- ja aluelehtien preferensseissä nopeuden lisääminen on itse asiassa varsin kaukana kärjestä. Aluelehdille kattavuus kotimaassa on myös ollut huomattavan tärkeää.

Ilmaisjakelulehdille aktiivinen uutishankinta taas on ollut edelleen aivan ylivoimainen ykkönen. Ilmaisjakelulehtien vastaajat (57 % heistä) olisivat – vaikkakaan se ei yllä olevasta taulukosta käy enää ilmi – kaivanneet lisää viihdeaineistoa. Samainen ryhmä oli myös ainoa, jossa ilmeni selvää halua erikoissivuille tarkoitettujen teema-aineistojen lisäämiseen.

Taulukko 5.4b: Kehitystoiveet

Mihin asioihin toivoisit STT:n kiinnittävän ensisijaisesti huomiota toimintansa kehittämisessä?

	Aktiivinen			Uutis- määrä	Kattavuus kotimaassa	N
	Nopeus	uutishankinta	Taustoitus			
Vastaajan osasto	%	%	%	%	%	
Yleisjohto	56	50	31	56	44	16
Uutiset yleensä	64	74	60	60	32	50
Kotimaa ja politiikka	60	65	85	60	55	20
Talous	63	50	56	31	56	16
Ulkomaan uutiset	86	50	79	64	14	14
Urheilu	73	73	64	45	59	22
Kulttuuri	42	75	83	50	33	12
Muu	100	50	63	63	38	8
Yht %	66	65	64	54	41	63
N	104	102	101	86	65	458

Nopeus on ollut selvästi keskeinen kehityskohde ulkomaantoimittajille ja ryhmälle ”muut” (johon kuuluvat työskentelevät pääosin paikallisradioissa ja verkkojulkaisuissa). Taustoitusta enemmän kuin mitään muuta arvostaisivat kulttuuritoimittajat sekä toimittajat ryhmästä ”kotimaa- ja politiikka”. Aktiivinen uutishankinta olisi taas ehdoton arvo ryhmässä ”uutiset yleensä”. Kokonaisjakauma syntyy yksinkertaisesti kaiken kaikkiaan aika heterogeenisistä osajakaumista.

Todettakoon, että eräät seikat, jotka eivät kokonaisjakaumassa nouse kovin korkealle ovat kuitenkin korkealla eräiden osastoryhmien preferensseissä. Niinpä taloustoimittajista puolet on maininnut EU-uutisoinnin keskeisenä kehittämiskohteena (välineryhmien kohdalla samaan asiaan kiinnitti huomionsa 61 % verkkotoimittajista).

Myös niin sanotuissa avoimissa kysymyksissä vastaajilta tiedusteltiin, minkä he näkisivät tulevaisuudessa olevan STT:n vahvuus ja missä he näkisivät heikkouksien piilevän. Luotettavuus ja kattava kotimaan uutisointi sekä nopeus muodostavat annetuissa vastauksissa ohittamattoman ryppään, joissa STT:n vahvuuksien nähdään piilevän.

Heikkouksien suhteen vastaukset eivät ole ryhmiteltävissä yhtä selvästi mutta muutamat asiat toistuvat, jos kohta varsin harvakseltaan. Runsaat kymmenkunta vastaajaa epäili hitauden muodostuvan STT:n rasitteeksi tulevaisuudessa. Kymmenkunta vastaajaa epäili kilpailun eri muodoissaan olevan tulevaisuudessa uhka STT:lle. Samoin kymmenkunta vastaajaa piti harmautta, kaavamaisuutta ja kriittisen otteen puutetta STT:n mahdollisena kompastuskivenä. Vajaat kymmenkunta vastaajaa taas tähdensi sitä, että STT:n juttutavaratalon kustannukset saattavat karata niin korkeiksi, että se karkottaa asiakaskuntaa. Kaiken kaikkiaan avointen kysymysten vastauksista hahmottuu ennen muuta tarve kattavaa kotimaan uutisointia harjoittavalle nopealle ja luotettavalle uutislähteelle. Toki STT:n ulkomaantoimituksenkin nähtiin muutamassa vastauksessa olevan huomattava etu ja vahvuus STT:n kokonaistarjonnassa.

Vastaajilta kysyttiin lopuksi myös sitä, mitä uusia palveluita he haluaisivat STT:n kehittävän ja miltä aihealueilta he haluaisivat juttuja lisää. Selkeä valtaosa vastaajista pidättäytyi vastaamasta uusia palveluja koskevaan kysymykseen tai mainitsi nimenomaan olemassaolevien riittävän. Niissä vastauksissa, joissa toivottiin jotain uutta, on kaksi seikkaa, jotka toistuivat harvakseltaan. Radiotoimittajista osa toivoi ”äänitepalvelua”: siis lähinnä STT:n tekemiä haastattelujuttuja käyttöönsä. Lehdissä työskentelevien toimittajien vastauksista taas ilmenee tarve kuvapalveluiden kehittämiseen. Toivottiin mm. kuvapankkia mutta myös yleensä kaikenlaista kuvapalvelun kehittämistä.

Aihealueita koskevia vastauksia on vaikea tyypitellä tai systematisoida¹³. Silti niistä saattaa havaita, mitä varsin moni vastaaja kaipaisi. Kun kansallisen ja kansainvälisen ajatellaan näinä aikoina yhä kiihtyvällä vauhdilla kietoutuvan erottamattomasti yhteen, vierauden ja vieraantuneisuuden vaikutelma korostuu. Yhtäällä ovat ”valta”, ”koneistot” ja ”prosessit”. Toisaalla taas arkielämä. Sellaiselle journalismille, joka onnistuisi toimimaan välityksenä näiden kahden välillä, on suuri kysyntä.

---

¹³ Kymmenkunta prosenttia vastaajista toivoi lisää ”juttuja maakunnista”. Sama määrä mainitsi kulttuurin ja viihteen. Edelleen saman suuruinen ryväs on niitä, joiden voisi luonnehtia toivovan juuri juttuja, joissa arjen kautta välityttäisiin ”isompiin” kehityskulkuihin. Ulkomaantoimittajista taas aika moni kaipasi kunnolla taustoitettuja juttuja. Muutamia mainintoja saivat kulutus- ja kuluttaja-aiheiset jutut sekä tiedettä ja tutkimusta käsittelevät jutut (nelisenkymmentä prosenttia vastaajista pidättäytyi vastaamasta tai vastasi vain olevansa tyytyväinen nykyiseen tarjontaan).

6. Lopuksi

Keskeisin osuus tehdyssä selvityksessä on ollut yhtäältä siinä, mitä mieltä toimittajat ovat STT:n tuottamista teksteistä journalistisina tuotteina (on siis kysytty mitä mieltä toimittajat ovat esimerkiksi STT:n juttujen kieliasusta, rakenteesta, ja aihevalintojen onnistuneisuudesta). Toisaalta on udeltu toimittajien käsityksiä STT:stä tietotoimistona: voiko siihen luottaa, onko se nopea vai hidaskin tai onko se pikemminkin veri- kuin sylikoira.

Juttuja koskevavasta osuudesta voi yhteenvedon todeta, että valtaosin (eivät kuitenkaan kaikissa kysymyksissä) toimittajien arviot STT:n jutuista ovat samanlaisia, kuin ne ovat olleet aiemminkin tai jopa pykälän verran positiivisempia. Yksityiskohtaisemmin tämä merkitsee seuraavaa:

- 1) Kyselyn vastaajakunta suhtautuu STT:n juttujen saamiin otsikointeihin huomattavasti myönteisemmin kuin aiemmissa kyselyissä. Lähtötasokaan ei tosin ole ollut kummoinen.
- 2) Juttujen rakennetta ja aihevalintoja koskevat arviot taas ovat hieman myönteisempiä, kuin ne olivat edellisessä kyselyssä. Jos saatuja lukemia verrataan neljän vuoden takaisin, on vastaajien palaute nyt huomattavasti myönteisempi. Peräkkäiset samansuuntaiset muutokset myös kertonevat, että jotain todellista on mainituissa seikoissa tapahtunut, eivätkä muutokset ole vain satunnaisuuden tulosta.
- 3) Juttujen kieliasua ja pituutta koskevat arviot ovat hyvin samankaltaiset kuin ne olivat edellisessäkin kyselyssä. Noin kolmannes vastaajista (pääosa heistä toimii erilaisissa alueellisissa viestimissä), pitää STT:n juttuja liian pitkinä. Sama määrä vastaajia on sitä mieltä, että STT:n juttujen kieliasussa on parantamisen varaa. Näiden vastaajien tausta on ennen muuta sähköisissä välineissä ja verkkojulkaisuissa.
- 4) Lopulta on ehkä erikseen syytä mainita virallisten lähteiden käyttöä koskevat arviot. Suhteellisen suuri osa toimittajista on aina suhtautunut ainakin jossain määrin varautuneesti STT:n tapaan käyttää virallisia lähteitä. Niiden määrä, jotka ovat vältäneet yksiselitteistä kannanottoa asiaan, on tässä kyselyssä huomattavasti suurempi kuin edellisessä. Samalla niiden määrä, jotka ovat ottaneet kantaa – puolesta tai vastaan – on vähentynyt. Kysymys koettaneen vaikeaksi. Yhtäältä pidättäytyminen suorasta kannanotosta heijastanee halua väistää asiaa, toisaalta se lienee edelleen sen merkki, että asia askarruttaa osaa vastaajista. Ristikkäisten ja vaihtoehtoisten näkökulmien harkittua lisäämistä ei ilmeisesti pidettäisi pahana.

STT:tä yleisemmin luonnehtivien seikkojen osalta voi todeta seuraavaa:

- 1) Siellä missä STT on ollut vahva aiemmin, siellä se on sitä nytkin. Niinpä luotettavuus on noteerattu edelleen korkealle, aiempaakin korkeammalle. Ennakkotiedotuksen on katsottu edelleen toimivan hyvin, vaikka lukemat eivät ylläkään täsmälleen edellisen kerran tasolle.
- 2) Toiseksi on niin, että sellaiset seikat, jotka ovat aiemmin jakaneet vastaajia tai herättäneet kriittisiä kommentteja, tekevät näin edelleen. Niinpä sähköisille välineille ja ulkomaantoimituksille STT on hiukan hidas, muille sen nopeus riittää usein hyvin, joskin kotimaan ja politiikan sekä kulttuuritoimittajien varauksellisuus kertoo, ettei aina. Alueelliseen kattavuuteen kotimaassa ei mikään ryhmä ole ylitsepursuavan tyytyväinen, mutta alueelliset viestimet ovat huomattavasti tyytymättömämpiä kuin muut – ja huolissaan tulevaisuudesta. Näiden seikkojen suhteen ei ole kuitenkaan tapahtunut olennaista muutosta parempaan tai huonompaan. Myös riippumattomuutta koskevat vastaukset ovat lähes pilkulleen samat kuin aiemminkin: vajaa kaksi kolmannesta pitää STT:tä riippumattomana.
- 3) Sellaisten jollain tapaa toisiinsa liittyvien seikkojen kuin hyvän taustoittamisen, uutishankinnan aktiivisuuden ja oma-aloitteisuuden sekä kriittisyyden ja analyttisyyden saama arvio on aiempaa positiivisempi. Taustoituksen suhteen arviot ovat huomattavasti aiempaa myönteisempiä ja muidenkin mainittujen seikkojen suhteen ovat arviot olleet hieman aiempaa positiivisempia. Lähtötaso ei oma-aloitteisuuden ja aktiivisuuden sekä kriittisyyden ja analyttisyyden suhteen ole ollut korkea, mutta se seikka, että näitä elementtejä on kussakin kyselyssä nähty enenevässä määrin, on joka tapauksessa huomionarvoista.
- 4) EU-uutisointi sekä STT:n yleismaailmallinen kattavuus saavat vastaajakunnalta hyvin varauksellisen arvion. Molempia koskee ensinnäkin se, että ne jäävät monissa välineissä välineiden omien tiedonhankintaverkostojen katveeseen – jos toki STT:tä niissäkin seurataan. Niissäkään välineryhmissä, joissa STT on ainoa tai pääasiallinen kanava ulkomaantapahtumien seurantaan, ei kattavuus saanut kovin hyvää arviota. Osattiin sitä silti suullisessa ja kirjallisessa palautteessa arvostaakin. EU-uutisoinnin osalta ote on jotenkin väärä: byrokraatiaan ja etäisiksi koettuihin prosesseihin keskittyvä.

Ilmeisesti on niin, että osa toimittajista kokee STT:n ja sen lähteiden suhteen jossain määrin ongelmalliseksi. Tämä lienee taustalla siinä varauksellisuudessa, jolla arvioidaan sellaisia seikkoja kuin STT:n riippumattomuutta, sen tapaa nojautua virallisiin lähteisiin, STT:n aktiivisuutta, analyttisyyttä ja kriittisyyttä. Osa vastaajista kokee uutistoimiston ja lähteiden suhteen olevan liian läheinen (tämä tarkoittaa eri elämänalueiden eliittejä mutta myös kaupallisia toimijoita). He kaipaivat hiukan suurempaa etäisyyttä ja vaihtoehtostenkin näkökulmien hakemista. Asia on tietysti hiukan ristiriitainen. Yhtäällä vallitseva toimintatapa koetaan luotettavana ja vakaana, toisaalla sen nähdään

suhteellistavan uutistoimiston riippumattomuutta. Tämä sitten säteilee varauksellisena suhtautumisena moneen muuhunkin tämän selvityksen aiheena olevan seikkaan.

Selvityksen tavoitteena oli myös onkia toimittajien käsityksiä siitä, millaiseksi he arvioivat STT:n merkityksen nyt ja vastaisuudessa, mitä he odottavat ja toivovat sekä millaisia uhkia taivaanrannassa siintää.

STT:n merkitystä nyt ja sen osuutta vastaisuudessa arvioitiin hyvin samankaltaisella tavalla kuin aiemminkin. Hyvin selkeä enemmistö (karkeasti ottaen neljä viidesosaa) toimittajista pitää STT:tä toimituksensa kannalta vähintään merkittävänä tietolähteenä nyt ja vasta. Nyt tätä mieltä oli jopa aiempaa useampi. Tämä tuskin kertoo mitään erityisen todellista ajattelutavan muutoksista. Kyse saattaa olla esimerkiksi vain siitä, että esimiesasemassa olevat painottuvat vastaajakunnassa edelliskertaa hiukan vähemmän. Olennaista kuitenkin on vastausten vakaus eri kyselyissä. Sen paremmin Internetin kuin lehtien välisen juttuvaihdonkaan ei nähdä vakavasti uhkaavan STT:n asemaa. Kummallakin vaihtoehdolla on silti kannattajajoukkonsa (yli puolet katsoi sentään juttuvaihdon pienessä määrin mahdollisesti horjuttavan STT:n asemaa).

Yhtä kaikki, mitään, mikä voisi korvata STT:n Suomea koskevan kattavan uutisvälityksen toimeenpanijana, ei vastausten perusteella ole näkyvissä. Tätä puolta STT:n toiminnassa arvostettiin tavattomasti, toki sen puutteita myös arvosteltiin ja sen aseman puolesta pelättiin. Suurin yksittäinen vastaajien mielessä väikkyvä uhkakuva piilee ehkä juuri siinä, missä määrin tämä tehtävä toteutuu jatkossa STT:n toiminnassa.

Liite 1

STT:N ARVIONTILOMAKE TOIMITTAJILLE

Arvioi STT:n uutisvälitystä ensisijaisesti oman työsi ja osastosi näkökulmasta.

I STT omassa työssäsi

1. Kuinka usein olet työssäsi tekemisissä STT:n tarjonnan kanssa?
  1. useita kertoja päivässä
  2. miltei jokaisena työpäivänä
  3. satunnaisesti
  4. ei lainkaan

2. Millä kielellä olevaa aineistoa seuraat ensisijaisesti?
  1. suomenkielistä
  2. ruotsinkielistä

3. Mitä STT:n osastoja seuraat säännöllisesti?
  1. kotimaa
  2. politiikka
  3. talous
  4. ulkomaat
  5. urheilu
  6. kulttuuri
  7. viihde

4. Kuinka usein olet antanut STT:n toimitukselle palautetta sen välittämistä jutuista?
  1. en koskaan
  2. harvemmin kuin kerran vuodessa
  3. muutaman kerran vuodessa
  4. kuukausittain
  5. viikoittain

5. Miten STT:ssä on mielestäsi suhtauduttu toimittajien kyselyihin ja palautteeseen?
  1. kiinnostuneesti
  2. vaihtelevasti
  3. välinpitämättömästi

II STT:n käyttö omassa toimituksessasi

Kuinka paljon toimituksesi (osastosi) käyttää seuraavia STT:n palveluja? (1=ei lainkaan, 2=jonkin verran, 3=paljon)

6. Päivä- ja viikkolistat

1 2 3

7. STT:n ennakkotiedottaminen omasta päiväohjelmastaan (uutispäälliköiden ja osastojen lupaukset)

1 2 3

8. Yleinen uutisvälitys osastosi seuraamalla alueella (kotimaa, talous jne.)

1 2 3

9. Sähkeuutispaketit

1 2 3

10. Artikkelipalvelu

1 2 3

11. Grafiikka- tai kuvapalvelu

1 2 3

12. Kalenterit (tapahtumat, ulkomaat, urheilu jne.)

1 2 3

13. On-line palvelut www-käyttöön

1 2 3

14. Merkkipäiväpalvelu

1 2 3

15. Nuortenpalvelu

1 2 3

16. Englanninkielinen uutispalvelu

1 2 3

17. Tekstiviestipalvelu suoraan STT:stä

1 2 3

18. STT:n internet-sivu

1 2 3

19. Arkisto

1 2 3

Kuinka tärkeitä omalle osastollesi ovat seuraavat tavat käyttää STT:n palveluita? (1=ei lainkaan tärkeä, 2=melko tärkeä, 3=hyvin tärkeä)

20. Ajan tasalla pysyminen, tapahtumien seuranta

1 2 3

21. STT:n juttujen julkaiseminen

1 2 3

22. Taustatietojen hankkiminen, tietojen tarkastaminen

1 2 3

23. Millainen merkitys STT:n uutisvälityksellä on omalle osastollesi?

1. minimaalinen
2. vähäinen
3. ei suuri eikä pieni
4. merkittävä
5. ratkaisevan suuri

24. Vastaa seuraavaan kysymykseen sanallisesti: Onko toimituksellasi julkilausuttua tai julkilausumatonta "politiikkaa" STT:n suhteen? (Esimerkiksi: "STT:n juttujen tiedot tarkastetaan aina" tai: "Omaan lehteen on haettava STT:n antamasta jutusta poikkeava näkökulma").

III STT:n juttujen arviointi

Kuinka hyvin seuraavat väittämät kuvaavat mielestäsi STT:n juttuja niillä osastoilla, joita seuraat?

(1=ei lainkaan, 2=varsin huonosti, 3=ei hyvin eikä huonosti, 4=pitää paikkaansa suurimmaksi osaksi, 5=pitää täysin paikkaansa)

25. STT:n juttujen rakenne vastaa omaa käsitystäni siitä, millaisia uutisjuttujen pitääkin olla.

1 2 3 4 5

26. STT:n juttujen aihevalinnat ovat tavallisesti oikeaan osuvia.

1 2 3 4 5

27. STT:n otsikot kelpaavat periaatteessa julkaistaviksi sellaisinaan.

1 2 3 4 5

28. STT seuraa uutisaiheita riittävän tiiviisti pikauutisista täydellisempiin juttuihin.

1 2 3 4 5

29. STT käsittelee uutisaiheita riittävän monipuolisesti erilaisin juttutyypein (faktalaatikot ym.).

1 2 3 4 5

30. Viralliset lähteet korostuvat liiaksi STT:n jutuissa.

1 2 3 4 5

31. STT:n jutut ovat liian pitkiä.

1 2 3 4 5

32. STT:n juttujen kieliasua täytyy korjata usein.

1 2 3 4 5

33. Vastaa seuraavaan kysymykseen sanallisesti: Tulisiko STT:n mielestäsi tarjota ensisijaisesti raakamateriaalia toimituksen tarpeisiin vai valmiiksi julkaistavaksi kelpavaa materiaalia? Perustele kantasi.

IV Yleiset arviot STT:stä

Miten hyvin seuraavat väitteet kuvaavat mielestäsi yleisesti STT:tä?
(1=ei lainkaan, 2=varsin huonosti, 3=ei hyvin eikä huonosti, 4=pitää paikkansa suurimmaksi osaksi, 5=pitää täysin paikkansa)

34. STT tiedottaa päivittäisestä toiminnastaan hyvin.

1 2 3 4 5

35. STT:n uutisten paikkansa pitävyyteen voi nykyisin luottaa kaikissa tilanteissa.

1 2 3 4 5

36. STT:n uutisaiheiden valikoima kotimaassa on alueellisesti riittävän kattava.

1 2 3 4 5

37. STT:n EU:ta koskeva uutisointi täyttää oman välineeni tarpeet hyvin.

1 2 3 4 5

38. STT uutisointi kattaa riittävän hyvin maapallon kaikki kolmat.

1 2 3 4 5

39. STT:n uutisvälitys on oman toimitukseni tarpeisiin nähden nopeaa.

1 2 3 4 5

40. STT on uutisoinnissaan ehdottoman riippumaton.

1 2 3 4 5

41. STT taustoittaa uutistapahtumia hyvin ja laajasti.

1 2 3 4 5

42. STT on uutisten hankinnassaan aktiivinen ja oma-aloitteinen.

1 2 3 4 5

43. STT:n uutisointia leimaavat kriittisyys ja analyyttisyys.

1 2 3 4 5

44. Mitä seuraavista kriteereistä pidät toimituksesi tai oman työsi kannalta kaikkein keskeisimpänä? Merkitse niistä kolme tärkeintä (ei tarvitse laittaa tärkeysjärjestykseen).

1. luotettavuus
2. aiheiden kattavuus
3. maantieteellinen kattavuus
4. nopeus
5. riippumattomuus
6. taustoitus
7. aktiivisuus
8. kriittisyys
9. joku muu, mikä?

45. Vastaa seuraavaan kysymykseen sanallisesti: Onko STT mielestäsi onnistunut kahden viimeisen vuoden aikana parantamaan suoritustaan jollakin alueella? Onko sen taso laskenut jollakin alueella tuona aikana?

Minkä kouluarvosanan (4-10) antaisit STT:lle seuraavien arvojen toteutumisesta?

46. Luotettavuus

4 5 6 7 8 9 10

47. Nopeus

4 5 6 7 8 9 10

48. Kattavuus

4 5 6 7 8 9 10

49 Riippumattomuus

4 5 6 7 8 9 10

V STT:hen kohdistuvat odotukset

50. Miten arvioit oman välineesi ja STT:n suhteen kehittyvän lähitulevaisuudessa?
1. STT:n merkitys omalle välineelle ja toimitukselle vähenee.
  2. STT:n asema säilyy kutakuinkin ennallaan.
  3. STT:n merkitys omassa välineessä korostuu tulevaisuudessa.
  4. En osaa arvioida.
51. Kuinka todennäköisenä pidät, että maksuton internet-materiaali syrjäyttää STT:n oman toimituksesi tiedonhankinnassa?
1. en lainkaan todennäköisenä.
  2. muutos voi toteutua pienessä mittakaavassa.
  3. STT ohitetaan tulevaisuudessa yhä useammin tiedonhankinnassa.
  4. en osaa arvioida.
52. Kuinka todennäköisenä pidät, että viestinten välinen juttuvaihto syrjäyttää STT:n oman toimituksesi tiedonhankinnassa?
1. en lainkaan todennäköisenä.
  2. muutos voi toteutua pienessä mittakaavassa.
  3. STT ohitetaan tulevaisuudessa yhä useammin tiedonhankinnassa.
  4. en osaa arvioida.
53. Mihin asioihin toivoisit STT:n kiinnittävän ensisijaisesti huomiota oman toimintansa kehittämisessä? Merkitse niistä viisi tärkeintä (ei tarvitse laittaa tärkeysjärjestykseen).
1. uutisvälityksen nopeuden lisäämiseen
  2. uutisaiheiden määrän kasvattamiseen
  3. maantieteellisen kattavuuden lisäämiseen kotimaassa
  4. EU-uutisoinnin kattavuuden lisäämiseen
  5. maantieteellisen kattavuuden lisäämiseen muualla maailmassa
  6. pääuutisten kattavampaan käsittelyyn
  7. taustoitukseen lisäämiseen
  8. aktiivisen uutisten hankinnan lisäämiseen
  9. viihde- ja ajanvieteaineiston lisäämiseen
  10. grafiikan kehittämiseen
  11. uusien räätälöityjen sisältöpakettien kehittelyyn (kuten nuortenpalvelu)
  12. kuvatarjonnan kehittämiseen
  13. erikoissivuille tms. sopivan teema-aineiston tuottamiseen
  14. muuhun, mihin?
54. Vastaa seuraavaan kysymykseen sanallisesti: Mitkä ovat mielestäsi STT:n vahvuudet ja heikkoudet tulevaisuudessa?
55. Vastaa seuraavaan kysymykseen sanallisesti: Miltä aihealueilta toivot lisää juttuja? Entä miltä aihealueelta toivot vähemmän juttuja?
56. Vastaa seuraavaan kysymykseen sanallisesti: Mitä uusia palveluja toivot STT:ltä?

VI Taustamuuttajat

57. Sukupuoli:

1. nainen
2. mies

58. Asema toimitusorganisaatiossa:

1. päätoimittaja tai toimituspäällikkö
2. uutispäällikkö tai toimituksen esimies
3. toimitussihteeri, tuottaja tai suunnittelija
4. käsittelevä ja/tai kirjoittava toimittaja
5. juontaja tai uutisankkuri
6. muu, mikä?

59. Olen työskennellyt alalla:

1. alle vuoden
2. 1 - 3 vuotta
3. 4 - 5 vuotta
4. 6 - 10 vuotta
5. yli 10 vuotta

60. Osasto tai aihepiiri, jossa työskentelen:

1. yleisjohto
2. uutiset yleensä
3. kotimaan uutiset
4. politiikka
5. talous
6. ulkomaan uutiset
7. urheilu
8. päiväyri tai vastaava osasto
9. kulttuuri
10. viikonvaihte
11. erikoistoimitus, mikä?
12. muu, mikä?

61. Tiedotusväline, jossa työskentelen:

1. televisio
2. valtakunnallinen radiokanava (ei maakuntaradio)
3. maakuntaradio
4. paikallisradio
5. verkkojulkaisu
6. valtakunnallinen sanomalehti
7. maakunta- tai aluelehti
8. ilmaisjakelulehti
9. muu, mikä?

62. Vastaa seuraavaan kysymykseen vain, jos olet töissä sanomalehdessä: Lehden levikki, päivittäinen irtomyynti tai jakelu on:

1. yli 100 000
2. 50 000 - 100 000
3. 30 000 - 50 000
4. alle 30 000

Palautetta kysymyslomakkeesta: Ilmenikö lomakkeen täyttämässä erityisiä vaikeuksia? Olivatko annetut vaihtoehdot pielessä? Jäikö jotakin oleellista kysymättä?

Viestimen nimi:

Kiitos vastauksestasi!

Liite 2

Lomakekyselyn kohteena olevat välineet sekä vastaajien määrät

Valtakunnalliset sähköiset viestimet 21

Yle: Radion uutistoimitus
Yle: Radion ruotsinkielisen kanavan uutistoimitus
Yle: Tv-uutiset
Yle: Aamu-tv
Yle: Urheiluruutu
MTV3: uutistoimitus
MTV3: Huomenta Suomi
MTV3: Tuloruutu
Radio Nova

Ylen maakuntaradiot 10

Etelä-Karjalan Radio
Kainuun Radio
Oulu Radio
Pohjanmaan Radio
Radio Itä-Uusimaa
Radio Keski-Suomi
Radio Perämeri
Radio Savo
Satakunnan Radio
Tampereen Radio
Lahden Radio

Paikallisradiot 8

Pohjois-Savon paikallisradio
Radio Dei
Radio Kajaus
Radio Manta
Radio Ramona
Radio RFM
Radio Pori
Radio West

Valtakunnalliset sanomalehdet 25

Uutispäivä Demari
Helsingin Sanomat
Hufvudstadsbladet
Iltalehti
Ilta-Sanomat
Kansan Uutiset
Kauppalehti
Taloussanomat

Maakuntalehdet 39

Aamulehti
Etelä-Suomen Sanomat
Etelä-Saimaa
Hämeen Sanomat
Ilkka
Kaleva
Karjalainen
Keskisuomalainen
Lapin Kansa
Pohjalainen
Satakunnan Kansa
Savon Sanomat
Turun Sanomat

Aluelehdet 30

Aamuposti
Borgåbladet
Forssan Lehti
Iisalmen Sanomat
Itä-Häme
Itä-Savo
Jakobstads Tidning
Kainuun Sanomat
Keskipojanmaa
Keski-Uusimaa
Koillis-Häme
Koillisanomat
Kouvolan Sanomat
Kymen Sanomat
Länsi-Savo

Länsi-Suomi
Länsi-Uusimaa
Pohjolan Sanomat
Raahen Seutu
Suomenmaa
Warkauden Lehti
Vasabladet
Västra Nyland
Åbo Underrättelser

Verkojulkaisut ja ilmaisjakelulehdet

25

Aamulehden verkkotoimitus
Helsingin Sanomien verkkoliite
MTV3
Startel
Verkkouutiset
Yle 24
Uutislehti 100
Länsiväylä
Metro